

Bergen op Zoom, 13 november 2020

INFORMATIE OVER 1STE BEGROTINGSWIJZIGING 2021 VOOR RAADSLEDEN EN BURGERLEDEN

College biedt met 1ste begrotingswijziging 2021 voorstellen voor ombuiging aan gemeenteraad aan

De 1ste begrotingswijziging 2021 die het college van burgemeester en wethouders aanbiedt aan de gemeenteraad van Bergen op Zoom is een ambitieus voorstel geworden. Als alle voorstellen doorgevoerd worden, zou daarmee een bedrag van meer dan 8 miljoen euro gerealiseerd kunnen worden. Zover is het echter nog niet, want het is aan de gemeenteraad om hierover de komende weken met elkaar in discussie te gaan en een finaal besluit te nemen. Duidelijk is wel dat met de voorstellen wordt voldaan aan de opdracht van de raad die onlangs de begroting goedkeurde, maar deze tevens amendeerde. De opdracht is scherp: er moet voor het jaar 2022 voor een totaalbedrag van €15,9 miljoen worden bezuinigd. In 2021 moet daarvan al 60 % zijn gerealiseerd, aan het eind van 2021 mag er geen tekort meer zijn op de exploitatie en het eerste ombuigingsplan (de 1ste begrotingswijziging) moet direct een eerste klap zijn die meer dan een daalder waard is en op minimaal 40% van het tekort uitkomen. Dat moet met de voorstellen in de 1ste begrotingswijziging naar de mening van het college dus zeker een haalbare kaart zijn.

Al vanaf de lancering van het Focusakkoord is diverse malen aangegeven dat de bezuinigingsoperatie de komende jaren sporen zal nalaten in de gemeente en in de gemeenschap. Bezuinigen heeft immers consequenties voor alle burgers, in de stad en in de dorpen. Daarnaast moet er de komende periode ook flink op het eigen personeel bezuinigd worden.

Komen tot verantwoorde keuzes

Het mag duidelijk zijn dat burgemeester en wethouders zelf ook worstelen met de afwegingen die gemaakt moeten worden. Het maken van de keuzes wringt soms, is niet eenvoudig en moet zorgvuldig gebeuren. Het is dan ook niet voor niets dat het college bij de voorstellen aan de gemeenteraad heeft meegegeven om die zelf ook nog eens goed te wegen. Juist daarom zijn in het uitgebreide bijlageboek de maatschappelijke effecten van de voorstellen opgenomen. Voorbeelden van dit soort 'buikpijndossiers' zijn eventuele bezuinigingen op minima, jeugd, cultuur, veiligheid, maar ook bezuinigingen op het onderhouden van de openbare ruimte in onze gemeente (IBOR).

Desalniettemin zijn alle bezuinigingsopties die op dit moment als reëel worden gezien, opgenomen in deze begrotingswijziging en gedetailleerd weergegeven in het bijlageboek, zodat de gemeenteraad een goed inzicht heeft in de lijst aan bezuinigingen, erover kan discussiëren en besluiten erover kan nemen. Bij de afzonderlijke ingrepen die per programma zijn benoemd, staat zoals gemeld ook per onderdeel aangegeven wat het maatschappelijk effect is, welke risico's er aan de bezuiniging kleven en hoe die risico's te beheersen zijn. Door dit consequent voor ieder onderdeel in beeld te brengen verwacht het college dat de gemeenteraad een gedegen besluit kan nemen over dit eerste pakket van bezuinigingen.

Tussenstand

Met nadruk wil het college in haar communicatie aangeven dat deze eerste begrotingswijziging gezien moet worden als een tussenstand in een totaalpakket aan ombuigingen. Volgend jaar zijn bij de twee jaarlijkse concernberichten (in mei en oktober) nieuwe pakketten aan bezuinigingsvoorstellen te verwachten en daarin zullen de huidige voorstellen verder worden geconcretiseerd en eventueel bijgesteld. De afgelopen periode is er al met veel verenigingen, instanties en individuele inwoners gesproken. Dat zal de komende tijd nog verder worden uitgebouwd. Immers, als de bezuinigingen iedereen raken, moet ook iedereen de kans krijgen erover mee te praten. Met het oog

op de volgende wijziging(en) wordt daarom op dit moment nagedacht hoe we hier door een vorm van participatie, de burgers kunnen betrekken.

10 gouden regels

De afgelopen tijd is er door de ambtelijke organisatie op basis van het Focusakkoord in alle programma's van de begroting gekeken waar de bezuinigingen gehaald kunnen worden. Dat Focusakkoord gaf daar al richting aan (bijvoorbeeld het versoberen van de uitvoeringskosten en het richten op wettelijke taken), maar per programma is naar concrete invulling van de ombuigingen gezocht.

De algemene lijn uit het focusakkoord kan worden samengevat als 'Back to Basics'. Afgelopen jaren heeft Bergen op Zoom op te grote voet geleefd. Voor een deel kwam dat ook door externe factoren zoals de uitgaven op het gebied van het Sociaal Domein.

De gemeente moet en kan zich meer focussen op haar kerntaken. Als organisatie moet de gemeente dichtbij de burger staan. Zo kunnen we streven naar een efficiënte organisatie: slank en kwalitatief sterk, maar ook wendbaar. Daarbij moet er ook meer uitgegaan worden van vertrouwen. Vertrouwen in onze instellingen en verenigingen, in onze burgers, onze ondernemers en ook in de medewerkers van de gemeente.

Op basis van die roloppvatting zullen we als gemeente fundamentele keuzes moeten maken over wat wordt afgebouwd, wat wordt omgebouwd, wat wordt versoberd en waar innovaties mogelijk en gewenst zijn. Daarbij helpt het om een aantal regels af te spreken die dienen als een soort normatief kader voor veranderen, versoberen en investeren. Regels die toegepast kunnen worden als normatief kader voor lastige en pijnlijke beslissingen. De huidige ombuigingsvoorstellen, maar ook die nog volgen in de volgende begrotingswijzigingen in 2021, kunnen tegen dit kader worden afgezet. Aan de raad zal worden gevraagd deze '10 gouden regels' vast te stellen.

Deze 10 regels zijn:

1. Eigen verantwoordelijkheid van de burger
Uitgangspunt is dat iedere burger verantwoordelijk is voor zijn eigen ontwikkeling en deelname aan de samenleving.
2. Zorg voor veiligheid en sociaal vangnet
Onderdeel van c.q. aansluitend op de wettelijke taken richt de gemeente zich primair op de zorg voor de veiligheid en de zorg/ondersteuning voor de allerzwaksten in de samenleving, die – zonder steun – niet in staat zijn volwaardig deel te nemen aan de samenleving.
3. Wettelijke taken
We voeren wettelijke taken uit, binnen de middelen die het Rijk daarvoor specifiek beschikbaar stelt.
4. Het zelforganiserend vermogen van de samenleving staat voorop
Onze gemeente is niet automatisch initiator en facilitator bij het zoeken naar oplossingen voor problemen in de samenleving. Daarbij zijn wij partner voor maatschappelijke organisaties.
5. Duurzaam
Uitgaven, ombuigingen en investeringen dragen aantoonbaar bij aan een duurzame economie en/of een duurzame samenleving.
6. Beperking van visie, beleid en plannen
Niet alle ontwikkelingen of problemen vragen om een visie, een (nieuwe) beleidsnota of plannen. Vanuit een integrale benadering en aansluitend op het Focusakkoord maken we uitsluitend nieuwe visies en nieuw beleid als dat bijdraagt aan de positie van de gemeente en/of het bijdraagt aan de realisatie van de ombuigingsopgave. Daarbij beperken we plannen tot max. 4 a-4-tjes.
Uitgangspunt is: geen plan, geen geld, maar voor een goed plan moet altijd geld worden gevonden binnen de exploitatie.
7. We bouwen aan een dienstverlenende organisatie
Een slanke en wendbare organisatie, die optimaal gebruik maakt van digitalisering en zich inzet op creativiteit en het benutten van kennis in de organisatie.
8. Profijt- en draagkrachtbeginsel
Kosten worden, rekening houdend met draagkracht, maximaal omgeslagen naar gebruikers. Uitgangspunt is kostendekkende activiteiten.
9. Vastgoed
De gemeente Bergen op Zoom wil in beginsel geen vastgoed bezitten. De gemeente wil daar alleen nog een rol in spelen, als daar heel goede argumenten voor zijn. Er zijn vier soorten argumenten om als gemeente toch vastgoed in eigendom te hebben of houden:
 - Indien wet- en regelgeving eigendom voorschrijven;
 - De gemeente moet invloed en zeggenschap krijgen of houden in ruimtelijke of sociaaleconomische ontwikkelingen en hiervoor zijn geen alternatieven;

- Marktpartijen kunnen of willen niet voorzien in het benodigde vastgoed voor maatschappelijk relevante activiteiten;
- Huisvesting is aantoonbaar goedkoper als de gemeente hier zelf voor zorgt, dan wanneer deze van marktpartijen wordt gehuurd.

10. We zijn een goede werkgever en gaan zorgvuldig om met onze medewerkers, waarbij rekening wordt gehouden met de vigerende rechtspositie.

Het college heeft in de afgelopen maanden regelmatig overleg gevoerd met de fractievoorzitters van de partijen die het focusakkoord steunen. Ze zijn zoveel mogelijk meegenomen in de richting waarin wordt gedacht als het gaat om de bezuinigingsvoorstellen. Dat wil echter niet zeggen dat hierover geen discussie meer zal zijn. Vanaf maandag 16 november zijn er verschillende momenten gepland waarop over dit ombuigingsplan zal worden gesproken.

Hieronder staan die data genoemd:

• Toelichting op 1 ^{ste} begrotingswijziging voor de raad	Maandag 16 november 2020
• Auditcommissie plus	30 november 2020
• Commissiebehandeling (Bestuur, Veiligheid en Samenwerking): Algemene beschouwingen	10 december 2020 (uitloopavond 14 december 2020)
• Besluitvorming 1 ^{ste} begrotingswijziging raad	16 december 2020

Het raadsvoorstel met de bijbehorende stukken is op 13 november verzonden aan de gemeenteraad.

Op maandag 16 november worden de stukken op het RIS geplaatst en aan de media verstrekt.

1^e Begrotingswijziging 2021-2024 Gemeente Bergen op Zoom

Bijlage bij raadsvoorstel RVB20-0071 d.d. 10-11-2020

Inhoudsopgave:

Inhoud

1	Inleiding	5
2	De Programma's	9
	2.1 Programma 1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid	9
	2.2 Programma 2 Samen leven, samen doen	23
	2.3 Programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs	38
	2.4 Programma 4 Woon- en Leefomgeving (fysiek domein)	67
	2.5 Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening	82
	2.6 Programma 6 Duurzaamheid	93
3	Woonlasten	95
4	Algemene reserve en weerstandsratio	97
5	Ontwikkeling schuldenlast	101

1 Inleiding

In dit document is de uitwerking van de 1ste begrotingswijziging opgenomen. De doelstelling van de 1ste begrotingswijziging is om 40% van de taakstelling van € 15.9 miljoen, uit het focusakkoord, te realiseren.

Om de taakstellingen vanuit het focusakkoord te kunnen realiseren moeten fundamentele keuzes worden gemaakt over wat wordt afgebouwd, wat wordt omgebouwd, wat wordt versoberd en waar innovaties mogelijk en gewenst zijn. Daarbij helpt het om een aantal regels af te spreken die dienen als een soort normatief kader voor veranderen, vernieuwen, versoberen en investeren. Regels die toegepast kunnen worden als normatief kader voor lastige en pijnlijke beslissingen. De huidige ombuigingsvoorstellen, maar ook die nog volgen in de volgende begrotingswijzigingen in 2021, kunnen tegen dit kader worden afgezet.

De 10 “gouden regels”:

1. Eigen verantwoordelijkheid van de burger
Uitgangspunt is dat iedere burger verantwoordelijk is voor zijn eigen ontwikkeling en deelname aan de samenleving.
2. Zorg voor veiligheid en sociaal vangnet
Onderdeel van c.q. aansluitend op de wettelijke taken richt de gemeente zich primair op de zorg voor de veiligheid en de zorg/ondersteuning voor de allerzwaksten in de samenleving, die – zonder steun – niet in staat zijn volwaardig deel te nemen aan de samenleving.
3. Wettelijke taken
We voeren wettelijke taken uit, binnen de middelen die het Rijk daarvoor specifiek beschikbaar stelt.
4. Het zelforganiserend vermogen van de samenleving staat voorop
Onze gemeente is niet automatisch initiator en facilitator bij het zoeken naar oplossingen voor problemen in de samenleving. Daarbij zijn wij partner voor maatschappelijke organisaties.
5. Duurzaam
Uitgaven, ombuigingen en investeringen dragen aantoonbaar bij aan een duurzame economie en/of een duurzame samenleving.
6. Beperking van visie, beleid en plannen
Niet alle ontwikkelingen of problemen vragen om een visie, een (nieuwe) beleidsnota of plannen. Vanuit een integrale benadering en aansluitend op het Focusakkoord maken we uitsluitend nieuwe visies en nieuw beleid als dat bijdraagt aan de positie van de gemeente en/of het bijdraagt aan de realisatie van de ombuigingsopgave. Daarbij beperken we plannen tot max. 4 a-4-tjes.
Uitgangspunt is: geen plan, geen geld, maar voor een goed plan moet altijd geld worden gevonden binnen de exploitatie.
7. We bouwen aan een dienstverlenende organisatie
Een slanke en wendbare organisatie, die optimaal gebruik maakt van digitalisering en zich inzet op creativiteit en het benutten van kennis in de organisatie.
8. Profijt- en draagkrachtbeginsel
Kosten worden, rekening houdend met draagkracht, maximaal omgeslagen naar gebruikers. Uitgangspunt is kostendekkende activiteiten.

9. Vastgoed

De gemeente Bergen op Zoom wil in beginsel geen vastgoed bezitten. De gemeente wil daar alleen nog een rol in spelen, als daar heel goede argumenten voor zijn. Er zijn vier soorten argumenten om als gemeente toch vastgoed in eigendom te hebben of houden:

- Indien wet- en regelgeving eigendom voorschrijven;
- De gemeente moet invloed en zeggenschap krijgen of houden in ruimtelijke of sociaaleconomische ontwikkelingen en hiervoor zijn geen alternatieven;
- Marktpartijen kunnen of willen niet voorzien in het benodigde vastgoed voor maatschappelijk relevante activiteiten;
- Huisvesting is aantoonbaar goedkoper als de gemeente hier zelf voor zorgt, dan wanneer deze van marktpartijen wordt gehuurd.

10. We zijn een goede werkgever en gaan zorgvuldig om met onze medewerkers, waarbij rekening wordt gehouden met de vigerende rechtspositie.

De in dit boekwerk voorgestelde ombuigingen bedragen € 8.1 miljoen hiermee wordt 51% van de taakstelling van € 15.9 miljoen gerealiseerd en daarmee wordt voldaan aan de doelstelling voor de 1ste begrotingswijziging. Wij zijn ons ervan bewust dat de diverse ombuigingen pijn gaan doen in de samenleving. De ombuigingen raken individuele burgers, verenigingen, instellingen en bedrijven. De ombuigingen hebben een groot maatschappelijk effect. Er is ook kritisch gekeken naar onze eigen bedrijfsvoering. Op diverse onderdelen stellen we voor op om personeel te bezuinigen.

In hoofdstuk 2 worden de voorgestelde ombuigingen verder toegelicht. Waarbij per programma wordt weergegeven:

- Informatie uit het focusakkoord;
- Landelijke vergelijkingscijfers;
- Totaal overzicht van de ombuigingen;
- De afzonderlijke ombuigingen, waarbij per ombuiging het maatschappelijk effect in beeld is gebracht;
- Risicomatrix(en),

In de ombuigingen worden ook belastingverhogingen voorgesteld het effect op de woonlasten is weergegeven in hoofdstuk 3.

De hoofdstukken 4 en 5 zijn gewijd aan de ontwikkeling van de algemene reserve, het weerstandsvermogen en de ontwikkeling van de schuldenlast. Als alle voorgestelde ombuigingen worden gerealiseerd hebben zij een positief effect op deze onderdelen.

Op de volgende pagina is een totaal overzicht van de ombuigingen opgenomen, welke in hoofdstuk 2 verder worden toegelicht.

Realisatie Focusakkoord												
Bedragen * € 1.000												
Programma	Ombuigingen											
	2021			2022			2023			2024		
	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal
1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid												
Taakstelling:	230	810	1.040	230	810	1.040	230	810	1.040	230	810	1.040
Gerealiseerde ombuigingen	-45	236	191	52	1.096	1.148	52	1.096	1.148	52	1.096	1.148
Realisatie	-20%	29%	18%	23%	135%	110%	23%	135%	110%	23%	135%	110%
2 Samen leven, samen doen												
Taakstelling:	1.140	3.560	4.700	1.140	3.560	4.700	1.140	3.560	4.700	1.140	3.560	4.700
Gerealiseerde ombuigingen:	119	724	843	119	3.529	3.648	119	3.931	4.050	119	4.199	4.318
Realisatie	10%	20%	18%	10%	99%	78%	10%	110%	86%	10%	118%	92%
3 Econ. en werkge.h., vrijetijdsec. en onderwijs												
Taakstelling:	1.030	4.170	5.200	1.030	4.170	5.200	1.030	4.170	5.200	1.030	4.170	5.200
Gerealiseerde ombuigingen:	589	1.509	2.098	1.054	3.402	4.456	1.234	4.225	5.459	1.234	4.304	5.538
Realisatie	57%	36%	40%	102%	82%	86%	120%	101%	105%	120%	103%	107%
4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)												
Taakstelling:	1.250	920	2.170	1.250	920	2.170	1.250	920	2.170	1.250	920	2.170
Gerealiseerde ombuigingen:	30	895	925	30	1.054	1.084	30	911	941	30	1.057	1.087
Realisatie	2%	97%	43%	2%	115%	50%	2%	99%	43%	2%	115%	50%
5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening												
Taakstelling:	2.280	510	2.790	2.280	510	2.790	2.280	510	2.790	2.280	510	2.790
Gerealiseerde ombuigingen:	961	824	1.785	1.791	944	2.735	1.941	964	2.905	2.041	974	3.015
OZB woningen		1.378	1.378		1.378	1.378			0			0
OZB niet woningen		849	849		849	849		849	849		849	849
Realisatie	42%	162%	64%	79%	185%	98%	85%	189%	104%	90%	191%	108%
6 Duurzaamheid												
Taakstelling:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gerealiseerde ombuigingen:	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal												
Taakstelling	5.930	9.970	15.900	5.930	9.970	15.900	5.930	9.970	15.900	5.930	9.970	15.900
Gerealiseerde ombuigingen (incl belastingverhoging)	1.654	6.415	8.069	3.046	12.252	15.298	3.376	11.976	15.352	3.476	12.479	15.955
Restant	4.276	3.555	7.831	2.884	-2.282	602	2.554	-2.006	548	2.454	-2.509	-55
Percentage realisatie	28%	64%	51%	51%	123%	96%	57%	120%	97%	59%	125%	100%

2 De Programma's

2.1 Programma 1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid

Totale begrote uitgaven programma 1 € 9.927.000 en de totaal begrote baten programma 1 € 527.000.

Inleiding

In het focusakkoord is programma 1 verdeeld in de volgende onderwerpen:

- Uitzetten en volgen van een heldere koers en strategie;
- Sterk profiel en positie binnen vitale samenwerkingsverbanden;
- Weerbaar bestuur;
- Voorkomen van het (eerste) delict
- Permanent voorbereid zijn op rampen en crisis en calamiteiten binnen Zorg en veiligheid
- Veilige en leefbare omgeving

Bij het focusakkoord zijn de volgende financiële uitgangspunten meegegeven:

Besturen

- Versoberen van de uitvoeringskosten voor het bestuur;
- Verdere digitalisering in het besluitvormingsproces;
- Vermindering budgetten fractieondersteuning;
- Geen herinrichting raadszaal, behalve onoverkomelijke.

Samenwerken

- Een kritische doorlichting van alle bestaande samenwerkingsverbanden: wat werkt wel en wat werkt niet;
- Koersen op een efficiëncyslag;
- Gemeenschappelijke regelingen en samenwerkingsverbanden toetsen op de omvang van de overhead en op een evenredige verdeling van de kosten tussen de deelnemers;
- Waar Bergen op Zoom taken uitvoert voor andere gemeenten worden de kosten volledig doorberekend;
- Nieuwe samenwerking alleen aangaan waar dit tot lagere uitvoeringskosten leidt met een aanvaardbare terugverdientijd;
- Meer inzet plegen op het binnenhalen van subsidies uit onder meer Den Bosch, Den Haag en Brussel. In het bijzonder gericht op taken die we zonder subsidie ook zouden hebben gedaan.

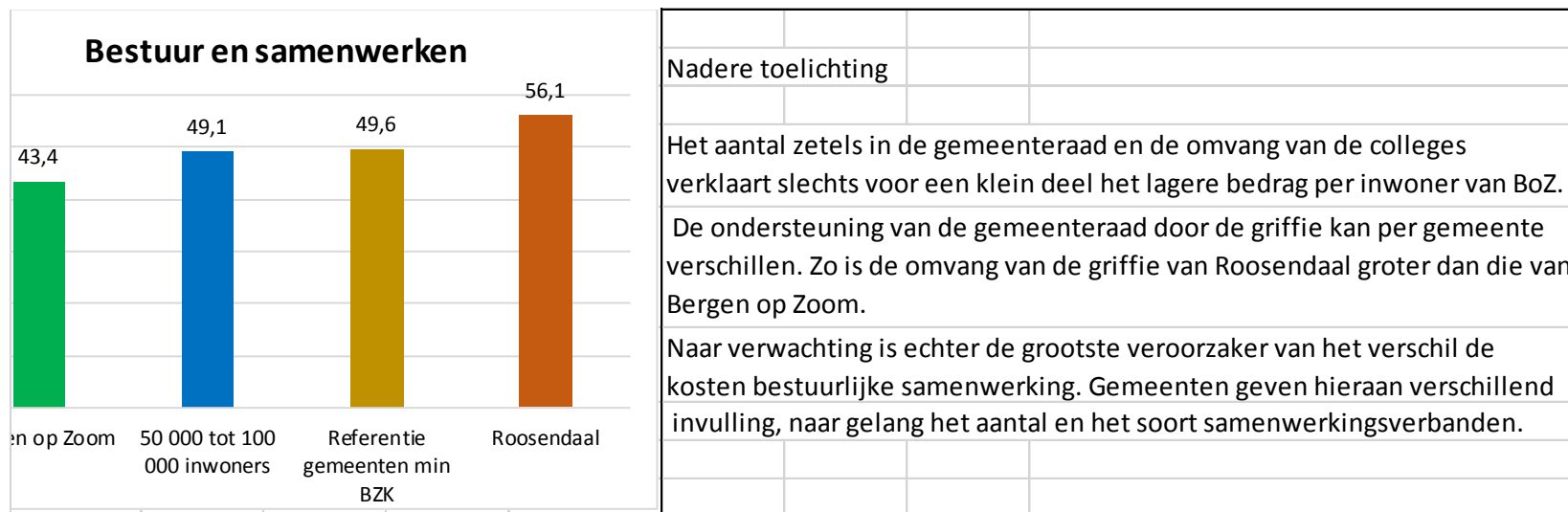
Veiligheid:

- Bij handhaving openbare orde zoeken naar andere kostendragers, zoals de inzet van de bestuurlijke boete;
- Om kosten te beperken een scherpere prioritering in het uitvoeringsplan;
- Handhavers inzetten binnen meerdere taakvelden.

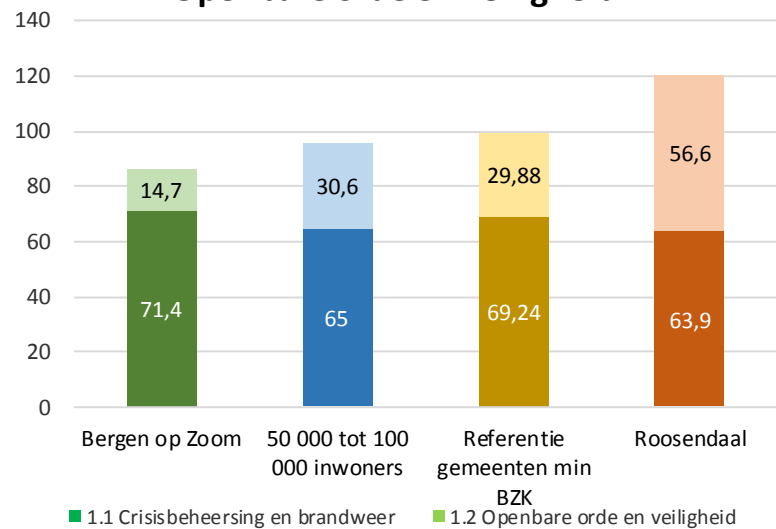
In de afgelopen periode is de gemeenteraad specifiek geïnformeerd over veiligheid.

Landelijk gemiddelde

In het voorjaar 2020 zijn met de gemeenteraad de volgende vergelijkingscijfers op basis van de Begroting 2020 besproken:

Openbare orde en Veiligheid

Nadere toelichting

1.1 Crisisbeheersing: BoZ heeft nog beroepsbrandweer geleverd aan de VR en daarmee dus extra lasten aan de FLO in vergelijking met andere gemeenten. Niet alle gemeenten hebben nog beroepsbrandweer.

1.2 Openbare orde: Handhaving wordt doorbelast naar andere producten tot een bedrag van € 1,4 milj of € 21,20 per inwoner

totalen benchmark bedrag per inwoner

Bergen op Zoom	50-100.000 inw	Ref gemeenten	Roosendaal
€ 86,10	€ 95,60	€ 99,12	€ 120,50

1ste begrotingswijziging

Het focusakkoord, de vergelijkende cijfers en de input van de raadsbijeenkomsten de afgelopen periode hebben geleid tot onderstaande voorgestelde besparingen. De ombuigingen zijn na de tabel verder toegelicht/uitgewerkt.

Bedragen * € 1.000

Programma	Ombuigingen											
	2021			2022			2023			2024		
	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal
1 Besturen, Samenwerken en Veiligheid												
<u>Taakstelling:</u>	230	810	1.040	230	810	1.040	230	810	1.040	230	810	1.040
<u>Gerealiseerde ombuigingen:</u>												
1 Right to Challenge		102	102		102	102		102	102		102	102
2 Overige lasten raad- en raadscommissies		26	26		26	26		26	26		26	26
3 Rekenkamer		0	0		15	15		15	15		15	15
4 Fractieondersteuning en burgerleden		24	24		24	24		24	24		24	24
5 Jeugdraad		2	2		2	2		2	2		2	2
6 Reiskosten		3	3		3	3		3	3		3	3
7 Griffie personeelslasten	40		40	40		40	40		40	40		40
8 College van B&W		28	28		28	28		28	28		28	28
9 Bestuurlijke samenwerking			0		695	695		695	695		695	695
10 Huisvesting gemeenteraad, fractiekamers			0		150	150		150	150		150	150
11 Geen inzet Doel		6	6		6	6		6	6		6	6
12 Videocamera's		10	10		10	10		10	10		10	10
13 Buurtpreventie		15	15		15	15		15	15		15	15
14 Handhaving		20	20		20	20		20	20		20	20
15 Veiligheidsfunctionaris			0	97		97	97		97	97		97
16 Coördinator handhaving en toezicht (extra kosten)	-85		-85	-85		-85	-85		-85	-85		-85
Gerealiseerde ombuigingen:	-45	236	191	52	1.096	1.148	52	1.096	1.148	52	1.096	1.148
<i>Realisatie</i>	<i>-20%</i>	<i>29%</i>	<i>18%</i>	<i>23%</i>	<i>135%</i>	<i>110%</i>	<i>23%</i>	<i>135%</i>	<i>110%</i>	<i>23%</i>	<i>135%</i>	<i>110%</i>

Bestuur

Right to Challenge

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 102.000	€ 102.000	€ 102.000	€ 102.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 102.000	€ 102.000	€ 102.000	€ 102.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Door middel van het wetsvoorstel “versterking participatie op decentraal niveau” wordt het uitdaagrecht (Nederlandse naam voor Right to Challenge (RTC)), als specifieke vorm van participatie, wettelijk verankerd in de Gemeentewet. Echter, deze voorgestelde wetswijziging leidt niet tot een verplichting tot invoering van RTC. Daarnaast is het beschikbaar hebben van een specifieke pot met geld voor burgerinitiatieven slechts één van de manieren waarop gemeenten het uitdaagrecht vorm kunnen geven. Daarom is de conclusie dat het in de Begroting 2021 opgenomen budget van € 101.800 bezuinigd kan worden. Het budget is voor 2021 geïndexeerd met de inflatiecorrectie ad 1,8%. Daarmee komt geen einde aan het uitdaagrecht in Bergen op Zoom (dit kan ook in andere vormen) en de raad kan zich in de nieuwe participatieverordening uitspreken over het al dan niet opnemen van het uitdaagrecht en de daarvoor in Bergen op Zoom geldende randvoorwaarden.

Overige lasten raad- en raadscommissies

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000	€ 26.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Uit deze post met een totaalbudget van € 51.400 worden kosten zoals de tablets, het opstellen van integriteitsscans voor wethouders; integriteitsonderzoeken; scholing van de gemeenteraad; het maken van foto's van de raad en griffierepresentatie betaald.

In 2022 zijn er gemeenteraadsverkiezingen, dus mogelijk veel aanschaf van tablets en het maken van andere kosten in het kader van scholing voor nieuwe raadsleden.

Voorgesteld wordt hier de helft van het bedrag in te leveren, maar het risico is dat dit in het verkiezingsjaar leidt tot onvoldoende budget.

Rekenkamer

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 0	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Voor de rekenkamer geldt dat er een verlenging van het convenant van één jaar is afgesproken in het presidium; de raad neemt hierover in december een besluit.

Bezuinigingen op de rekenkamer zijn dus mogelijk vanaf 2022 waarbij de kosten van € 35.000,- naar € 20.000,- teruggebracht worden.

Alternatief: de rekenkamerfunctie kan op een andere manier ingevuld worden. Dat wil zeggen dat de gemeente geen eigen rekenkamerfunctie inhuurt, maar collegiaal met andere gemeenten afstemt en eigen personeel inzet voor het meekijken in de keuken bij andere gemeenten. Als daar voor gekozen wordt, zou het totaalbudget van € 35.000 bespaard worden. Risico daarvan is dat de kwaliteit en objectiviteit betwist kan worden, waardoor de onafhankelijkheid van het onderzoek in het gedrang komt.

Daarom wordt hier voorgesteld het bedrag terug te brengen en niet de rekenkamerfunctie te laten vervallen

Fractieondersteuning en burgerleden

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Voor fractieondersteuning is een bedrag van € 18.700 opgenomen in de begroting en voor burgerleden een bedrag van € 30.000. Voorgesteld wordt om hier op een andere wijze mee om te gaan en de helft van beide kosten te bezuinigen.

Jeugdraad

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000	€ 2.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Beëindiging van de jeugdraad. Dit betreft geen wettelijke taak.

Nadeel: Jeugd is een doelgroep die lastig te bereiken is. In het kader van betrokkenheid bij beleid en het enthousiasmeren van de betrokkenheid van jonge mensen bij de politiek is dit een waardevol project.

Reiskosten gemeenteraad

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000	€ 3.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Op basis van de uitgaven 2020, kan er een bedrag van € 5.000 op een totaalbudget van € 10.000 bespaard worden. Omdat 2020 vanwege de coronacrisis een bijzonder jaar is, vinden wij het realistischer om structureel een bezuiniging op te nemen van € 3.000.

	2021	2022	2023	2024
<u>Griffie personeelslasten</u>				
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€40.000
Totaal	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Het totaalbedrag bij de griffie voor personeel is € 432.000. In lijn met de taakstelling op personeel van de organisatie van € 5,9 miljoen zou een bedrag opgenomen kunnen worden van € 40.000,- als taakstelling om te bezuinigen op het personeel van de griffie.

Momenteel bestaat de samenstelling van de griffie uit 4 Fte, waarvan 4 uur niet wordt ingezet. Uit onderzoek uitgevoerd door de griffierskring West-Brabant (2016) blijkt dat de bezetting van griffies zeer wisselend is, afhankelijk van het aantal taken dat door de organisatie ten behoeve van de gemeenteraad wordt uitgevoerd (zoals communicatie taken; administratieve taken etc.). Zo had Roosendaal ten tijde van het onderzoek 5,66 Fte en Oosterhout 3,5 Fte. De korte termijn opgave voor bestuurlijke vernieuwing en de nu al hoge werkdruk op de griffie maakt het onwenselijk de bezetting van de griffie terug te brengen.

Als hiertoe besloten wordt betekent dit dat de griffie geen medewerking meer kan verlenen aan raadswerkgroepen zoals ICT en doorontwikkeling vergadermodel.

	2021	2022	2023	2024
<u>Overige lasten College B&W</u>				
Taken/voorzieningen	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000	€ 28.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In dit bedrag is opgenomen:

- € 8.000 voor kosten van diners/arrangementen, dit betreft de helft van het daarvoor beschikbare budget.
- € 20.000 euro voor vervoerkosten college, dit betreft meer dan de helft van het daarvoor beschikbare budget van ruim € 39.000.

Dat betekent dat collegeleden meer gebruik moeten maken van eigen vervoer en kritisch gekeken moet worden naar diners en arrangementen.

Bestuurlijke samenwerking

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	€ 695.000	€ 695.000	€ 695.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 0	€ 695.000	€ 695.000	€ 695.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het Focustakkoord (FA) wordt expliciet aandacht gevraagd voor gemeenschappelijke regelingen, deelnemingen, overige samenwerkingsverbanden en subsidierelaties. Op diverse plekken in het FA zijn hierover doelstellingen geformuleerd. Naar aanleiding hiervan is besloten om een quickscan te gaan uitvoeren naar de samenwerkingsrelaties. De doorlichting van de samenwerkingsrelaties leidt tot een beoordeling per partij op hoofdlijnen. In de beoordeling komen een aantal facetten naar voren die samen te vatten zijn binnen de noemers: maatschappelijke bijdrage, economische bijdrage (financiële impact voor Bergen op Zoom) en governance (relatie en werking). Dit inzicht wordt gebruikt voor verdere uitwerking/advisering om te komen tot significante bezuinigingen. In dit kader wordt prioriteit toegekend aan samenwerkingen die financieel materiele bezuinigingsmogelijkheden op kunnen leveren. Uiteindelijk moeten alle samenwerkingen worden beoordeeld.

Er is een aanpak gekozen waarmee met 20% van de partijen 80% van de lasten in beeld zijn gebracht. Er is getracht aan te sluiten bij de 1e Begrotingswijziging door een aantal partijen met voorrang te analyseren. Er zijn een aantal kansrijke mogelijkheden in kaart gebracht. Het is nog te vroeg om deze concreet in deze 1e Begrotingswijziging op te nemen.

Vanuit het oogpunt van zorgvuldigheid willen wij deze mogelijkheden eerst verder analyseren en bespreken met de betreffende partijen, voordat dit leidt tot besparingen. Een concretisering in de vorm van een taakstelling is hierbij nog niet aan te geven. Resultaten uit de nadere onderzoeken zullen daarover meer inzicht moeten geven. Dat wil nog steeds niet zeggen dat concrete bezuinigingen ook daarna in te boeken zijn.

In de Begroting 2021-2024 is bij de financiële richtlijnen voor de gemeenschappelijke regelingen opgenomen dat de begroting 2022 dient opgesteld te worden op basis van een gelijkblijvende gemeentelijke bijdrage t.o.v. het begrotingsjaar 2021. In de septembercirculaire is aangegeven dat het prijspeil binnenlandsproduct voor 2022 1,7% bedraagt. Uitgaande van dit inflatiepercentage komt het voordeel van de 0-lijn voor de gemeenschappelijke regelingen voor 2022 uit op € 318.000. Daarnaast hebben een aantal gemeenschappelijke regelingen (o.a. Veiligheidsregio, WVR en RWB) een stijging in de begroting 2022 opgenomen voor loon- en prijsstijging. Deze correctie levert € 377.000 op. In totaal een structurele besparing van € 695.000.

Huisvesting gemeenteraad,
fractiekamers

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 0	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Als we het stadhuis aan de Grote Markt en de Heerenkamer afstoten met een zogenaamde sale en lease back constructie, betekent dat iets voor de jaarlijkse exploitatiekosten. De locatie zal voor raadsbijeenkomsten (of raadsgerelateerde bijeenkomsten) gehuurd of geleased worden, deze kosten afgezet tegen de begrote kosten voor de exploitatie van het gebouw, geeft een bezuiniging van circa € 150.000. Dit wordt pas ingeboekt vanaf 2022, omdat het niet realistisch is te stellen dat het in 2021 al gerealiseerd is. Vanwege de maatregelen rondom corona is de horeca minder kapitaalkrchtig, dus is de verwachting dat er momenteel weinig mogelijkheid tot verkopen is. Voor de sale en leaseback constructie van het stadhuis en de Heerenkamer zal een businesscase gemaakt worden. Een eventuele boekwinst (hogere verkoopprijs als de boekwaarde) van het oude stadhuis is hierin nog niet meegenomen.

Veiligheid

Geen inzet Doel

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Dit budget wordt besteed voor een gift aan WISE, een instelling die zich onder meer inzet tegen kernenergie, en om eventueel Belgische advocaten in te zetten voor advies over Doel. Aangezien er binnenkort een MER-procedure gestart wordt, waarbij we samenwerken met de provincie en de omgevingsdienst, is deze inzet niet langer noodzakelijk. En achten wij het verantwoord om € 6.000 te bezuinigen.

Videocamera's

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000	€ 10.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Cameratoezicht draagt bij aan de veiligheid en het veiligheidsgevoel van onze inwoners, recreanten en ondernemers. Daarnaast is dit een aanvulling op de fysieke toezicht in onze stad. Met deze bezuiniging blijft het aantal zgn. "vaste" camera's gelijk, maar kunnen "mobiele" camera's minder vaak worden verplaatst. Bij daadwerkelijke orde verstoringen of de dreiging daarvan zal eerder een beroep worden gedaan op de mobiele camera units van de politie.

Buurtpreventie

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Buurtpreventisten zijn de extra ogen en oren in onze stad. In 2021 gaan wij met de buurtpreventieteams hun rol, die van onszelf en de samenwerking met politie en gemeente evalueren. Daarbij hoort ook het inventariseren van de behoeften die de teams hebben en het opstellen van een bestedingsplan. Onze huidige financiële situatie vraagt om een aanscherping daarvan. Mede kijkend naar de hoogte van de jaarlijkse uitgaven en het feit dat de teams momenteel goed zijn uitgerust (training, hulpmiddelen, waardering) en dat het niet vanzelfsprekend is dat de gemeente de enige kostendrager is, achten wij een bezuiniging van € 15.000 verantwoord. Met een budget van € 25.000 moet het mogelijk zijn om de buurtpreventieteams goed uit te rusten.

Handhaving

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000	€ 20.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Met regelmaat maken wij kosten als gevolg van bestuurlijke handhaving: onderzoeken drugsresten afvalwater, asbestonderzoeken, proceskosten, wegslepen voertuigen, ontruimingskosten, e.d. Deze kosten zijn niet altijd te verhalen ("van een kale kip kun je niet plukken" of de overtreder is niet bekend). In het verleden is het mogelijk gebleken om binnen een budget van € 62.000 te blijven, zo lang er geen grote incidenten zijn (vaak asbest gerelateerd).

Veiligheidsfunctionaris

Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€ 97.000	€ 97.000	€ 97.000
Totaal	€	€ 97.000	€ 97.000	€ 97.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Medio 2019 is in samenspraak met de gemeenteraad en in lijn met het coalitieakkoord 2018-2022 besloten om de functie van Veiligheidsfunctionaris te herijken. Van deze functie wordt meer dan voorheen verwacht dat hij een nauwe verbinding heeft met de bewoners en de netwerkpartners en richt zich op veiligheidsproblematiek in de wijken. Hij heeft zicht welke problematiek er waar speelt en welke partners met welke problematiek aan de slag zijn.

Door het abrupt schrappen van deze functie vindt er geen regie meer plaats bij complexe openbare orde en veiligheidsproblemen en (dreigende) overlastlocaties. Ook worden

meldingen van onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners over bijvoorbeeld overlast gevende jongeren(groepen), verwarde personen en veiligheidsproblematiek in onze buurten niet meer opgepakt. We gaan minder samenwerken met partners als politie, WijZijn, Zorg- en Veiligheidshuis, Stadlander, buurtpreventieteams en moskeebesturen. We plegen niet alleen minder preventieve inzet en zijn niet langer zichtbaar, ook de repressieve inzet verminderd.

Er is geen capaciteit binnen de vakgroep Veiligheid om taken te verschuiven. De 2 beleidsmedewerkers Integrale Veiligheid kunnen deze taken niet overnemen; er is geen ruimte in hun takenpakket en de functie van Veiligheidsfunctionaris vraagt immers om heel andere competenties dan die van een beleidsmedewerker.

Het effect van het schrappen van de veiligheidsfunctionaris is dat de onveiligheid en criminaliteit in onze stad en de onveiligheidsgevoelens bij inwoners, ondernemers en recreanten/toeristen stijgen. Nu al kwetsbare buurten dreigen verder af te glijden en kans op polarisatie neemt toe. Een integrale aanpak staat onder druk, waardoor effectiviteit en duurzaamheid van de maatregelen afnemen. Ook het vertrouwen in het lokaal bestuur, de burgemeester met zijn autonome openbare orde en veiligheidsbevoegdheden en onze ambtelijke organisatie daalt. De burgemeester is immers verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid en het schrappen van deze functie heeft gevolgen voor de kwaliteit daarvan (daadkracht, voortvarendheid/snelheid en borging).

Een ander effect is dat door de huidige onderbezetting (ook in relatie tot vergelijkbare gemeenten), het grote aantal veiligheidsvraagstukken in Bergen op Zoom en dus het schrappen van formatie de werkdruk bij de huidige medewerkers toeneemt. Dat kan leiden tot meer personeelsuitval, vacatures door personeelsverloop, kwaliteitsverlies en het imago van slecht werkgeverschap (voor eventuele sollicitanten).

Gelet op de grote, negatieve effecten van deze maatregel uit het Focusakkoord, stellen wij voor om het schrappen van de Veiligheidsfunctionaris niet eerder dan in 2022 te effectueren. Het jaar 2021 kan dan worden benut om deze functie te evalueren en in beeld te brengen of de taken al dan niet op een andere manier kunnen worden uitgevoerd, wat de consequenties vervolgens zijn (van wat we structureel niet meer gaan doen) en biedt het ons de ruimte om onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners te informeren over deze bezuinigingsmaatregel.

Beleidsmedewerker Apv en
bijzondere wetten

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Personeel	€ - 85.000	€ - 85.000	€ - 85.000	€ - 85.000
Totaal	€ - 85.000	€ - 85.000	€ - 85.000	€ - 85.000

Toelichting – maatschappelijk effect

De taken met betrekking tot beleidsadvisering Apv, bijzondere wetten (denk aan horeca, evenementen, overlastsituaties) en het coördineren van de inzet van onze boa's en toezichthouders zijn in één functie verwerkt. Gelet op onze opgaven op deze terreinen is de beschikbare capaciteit niet toereikend gebleken, waardoor een duurzame samenwerking met ondernemers, organisatoren, politie, brandweer en omgevingsdienst onder druk staat. Voorts is geconstateerd dat de vele evenementen en activiteiten vragen om meer regie door en efficiëntere processen binnen onze organisatie om de vrijwilligers en organisatoren beter van dienst te zijn. Ook is de werkbelasting van de betreffende medewerker te hoog en dat heeft negatieve gevolgen voor de collega's wiens werk hij coördineert en het verder ontwikkelen daarvan.

Risicomatrix

Risicomatrix programma 1 Bestuur, samenwerken					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten	Laag	- Door de rekenkamer minder inzet te laten plegen kan het betekenen dat onderzoeken minder diepgravend gedaan worden of minder onderzoeken qua aantal gedaan kunnen worden - Het proces van bestuurlijke vernieuwing vraagt inzet van de griffie. Als de formatie teruggebracht wordt en aan de informatiebehoefte zoals nu gevraagd voldaan moet worden, kan dit tot keuzes leiden om dit niet te doen of kan het proces langer duren. - Huisvesting: de flexibiliteit van het gebruikmaken van de raadszaal en fractiekamers kan afnemen.	- Het kan de kwaliteit van het maken van beleid naar beneden halen als er van tijd tot tijd geen objectieve toetsing plaats vindt. - Het proces om te komen tot bestuurlijke vernieuwing duurt langer. Er kunnen minder bijeenkomsten georganiseerd worden met griffieondersteuning. - Dat er geen ruimte beschikbaar is, als die wel nodig zou zijn.	- Met andere gemeenten collegiaal afstemmen over rekenkameronderzoeken. Kritisch zijn op mogelijkheden voor rekenkameronderzoeken. - Kritisch kijken naar bijeenkomsten en taken. Meer tijd nemen voor het proces van bestuurlijke vernieuwing. Bijeenkomsten clusteren. - Het aangaan van een flexibel contract in de sale en leaseback-constructie. Door de coronacrisis is er veel ervaring opgedaan met digitaal vergaderen. Dat zorgt er voor dat ook voor die optie gekozen kan worden als het huren van ruimte tot problemen zou leiden.	B&W/ Concernstaf/Griffie
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Laag	Het past bij bezuinigingen om ook naar de kosten van de bestuurlijke organisatie te kijken.	Geen draagvlak voor keuzes die te maken hebben met kosten van raad en college.	Het Focusakkoord heeft opgenomen 1 miljoen te bezuinigen in programma 1. Dat vraagt om ook keuzes in kosten van de bestuurlijke organisatie.	
3. Imago gemeente	Nvt				
4. Algemene en externe omgeving	Nvt				
5. Veiligheid	Nvt				
6. Financiën (zie algemene risico's)	Nvt				
7. Juridisch	n.v.t.				
1e Begrotingswijziging 2021 Gemeente Bergen op Zoom					20

8. Planning	Nvt				
9. Kwaliteit uitvoering	Laag				
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	neutraal	Het proces van bestuurlijke vernieuwing vraagt inzet van de griffie. Als de formatie teruggebracht wordt en aan de informatiebehoefte zoals nu gevraagd voldaan moet worden, kan dit tot keuzes leiden om dit niet te doen of kan het proces langer duren.	Minder inzet vanuit de griffie bij bijeenkomsten wil zeggen dat het proces minder goed, of met minder snelheid, gefaciliteerd kan worden.	Kritisch zin op het organiseren van bijeenkomsten, clusteren van bijeenkomsten. Genoegen nemen met meer tijd nemen voor sommige processen.	Griffie

Risicomatrix programma 1 Veiligheid					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten schrappen veiligheidsfunctionaris	Laag	Inwoners, ondernemers en recreanten voelen zich minder veilig en/of betrokken bij hun leefomgeving	Minder deelnemers aan veilig-/leefbaarheidsthema en afname burgerparticipatie. Vermijden van bepaalde buurten	Stimuleren van nieuwe samenwerkingen (publiek/privaat, cofinancieringen, e.d.). Regie nemen op integrale aanpakken i.p.v. faciliterende rol	B&W/burgemeester
	Hoog	Geen regie en operationele inzet op overlast en criminaliteit	Toename onveiligheid(sgevoelens), criminaliteit en polarisatie	Onze veiligheidsagenda en prioriteiten duidelijk te benoemen en te communiceren met onze inwoners, ondernemers en samenwerkingspartners, zodat duidelijk is welke inzet wel van de gemeente verwacht kan worden.	
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Laag	Onduidelijkheid over (on)mogelijkheden	Ontevredenheid	Ieder kwartaal aanbieden van voortgangsrapportage VHT	B&W/burgemeester
3. Imago gemeente schrappen Veiligheidsfunctionaris	Hoog	Slecht werkgeverschap	Ontstaan van vacatures en het moeilijk kunnen invullen van vacatures	Prioriteren en nog meer bewaken van werkvoorraden. In (wervings) communicatie laten zien wat we nog wel doen.	B&W/burgemeester
4. Algemene en externe omgeving	Laag	Negatieve beeldvorming (gemeente neemt veiligheid en burgerparticipatie niet serieus)	Gemeente wordt aantrekkelijker voor ondermijning en criminaliteit, maar niet als woonomgeving.	Gerichte communicatie op het gebied van veiligheid en leefbaarheid	B&W/burgemeester

5. Veiligheid	Laag	Inwoners, ondernemers en recreanten voelen zich minder veilig en/of betrokken bij hun leefomgeving	Minder deelnemers aan veilig-/leefbaarheidsthema en afname burgerparticipatie. Vermeiden van bepaalde buurten	Stimuleren van nieuwe samenwerkingen (publiek/privaat, cofinancieringen, e.d.). Regie nemen op integrale aanpakken i.p.v. faciliterende rol	B&W/burgemeester
schrappen Veiligheidsfunctionaris	Hoog	Geen regie en operationele inzet op overlast en criminaliteit	Toename onveiligheid(sgevoelens), criminaliteit en polarisatie	Herprioriteren, schrappen van taken en andere manier van werken. 2021 benutten om huidige dossiers af te ronden en over te dragen.	
6. Financiën (zie algemene risico's)	Laag	Door incidenten en actualiteiten alsnog roep of noodzaak om extra financiële middelen	Gemeente wordt niet gezien als betrouwbare overheid(spartner)	Zoeken naar andere financieringsmogelijkheden.	B&W/burgemeester
7. Juridisch	n.v.t.				B&W/burgemeester
8. Planning	Laag	Niet tijdig kunnen informeren van betrokkenen	Onduidelijkheid, verkeerde beeldvorming/interpretaties	Direct betrokkenen informeren over bezuinigingsmaatregelen	B&W/burgemeester
schrappen Veiligheidsfunctionaris	Hoog	Planning van huidige inzet wordt niet gehaald/inzet wordt beëindigd	Inzet niet effectief en geborgd	2021 benutten om huidige dossiers af te ronden en over te dragen.	
9. Kwaliteit uitvoering	Laag	Niet optimaal benutten van aanwezige kennis van onze inwoners	Maatregelen die niet optimaal aansluiten bij wensen/behoefte	Andere werkvormen met en (letterlijk) onze buurten organiseren	B&W/burgemeester
schrappen Veiligheidsfunctionaris	Hoog	Huidige inzet wordt beëindigd	Inzet niet effectief en geborgd	2021 benutten om huidige dossiers af te ronden en over te dragen.	
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Laag	Overbelasting van medewerkers	Uitval en verminderde kwaliteit	Herprioriteren, schrappen van taken en andere manier van werken	B&W/burgemeester
schrappen Veiligheidsfunctionaris	Hoog	idem	Idem + toename vacatures	idem	

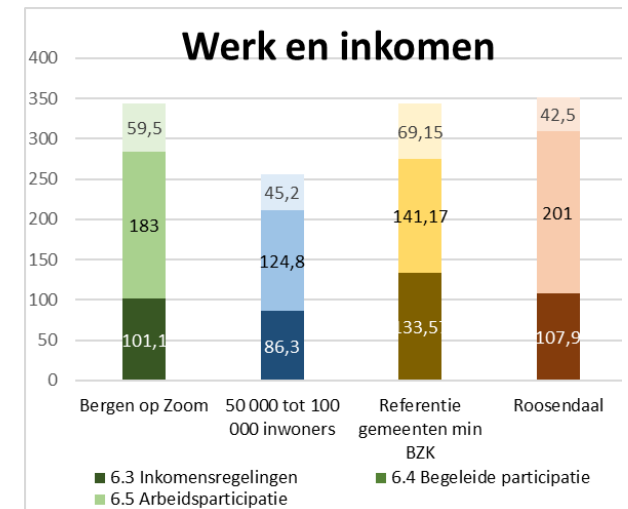
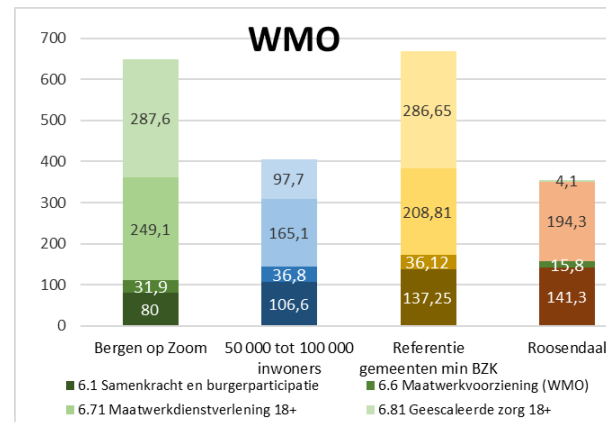
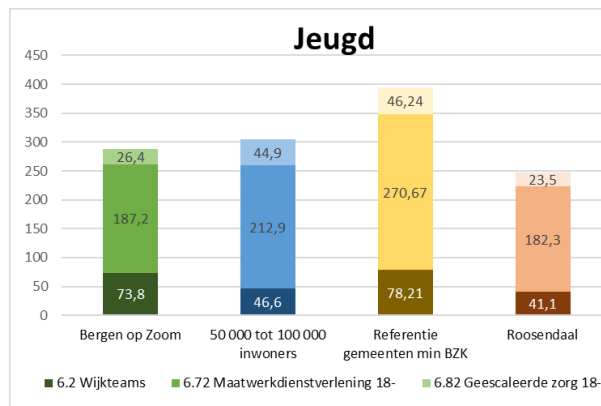
2.2 Programma 2 Samen leven, samen doen

Totale begrote uitgaven programma 2 € 130.867.000 en de totaal begrote baten programma 2 € 36.582.000.

Inleiding

Landelijk gemiddelde

In het voorjaar 2020 zijn met de gemeenteraad de volgende vergelijkingscijfers op basis van de Begroting 2020 besproken:

Bij Jeugd presteert BoZ positiever t.o.v. soortgelijke gemeenten en fors positiever t.o.v. de referentiegemeenten. Binnen de samenwerking van de 9 gemeenten West-Brabant-West liggen er kansen om te leren, zo presteert Roosendaal nog beter. Op regionaal niveau vindt uitwisseling plaats om lessons learned over te nemen.

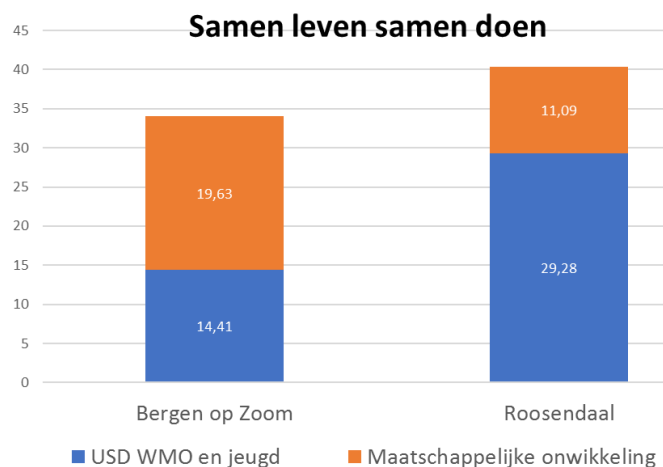
Bij WMO presteert BoZ positiever t.o.v. de referentiegemeente. De geëscaleerde zorg 18+ betreft taken die BoZ uitvoert als centrumgemeente. Wanneer deze buiten beschouwing worden gelaten presteert BoZ ook beter dan soortgelijke gemeenten en in vergelijking met Roosendaal soortgelijk. De onderlinge verdeling van de gelden verschilt soms, voor het effect op de begroting telt de optelsom.

Bij Werk en Inkomen scoort BoZ soortgelijk aan de referentiegemeenten en aan Roosendaal.

Aandeel WMO&Jeugd op de totaal begroting: hoeveel % van de begroting is sociaal domein?

- Bergen op Zoom (excl werk en inkomen) 2021: 45%
- Roosendaal (excl werk en inkomen) 2020: 47%
- Gouda (incl werk en inkomen) 2020: 55%

Benchmark personeel

Bijgaande grafiek is in Q1 2020 gepresenteerd aan de Raad. Qua personeel is te zien dat BoZ in totaliteit minder capaciteit heeft dan Roosendaal. Binnen de verdeling is tevens te zien dat BoZ in verhouding minder in de uitvoering heeft en meer in beleid. De indeling van het personeel is niet één op één te vergelijken doordat functies en taken verschillend zijn ingedeeld. Zo kent Bergen op Zoom diverse centrumgemeente functies die wij uitvoeren voor meerdere gemeenten, waaronder ook Roosendaal.

Ontwikkeling Beleid

In 2020 is ingezet op de versterking van de uitvoerende capaciteit en structurele vermindering van de beleids capaciteit. In 2020 was 27% van het totale aandachtsgebied WMO en Jeugd beleid en 73% uitvoering, in 2021 is de verhouding 25% beleid en 75% uitvoering. Dit is inclusief de centrumgemeente functies, exclusief de participatiewet welke vanuit de ISD georganiseerd is en inclusief de jeugdprofessionals welke in de grafiek hiernaast niet zijn meegenomen.

Personeel uitvoering

Wat betreft personeel Wmo is er begin dit jaar onderzoek gedaan door Kurtosis, in hun analyse zit een benchmark waaruit bleek dat we onder het gemiddelde zaten wat betreft het aantal fte's. Hierop is recentelijk extra ingezet om zo meer grip op de indicaties en daarmee meer grip op de uitgaven in het maatwerk te krijgen.

Wat betreft Jeugd is de vergelijking gemaakt met Roosendaal die momenteel beschikken over 34 fte en teruggaan vanaf 2021 naar 32 fte, dit is nog steeds ruim 10 fte meer dan Bergen Op Zoom.

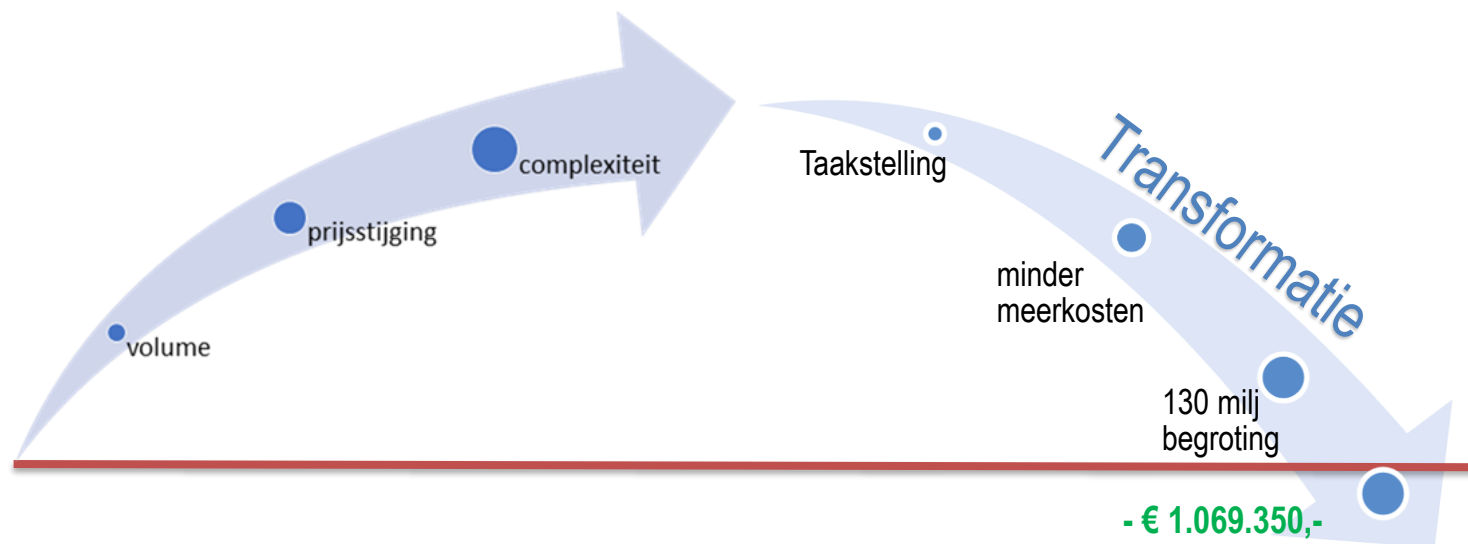
Benchmark Participatie / werk en inkomen, tabel: loonkosten per klant BUIG (vast + inhuur)

	ISD Brabantse Wal	eigen grootteklasse	alle organisaties
2018	€ 1.918	€ 2.028	€ 2.169
2019	€ 1.851	€ 2.244	€ 2.428

De loonkosten bij de ISD (Participatiewet) zijn lager in vergelijking tot organisaties in een vergelijkbare grootteklasse en daarbuiten.

Trends – Maatschappelijk effect – Risico's

Landelijk is de trend dat binnen de 3 sociale wetten de volumes stijgen, de prijzen stijgen én de complexiteit van de casuïstiek toeneemt. Alle inzet vanuit de transformaties, uitgevoerd via Business Cases en projecten effectiever en efficiënter werken, is erop gericht de groei af te vlakken en binnen de begroting te blijven: *minder meerkosten*.

Figuur 1 financieel effect transformatie

Verwachte stijging kosten zonder inzet op de transformatie Zie onderaan dit document voor de toelichting op deze cijfers.				
	2021	2022	2023	2024
WMO	€ 570.815	€ 1.144.906	€ 1.705.811	€ 2.260.878
Jeugd	€ 486.273	€ 1.308.992	€ 2.228.752	€ 2.903.776
totaal	€ 1.057.088	€ 2.453.898	€ 3.934.563	€ 5.164.654

Indicatief is de verwachte kostenstijging € 5.164.654,- (pijl omhoog figuur 1) wanneer er niet ingezet wordt op de transformaties. De taakstelling die ermee gemoeid is om binnen de begroting te blijven, is eveneens € 5.164.654,- (pijl omlaag figuur 1), deze kent een hoge risicofactor. Bovenop deze taakstelling is nog financieel voordeel oplopend tot € 1.021.000,- vanaf 2023 te behalen met een combinatie van besparingen en extra inkomsten. Een opstelsom van de eerste vijf voorstellen hieronder. Deze bezuinigingen kunnen behaald worden zonder het voorliggend veld af te bouwen of de ondersteuning aan inwoners direct te raken. Dat geldt dus niet voor de voorstellen 6 t/m 8.

1ste begrotingswijziging

Het focusakkoord, de vergelijkende cijfers en de input van de raadsbijeenkomsten de afgelopen periode hebben geleid tot onderstaande voorgestelde besparingen. De ombuigingen zijn na de tabel verder toegelicht/uitgewerkt.

Bedragen * € 1.000

Programma	Ombuigingen											
	2021			2022			2023			2024		
	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal
2 Samen leven, samen doen												
<u>Taakstelling:</u>	1.140	3.560	4.700	1.140	3.560	4.700	1.140	3.560	4.700	1.140	3.560	4.700
<u>Gerealiseerde ombuigingen:</u>												
1 Inzet jeugdprofessionals			0			0		217	217		217	217
2 Misbruik soc voorzieningen - fraude bestrijding		270	270		270	270		270	270		270	270
3 Structurele middelen vanuit uitgavenstop 2020		341	341		409	409		409	409		409	409
4 Leges kinderopvang		6	6		6	6		6	6		6	6
5 Vacaturestop structureel	119		119	119		119	119		119	119		119
6 Stoppen met wijkcentra (variant verkoop panden)		98	98		320	320		505	505		773	773
7 Subsidies		0	0		1.296	1.296		1.296	1.296		1.296	1.296
8 Afschalen minimabeleid		130	130		1.228	1.228		1.228	1.228		1.228	1.228
9 Maatschappelijke opvang		-121	-121			0			0			0
Gerealiseerde ombuigingen:	119	724	843	119	3.529	3.648	119	3.931	4.050	119	4.199	4.318
<i>Realisatie</i>	10%	20%	18%	10%	99%	78%	10%	110%	86%	10%	118%	92%

Inzet jeugdprofessionals

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 217.000	€ 217.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 0	€ 0	€ 217.000	€ 217.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Conform het focusakkoord wordt ingezet op versterking van het voorliggend veld en meer grip krijgen om de maatwerkindicaties terug te dringen. Mede op basis van lessons learned van andere gemeenten en benchmark gegevens, is de Business Case jeugdprofessionals ontwikkeld. Deze versterking van de jeugdprofessionals beoogd een besparing op het maatwerk van minimaal € 400.000,-, hetgeen onderdeel uitmaakt van de transformaties gericht op het terugdringen van de stijgende kosten, zie hiervoor de dalende transformatie-pijl in figuur 1. Vanuit jeugd wordt voor deze Business Case in de startfase € 217.000 ingezet, dit bedrag valt vrij vanaf 2023.

Misbruik sociale voorzieningen
(fraude bestrijding)

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000	€ 270.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Het Focusakkoord roept op om misbruik van sociale voorzieningen te voorkomen en fraude te bestrijden. Er wordt momenteel een Business Case Sociale Recherche uitgewerkt om in beeld te brengen welke investering er nodig is en welke verwachte inkomsten en besparingen hier tegenover staan. Deze BC wordt vanuit de ISD afgestemd met de Brabantse Wal gemeenten en kan naar verwachting in Q1 2021 van start. Het verwachte financiële effect is nu geprognoseerd op € 270.000,-, Dit betreft een inschatting met een hoog risico, het beëindigen van uitkeringen heeft o.a. een effect op de BUIG.

Structureel maken posten
uitgavenstop

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 341.000	€ 409.000	€ 409.000	€ 409.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 341.000	€ 409.000	€ 409.000	€ 409.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Vanuit de uitgavenstop 2020 is gekeken of de budgetten die daarbij zijn ingebracht structureel bezuinigd kunnen worden. O.a. de volgende budgetten kunnen structureel bezuinigd worden:

- Maatschappelijke stages: budget is de afgelopen jaren niet uitgegeven.
- Aanpak laaggeletterdheid: hiervoor zijn geen projecten meer en budget kan dus ingeleverd worden.
- Jeugdsymposium: besloten is om te stoppen met het gezamenlijk organiseren van het jeugdsymposium.
- Gezond in de stad gelden: in 2021 zijn nog een aantal projecten die tlv de GIDS-gelden komen. Na 2021 kan dit komen te vervallen.

Leges kinderopvang

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000	€ 6.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Wanneer een kinderopvang een nieuwe locatie wil openen, men een gastouderbureau wil beginnen of een persoon gastouder wil worden dienen zij geregistreerd te worden in het Landelijk Register Kinderopvang (LRK). Zo'n verzoek dient men in bij de gemeente. Ongeveer de helft van de Nederlandse gemeenten vraagt leges voor de kosten van zo'n een nieuwe registratie. De gemeente Bergen op Zoom doet dit tot op heden niet. Regelmatig komt het voor dat er nu een verzoek tot registratie komt waarna men zich na relatief korte tijd weer laat uitschrijven. Het heffen van leges kan tevens als een drempel werken, zodat alleen serieuze initiatiefnemers het doorzetten, hetgeen de kwaliteit ten goede komt. Voorlopig aansluiting zoeken bij de leges die de gemeente Tholen heeft, nl € 522,- voor een BSO, GOB of KDV en € 322 voor een gastouder.

Personeel

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Personeel	€ 119.000	€ 119.000	€ 119.000	€ 119.000
Totaal	€ 119.000	€ 119.000	€ 119.000	€ 119.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Met de vacaturestop 2020 is een kleine 2fte niet ingevuld binnen het cluster MO. Hiervan is inmiddels 0,65 overgeheveld naar publiekszaken voor het tekort aldaar. Binnen het cluster MO zijn op basis van het Focusakkoord, de reeds in ontwikkeling zijnde Transformatie en op basis van job-carving de taken herverdeeld om het passend te maken op de huidige bezetting. De resterende 1,21 fte kan structureel ingeleverd worden. Er zijn een aantal randvoorwaarden nodig om de bezetting neerwaarts te kunnen bijstellen. Allereerst dat langdurig zieken en zwangerschapsvervanging opgevuld mogen worden. En ten tweede dat er geen nieuwe taken opgepakt kunnen worden zonder dat daar extra geld bij komt of keuzes aan de voorkant voor gemaakt worden. Denk hierbij aan vragen vanuit de politiek, actualiteit en/of samenleving.

Personeel

De opgave tav de personele bezuiniging op programma 2 van € 1,14 miljoen is met de structurele afname personeel beleid van € 119.000 nog niet bereikt.

De huidige beleidsformatie is reeds neerwaarts bijgesteld en aangepast op de ambities uit het focusakkoord. In 2021 is deze volledig nodig om de benodigde keuzes in taken voortkomend uit het Focusakkoord en het amendement voor te bereiden en te komen tot besluitvorming. Nadat deze keuzes gemaakt en geïmplementeerd zijn kan de capaciteit opnieuw aangepast worden. Een eerste inschatting op een reële taakstelling hieraan verbonden, kan daarom op zijn vroegst in het tweede Concernbericht 2021 opgenomen worden.

Beleid

Wanneer de resterende bezuiniging op personeel op het beleidscluster als taakstelling wordt gelegd, betekent dit dat ruim drie kwart van de totale beleidscapaciteit weg bezuinigd moet worden. Het maatschappelijk effect hiervan is dat bestuurders nauwelijks nog geadviseerd kunnen worden, de raadsinformatie sterk beperkt wordt en raadvragen nauwelijks meer beantwoord kunnen worden. Vertaling van Rijksbeleid naar lokaal kan niet meer gemaakt worden. Bergen op Zoom kan haar aandeel niet meer leveren in regionale (beleids)ontwikkelingen. De GR'en en samenwerkingsverbanden kunnen niet meer gecontroleerd worden en bestuurders niet geadviseerd, hiermee verliest BoZ positie en zeggenschap. Er is geen capaciteit meer voor lobby en subsidie- en fondsenwerving. Er is geen beleidskracht meer voor nieuwe ontwikkelingen, innovatie, transformatie en bijbehorende business cases. De managementinformatie wordt dan niet meer vertaald naar beleid, het opstellen van prognoses en factsheets en

aan de hand hiervan bijsturen van de uitvoering vindt niet meer plaats. Nieuwe initiatieven vanuit de samenleving en of het bestuur kunnen niet opgepakt worden. En vanuit leerplicht en het regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC) kan niet meer preventief gewerkt worden. Inkoop en contractbeheer wordt nog beperkt gedaan. Subsidies worden verleend, zonder accountmanagement om te sturen op de visie en transformatie. De P&C-cyclus wordt nog beperkt uitgevoerd. De beleidscapaciteit is nu afgestemd op de ambities uit het focusakkoord. Uitvoering van wettelijke taken komt sterk onder druk te staan. Aan de hand van een takendiscussie kan dit herijkt worden. Let wel, dit kan alleen wanneer taken volledig gestopt worden, bij vermindering van de uitgave van de taken, maar het behoud ervan, blijven dezelfde ambtelijke uren vereist. Ook zijn er ambtelijke uren gemoeid met het afbouwen en of stopzetten van taken.

Uitvoering

Verreweg het grootste deel van het personeel zit in de uitvoering: 75%. Uit de benchmark blijkt dat we in uitvoering WMO en Jeugd reeds onder de benodigde capaciteit zitten. Binnen de ISD is inzichtelijk dat de loonkosten per klant onder gemiddeld zijn. Bij voorbeeldsteden op het gebied van Wmo en Jeugd zien we dat deze niet bezuinigen maar juist investeren in het voorliggend veld en de uitvoering.

Het maatschappelijk effect van bezuinigen op personeel van de uitvoering van de sociale wetten is per direct dat burgers langer moeten wachten op behandeling van een vraag en/of aanvraag, er minder verdiepend naar ondersteuningsvragen gekeken kan worden en ze slechter opgevolgd kunnen worden. Hetgeen leidt tot meer inzet van duurder maatwerk en ontevredenheid bij de burgers. Uit onderzoek blijkt dat het maatwerk stijgt daar waar de capaciteit in de uitvoering niet op orde is. Een teruggang betekent ook een grotere caseload voor de casusregisseurs met directe risico's voor de situatie van kwetsbare tot zeer kwetsbare personen. Het afgelopen jaar is er geïnvesteerd in het op orde brengen van de capaciteit, een forse teruggang nu zou kapitaalvernietiging zijn.

	2021	2022	2023	2024
<i>Maatschappelijke Opvang 2021</i>				
Taken/voorzieningen	-€ 121.000	€ 0	€ 0	€ 0
Personeel	€	€	€	€
Totaal	-€ 121.000	€ 0	€ 0	€ 0

Het contract van de Maatschappelijke Opvang is verlopen en moest opnieuw worden aanbesteed. Gemeente Bergen op Zoom voert de wettelijke taak opvang van daklozen uit als centrumgemeente. De afgelopen jaren is dit contract niet geïndiceerd geweest en is de complexiteit en omvang van de doelgroep gestegen.

De aanbesteding Maatschappelijke Opvang 2021 is dan ook hoger uitgekomen dan begroot. Voor Bergen op Zoom betekent dit € 121.000 aan meerkosten. Gedurende 2021 wordt geïnvesteerd in de brede aanpak dak- en thuisloosheid om te komen tot een beter sluitende en betaalbare zorg voor deze doelgroep, om vervolgens voor 2022 e.v. opnieuw aan te besteden.

Vervolg - Maatschappelijk effect – Risico's

De opdracht vanuit de Raad is om te komen tot een besparing van € 4,7 miljoen euro binnen het Sociaal Domein. Omdat het Focusakkoord tevens oproept om de ingezette transformaties voort te zetten, het voorliggend veld te versterken en de kwetsbaren te ontzien, leidt dit tot een aantal dilemma's. Om de besparing van € 4.700.000 te halen zijn verder gaande keuzes nodig. De mogelijkheden hiertoe zijn inzichtelijk gemaakt met de opties: stoppen met wijkcentra, niet indexeren van subsidies of hierop bezuinigen, het afschaffen van minimaregelingen en verdere bezuinigen op personeel.

Voor alle onderstaande keuzes geldt dat hiermee direct de inwoners geraakt worden én er negatieve effecten op de langere termijn zijn waardoor het aannemelijk is dat het veel duurdere maatwerk zal toenemen. De taakstelling van € 5.164.654,- om de stijgende trend te keren en te komen tot *minder meer kosten* is alleen te realiseren met het huidige voorzieningen- en personeelsniveau. Kortingen op subsidies in het voorliggend veld en op personeel grijpen in op de mogelijkheid de transformatie vorm te geven en zal zich direct terug vertalen in hogere kosten binnen het maatwerk (opgaande pijl figuur 1) en de drempel naar ondersteuning verhogen voor de kwetsbare inwoner. *Bijv. verminderen maatschappelijk werk bij WijZijn betekent dat inwoners met hun verzoek om ondersteuning direct aankloppen voor (duurdere) begeleiding omdat er geen andere ondersteuning beschikbaar is. Minder personeel in de toegang maakt dat trajecten minder toegankelijk zijn, met beperkte uitvraag ingezet worden en achteraf niet gecontroleerd.*

Wijkcentra

Ten aanzien van de wijkcentra zijn er 4 opties: 1) stoppen met de wijkcentra, 2) verkoop van de eigen wijkcentra met de intentie behoud van wijkfunctie, 3) geen stenen, maar wel functie behouden of 4) niet bezuinigen op de wijkcentra. Met optie 4 behoudt je de functie voor de versterking van het voorliggend veld en kom je reeds gemaakte afspraken na. Wanneer de gemeente genoodzaakt is vanuit financieel oogpunt hierop te bezuinigen blijven er 3 opties over, waarbij het geheel stoppen financieel het meeste oplevert en de andere twee opties alleen baten kent binnen het programma vastgoed en niet op de benodigde subsidies binnen het sociaal domein.

1. Optie 1: Stoppen met wijkcentra

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 98.000*	€ 320.000	€ 505.000	€ 773.000
Personeel	€	€	€	€
Programma vastgoed		PM	PM	PM
Totaal	€ 98.000	€ 320.000	€ 505.000	€ 773.000

* Huurcontract met Stadlander voor de Korenaere loopt af per 1 jan. 2021 en loopt stilzwijgend door voor 1 jaar voor een bedrag van € 125.000. Stadlander heeft een allongeovereenkomst voorgesteld voor een huurprijs van € 100.000 per jaar voor een contractperiode van 5 jaar.

Toelichting – maatschappelijk effect

Er kan gestopt worden met de wijkcentra, dit betekent zowel het afstoten van de gebouwen als de subsidies. Gelet op de lopende (contractuele)afspraken is hier een meerjaren uitwerking voor nodig.

Sinds 2018 is gestart met het netwerk Ontmoeten in de wijk waarbij gemeentelijke en particuliere ontmoetingscentra met elkaar samen werken aan de volgende door de raad vastgestelde visie 2018-2022 en doelstelling: *“Wij bieden mensen de mogelijkheid om andere mensen te ontmoeten, zichzelf verder te ontwikkelen en bij te dragen aan hun zelfredzaamheid”.* Hiermee beogen we de volgende maatschappelijke effecten: *Meer mensen doen mee, Meer mensen zijn zelfredzaam, Minder mensen zijn eenzaam. Doel is dat iedereen actief mee doet aan de samenleving en dat iedere inwoner een sociaal netwerk heeft.* De wijkcentra dragen hieraan bij door het aanbieden en faciliteren van activiteiten die bijdragen aan ontmoeting, ontspanning, ontwikkeling en zelfredzaamheid van onze inwoners. Deze visie en doelstellingen en beoogde effecten sluiten aan bij onze eigen visie transformatie sociaal domein. Wijk- en ontmoetingscentra vormen een middel om het voorliggende veld te versterken en zo meer in te zetten op preventie en voorkomen van zorgvragen. Er zijn bestuurlijke afspraken gemaakt met SVW/WijZijn en met Stadlander voor Gageldonk-West. Stoppen met wijkcentra betekent dat er teruggekomen wordt op eerder gemaakte afspraken. Bovendien vormen de wijkcentra een onderdeel van het voorliggend veld, door dit af te bouwen zullen de maatwerkkosten

in het sociaal domein toenemen, het risico is uitgewerkt in figuur 1. Tot slot gaat het afbouwen van wijkcentra extra ambtelijke capaciteit vragen voor de voorbereidingen en uitvoering van de daadwerkelijk afbouw, maar vooral ook om de maatschappelijke onrust te managen.

2. Optie 2: Verkopen eigen wijkcentra met de intentie behoud van wijkfunctie

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€	€	€
Programma vastgoed	€	PM	PM	PM
Totaal	€	PM	PM	PM

Toelichting – maatschappelijk effect

Er zijn drie wijkgebouwen in gemeentelijk eigendom Kastanje, Fort en Wittenhorst. Over de Kastanje zijn afspraken gemaakt met Stadlander in het kader van de integrale wijkaanpak. Hier loopt op dit moment een haalbaarheidsonderzoek om een nieuw huis van de wijk met sociaal maatschappelijke partners te realiseren. Er blijven dus 2 wijkgebouwen het Fort en de Wittenhorst te verkopen met de intentie om de functie te behouden. De gemeentelijke wijkgebouwen Fort en Wittenhorst verkopen met een afspraak voor bijvoorbeeld een bepaalde periode verplicht behoud van functies en huidige huurders. Dit garandeert behoud van functies voor een bepaalde periode en levert een eenmalige verkoopopbrengst op, maar is geen bezuiniging in programma 2. Er zal immers door SVW en partners nog steeds huur betaald moeten worden aan de nieuwe eigenaar. Of de functie daadwerkelijk en langdurig blijft behouden is afhankelijk van de koper.

3. Optie 3: Geen stenen, maar wel functie behouden

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€	€	€
Programma vastgoed	PM	PM	PM	PM
Totaal	PM	PM	PM	PM

Toelichting – maatschappelijk effect

Er is gekeken naar het uitgangspunt bezuinigingen op de stenen en behoud van functie. Bij de uitwerking van dit uitgangspunt is gebleken dat dit in de uitvoering veel haken en ogen kent en bovendien zijn de opbrengsten voor programma 2 onzeker. Dit wordt als volgt beargumenteerd:

1. Financieel - Op andere locaties zal er ook huur betaald moeten worden. Er kan dus niet zomaar gekort worden op de subsidie. Wellicht dat het elders goedkoper kan maar dat is op voorhand niet te zeggen. Concreet: we kunnen niet de huur van de Korenaere opzeggen en verwachten dat de functie van de Korenaere elders zonder huurkosten kan worden voortgezet.
2. Complexiteit - De functies van wijkcentra zijn complexer geworden. We werken vanuit de visie Ontmoeten in de wijk aan locaties met een centrale wijkfunctie en een afgestemd activiteitenprogramma gericht op ontspanning, ontwikkelen, ontmoeten en zelfredzaamheid. Het is vele malen complexer om deze nieuwe functies integraal te verplaatsen en te behouden dan losse activiteiten elders onderbrengen.

3. Kwantiteit - De 5 gemeentelijke gebouwen kennen een goede bezetting en bergen allen tientallen activiteiten die vaak ook tegelijk plaatsvinden in de 5 tot 11 zalen per wijkgebouw. Een activiteitsaanbod van deze omvang is niet zo maar te verplaatsen. Hiervoor is naar inschatting onvoldoende maatschappelijk vastgoed beschikbaar.
4. Afhankelijkheid - Zodra er geen specifieke wijkgebouwen meer zijn, zijn we afhankelijk van derden om de functies daadwerkelijk te behouden.
5. Capaciteit – Een operatie van dergelijk omvang gaat extra ambtelijke capaciteit kosten voor zowel onderzoek, uitvoering als het managen van de maatschappelijke onrust.

Subsidies (2021 niet indexeren dan 20% korting)

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	€ 1.296.000	€ 1.296.000	€ 1.296.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 0	€ 1.296.000	€ 1.296.000	€ 1.296.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Voor de begroting van 2021 kan alleen besloten worden op het wel of niet indiceren van de 1,8%. Voor de jaren daarna kan de raad beslissen op het gehele voorliggende veld te bezuinigen middels een algehele korting zoals 5%, 10% of 20%, of gericht bepaalde subsidies stoppen. Het scenario 20% op het totaal subsidiebedrag oorspronkelijke begroting 2021 is hier opgenomen. Opgemerkt wordt dat dit besluit geen financieel effect zal sorteren voor de begroting 2021 gelet op de redelijke termijnen van afbouw voor langlopende verplichtingen waarbij er vanuit behoorlijk bestuur een opzegtermijn in acht genomen moet worden.

Naast deze redelijke termijnen van afbouw geldt ook dat de uitvoering van dit besluit pas definitief vorm krijgt nadat de raad besloten heeft op welke subsidies deze korting van toepassing zal zijn. Deze besluitvorming vindt plaats aan de hand van een advies naar aanleiding van de herijking op het totale voorliggend veld.

De bestuursopdracht Transformatie Voorliggend Veld voorziet erin dat met de looptijd van 2021-2022 het voorliggend veld geheel wordt herijkt. Hoe subsidiëren we dusdanig dat het voorliggend veld nog meer in staat is om maatwerk te voorkomen, op een zo efficiënt mogelijke wijze. Het financieel effect wordt gerealiseerd vanaf 2022.

Hieronder volgen de belangrijkste gevolgen voor de subsidiepartijen bij het niet indexeren van de subsidiebedragen voor 2021:

- De subsidiepartijen moeten om de financiële tekorten op te vangen prioriteiten stellen in hun aanbod, waardoor sommige activiteiten niet of slechts in beperkte mate uitgevoerd kunnen worden, hierdoor kunnen bepaalde doelgroepen buiten de boot vallen en/of de voorziening minder laagdrempelig worden.
- De “speelruimte” om juist de tekorten in het maatwerk op te vangen in het voorliggend veld komt te vervallen.
- Er kunnen wachttijden ontstaan, waardoor preventief werken in het geding komt en er dus toename in het maatwerk te verwachten is.
- Er kan maatschappelijk onrust en politieke onrust ontstaan bij het wegvallen van activiteiten door de subsidiepartijen.
- Het voortbestaan van organisaties zijn in het geding (met name bij de kleinere organisaties zoals bijv. wijkcommissies en ehbo-verenigingen).
- Organisaties zijn genoodzaakt om contributies en/of andere bijdrages te verhogen, waardoor er een leden-leegloop mogelijk is (bijv. scouting).
- Stagnaties of zelfs terugloop bij ingezette interventies (bijv. aanpak laaggeletterdheid).

Bovendien vormen de subsidies een onderdeel van het voorliggend veld, door dit af te bouwen, voordat er een plan onderligt vanuit de transformatie Voorliggend Veld, zullen de maatwerkkosten in het sociaal domein toenemen, het risico hiervan is uitgewerkt in figuur 1.

Minimabeleid

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 130.000	€ 1.228.000	€ 1.228.000	€ 1.228.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 130.000	€ 1.228.000	€ 1.228.000	€ 1.228.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Vanuit het wettelijk kader is verstrekken van de bijstand verplicht. Daarbovenop heeft Bergen op Zoom, zoals vrijwel alle andere gemeenten in Nederland, vanuit het minimabeleid extra regelingen voor deze doelgroep. In het keuzemenu minimaregelingen zijn deze uitgesplitst en zijn de maatschappelijke gevolgen van elke regeling in beeld gebracht. Keuze is mogelijk uit verschillende scenario's of een gerichte keuze uit de diverse regelingen, variërend van €0,- tot maximaal €1.228.966,-. In 2021 is dit slechts beperkt haalbaar ivm de benodigde aanpassingen aan de verordeningen. Tevens worden bepaalde verstrekkingen voor een geheel jaar toegekend. De uitvoeringskosten zijn afhankelijk van het gekozen scenario en de afweging van de gemeenten Steenbergen en Woensdrecht. Immers het minima beleid wordt gezamenlijk vanuit de ISD uitgevoerd. In deze tabel is het scenario volledige afbouw van alle minimaregelingen verwerkt.

In haar algemeenheid is het risico van bezuinigen op het minimabeleid dat mensen eerder te maken kunnen krijgen met schulden en bekend is dat financiële stress nadelig effect heeft op de totale gezinssituatie met een direct verband in effect op de WMO en de jeugdwet. Minimaregelingen vormen een onderdeel van het voorliggend veld, door dit in totaliteit af te bouwen zullen de maatwerkkosten in het sociaal domein toenemen, het risico hiervan is uitgewerkt in figuur 1.

Het minimabeleid wordt vanuit de ISD op Brabantse Wal niveau uitgevoerd, afstemming is vereist in deze.

Wettelijk versus niet-wettelijk

De kaders voor de taken die we uitvoeren zijn vastgelegd in verschillende wetten, zoals de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Jeugdwet, de Participatiewet, de wet Gemeentelijke schuldhulpverlening, de Wet Publieke gezondheid en diverse onderwijs wetten. In de overzichten die tijdens de raadsinformatiebijeenkomst aan de raad verstrekt zijn is aangegeven welke verantwoordelijkheden en wettelijke taken de gemeente heeft en hoe wij deze nu uitvoeren.

In de wetten is veelal niet aangegeven hoe de gemeente deze verantwoordelijkheden en taken uit moet voeren. Het is aan de gemeente om de zorg en ondersteuning voor onze inwoners zo efficiënt en effectief mogelijk te organiseren. Met ander woorden: Wat is er nodig om 'Iedereen doet mee' mogelijk te maken? De opgave is om aan alle inwoners met hulpvragen een passende en betaalbare ondersteuning te bieden.

Soms staat er dan ook enkel een breed en algemeen geformuleerde opdracht waardoor er veel beleidsvrijheid is. Zoals de opdracht tot 'het versterken van het opvoedkundig klimaat bij gezinnen' uit de Jeugdwet. Soms is de wet wel heel concreet. In hoeverre er ruimte is binnen de wettelijke taken wordt bepaald door:

- een concrete omschrijving van de taak in de wet of memorie van toelichting;
- jurisprudentie of een algemene maatregel van bestuur waarmee de wettelijke kaders worden aangescherpt;
- sturing van het Rijk op bepaalde onderdelen;
- en de delen waarover het Rijk verantwoording vraagt.

Versoberen

We zetten wanneer een inwoner ondersteuning nodig heeft, altijd de goedkoopst passende ondersteuning in. Niet meer dan dat. Met de transformaties werken we continu aan en zoeken we naar mogelijkheden om de ondersteuning efficiënter en effectiever te maken en voorkomen dat er onnodig dure zorg wordt ingezet. Dit doen we onder andere door:

- het volgen van cliënten en sturen op snelle uitstroom, waar dat kan. En het sturen van het behalen op het gewenste resultaat bij een cliënt;
 - versobering van het aanbod, zoals:
 - het niet meer verlenen van een aantal Wmo voorzieningen, te weten de douchestoelen, opklapbare toiletbeugels en drempelhulpen tot 10 cm. Deze zijn algemeen gebruikelijk verklaard;
 - strengere controle op het gebruik van Deeltaxi;
 - het ontwikkelen van nieuwe “goedkopere” vormen van ondersteuning, zoals Huishoudelijke ondersteuning light en een andere manier van dagbesteding voor (dementerende) ouderen;
 - het ondersteunen van huisartsen en kinderartsen in de toewijzing van de goedkoopst passende ondersteuning;
 - het inzetten van preventieve trainingen aan kinderen om te voorkomen dat duurder maatwerk nodig is;
 - samenwerken met scholen om te bereiken dat kinderen die uitgevallen zijn op school, zo kort mogelijk naar dagbesteding gaan en zo snel mogelijk weer instromen in het onderwijs;
 - meer aandacht voor inname van rolstoelen en controles op het gebruik van scootmobielen;
 - scherp volgen of inwoners gebruik kunnen maken van andere regelingen of wetten, zoals de Wet langdurige zorg.
 - het versterken van eigen kracht van inwoners en het benutten van het sociaal netwerk, zodat de inwoners weer zelfstandig zonder ondersteuning verder kunnen.
- Daarnaast maken we onze processen lean. Dit is reeds gebeurd met het Wmo proces en gaan we ook doen met andere processen in het sociaal domein.

Verwachte stijging kosten bij het niet kunnen uitvoeren van de transformatie door bezuinigingen:

WMO	2021	2022	2023	2024
groei inwoners >64	2,33%	2,35%	2,32%	2,32%
verdubbeling percentage als gevolg van dubbele vergrijzing	2,33%	2,35%	2,32%	2,32%
	4,66%	4,70%	4,64%	4,64%
cumulatief	4,66%	9,36%	14,00%	18,64%
Effect op Huishoudelijke ondersteuning	€ 379.581	€ 762.420	€ 1.140.371	€ 1.518.323
Effect hulpmiddelen	€ 115.324	€ 231.637	€ 346.466	€ 461.295
Voor begeleiding is de vergrijzing niet de belangrijkste factor Volgens de berekeningen algemene uitkering is medicijngebruik een belangrijke indicator.				
medicijngebruik met drempel	0,78%	0,77%	0,70%	0,64%
cumulatief	0,78%	1,55%	2,25%	2,89%
Effect op Begeleiding	€ 75.911	€ 150.849	€ 218.974	€ 281.260
totale berekende groei	€ 570.815	€ 1.144.906	€ 1.705.811	€ 2.260.878

Jeugd		2021	2022	2023	2024
Bijstandsontvangers	0,6	0,60%	1,87%	2,29%	1,42%
medicijngebruik met drempel		0,78%	0,77%	0,70%	0,64%
gemiddeld		0,66%	1,50%	1,76%	1,16%
Toenemende complexiteit/zorgvraag		1,00%	1,00%	1,00%	1,00%
Totaal		3,04%	5,14%	5,75%	4,22%
Cumulatief		3,04%	8,18%	13,93%	18,15%
effect op kosten jeugdzorg		€ 486.273	€ 1.308.992	€ 2.228.752	€ 2.903.776

Medicijngebruik ouders en aantal bijstandsontvangers zijn belangrijke indicatoren. Bijstandsontvangers twee keer zo zwaar als medicijngebruik. Toenemende complexiteit en zorgvraag is een landelijke ontwikkeling. In Bergen op Zoom zien we dit terug in de toename van onder toezicht stellingen via de kinderrechter, meldingen bij Veilig Thuis en in samenhang daarmee de toename van hoogcomplexiteit zorg.

Risicomatrix

Risicomatrix programma 2 Samen leven, samen doen					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten	Hoog	Bezuinigingen raken direct kwetsbare mensen.	Maatschappelijke en politieke onrust.	Focus op transformatie en concrete projecten en BC. Slechts fasegewijs bezuinigen op het voorliggend veld; eerst een gedegen analyse vanuit de bestuursopdracht transformatie Voorliggend Veld en stap voor stap maatwerk omzetten in algemene voorzieningen om het voorliggend veld te versterken.	Resultaatmanagers.
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Hoog	De opdracht van 4,7 miljoen wordt niet behaald.	De raad kan ontevreden zijn over de uitvoering door het college welke niet geheel conform de opdracht is.	Goede informatievoorziening aan de raad, waaronder de informatiebijeenkomst van 29-09-2020 en 04-11-2020.	College
3. Imago gemeente	Hoog	Inwoners verwachten een verantwoord sociaal stelsel en zullen zich zorgen maken over de effecten.	Mogelijke onrust en toename ontevredenheid van de burger.	Transparante toelichting. Meenemen van de partners in de ontwikkelingen.	Communicatie Resultaatmanagers
4. Algemene en externe omgeving	Hoog	Partners zijn deels afhankelijk van de inkomsten van de gemeente en zien deze terugdringen.	Spanning in de relatie met partnerorganisaties.	Transparante toelichting.	College en Resultaatmanagers
5. Veiligheid	Hoog	Bij bezuinigingen op het sociaal domein vergroot de kans dat problematiek zich ontpopt tot veiligheidschasuïstiek.	Meer overlast in de openbare ruimte, toename beroep op hoog complexe zorg Jeugd en Wmo	Slechts fasegewijs bezuinigen op het voorliggend veld; eerst een gedegen analyse vanuit de bestuursopdracht transformatie Voorliggend Veld en stap voor stap maatwerk omzetten in algemene voorzieningen om het voorliggend veld te versterken.	College
6. Financiën (zie algemene risico's)	Hoog	De opdracht van 4,7 miljoen wordt niet behaald.	Onvoldoende bijdrage aan het financiële tekort van de gemeente.	Het hoogst haalbare bedrag op dit moment aan bezuinigingen aan te dragen afgezet tegen een verantwoorde uitvoering van de 3 wetten.	College

	Hoog	Negatieve ontwikkelingen vanuit de risico's op het sociaal domein. (zie memo 'Bijstellingen sociaal domein jeugd WMO en WLZ risico's')	Niet meer mogelijk binnen de begroting te blijven.	Lobby En geen taakstellingen opnemen zonder concrete onderbouwing.	College en Resultaatmanagers
7. Juridisch	middel	Afhankelijk van de snelheid waarmee de bezuinigingen worden doorgevoerd.	Wanneer versneld regelingen en subsidies worden afgebouwd loopt de gemeente het risico op een toename aan bezwaar en beroep en dat dit aangevochten wordt bij de rechter.	In de subsidiebeschikkingen 2021 wordt een aankondiging gedaan van de herijking subsidies ter voorbereiding op 2022. Na besluit wordt communicatie voor minima voorbereid.	Resultaatmanagers
8. Planning	Hoog	De opdracht is om de financiële opgave op korte termijn te behalen.	Het naar voren halen van de diverse bezuinigingen geeft druk op uitvoerbaarheid, relatie met partners, brengt in voorkomende gevallen juridische risico's met zich mee en risico op stijgende kosten duurder maatwerk, waardoor de "nullijn" niet gehandhaafd kan worden en de besparingen op de korte termijn ingehaald worden door hogere lasten op de langere termijn	In gesprek met de raad over het draagvlak en welk risico men bereid is hierin te lopen.	College
9. Kwaliteit uitvoering	Middel	De kwaliteit is in huis, door beperkte capaciteit staat deze onder druk.	Vertraging in uitvoering en transformaties met een nadelig financieel effect.	Inhoudelijke Focus tav de ambities en opdrachten voor 2021 e.v. Beperken en stroomlijnen interne processen.	College CT
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Hoog	Vwb beleid zijn de taken herverdeeld om toe te kunnen met minder. Vwb de uitvoering is deze recent op orde gebracht, voor het nieuwe personeel is een inwerkperiode nodig. En door Corona gerelateerde inzet, zoals ToZo zijn reguliere processen op achterstand gekomen.	Het behalen van de beoogde resultaten, waaronder de afvlakking van de groei, komen onder druk te staan.	Langdurig zieken vervangen. Investeren in inwerken en het in stelling brengen van coördinatoren en senioren in de uitvoering, met nauwe verbinding naar beleid. Overgaan tot extra inhuur indien Corona extra capaciteit blijft vragen.	Resultaatmanagers

2.3 Programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs

Totale begrote uitgaven programma 3 € 36.729.000 en totale begrote baten programma 3 € 10.199.000

Inleiding

In het focusakkoord is programma 3 verdeeld in een drietal onderwerpen:

- Economie en werkgelegenheid
- Vrijetijdseconomie
- Onderwijs

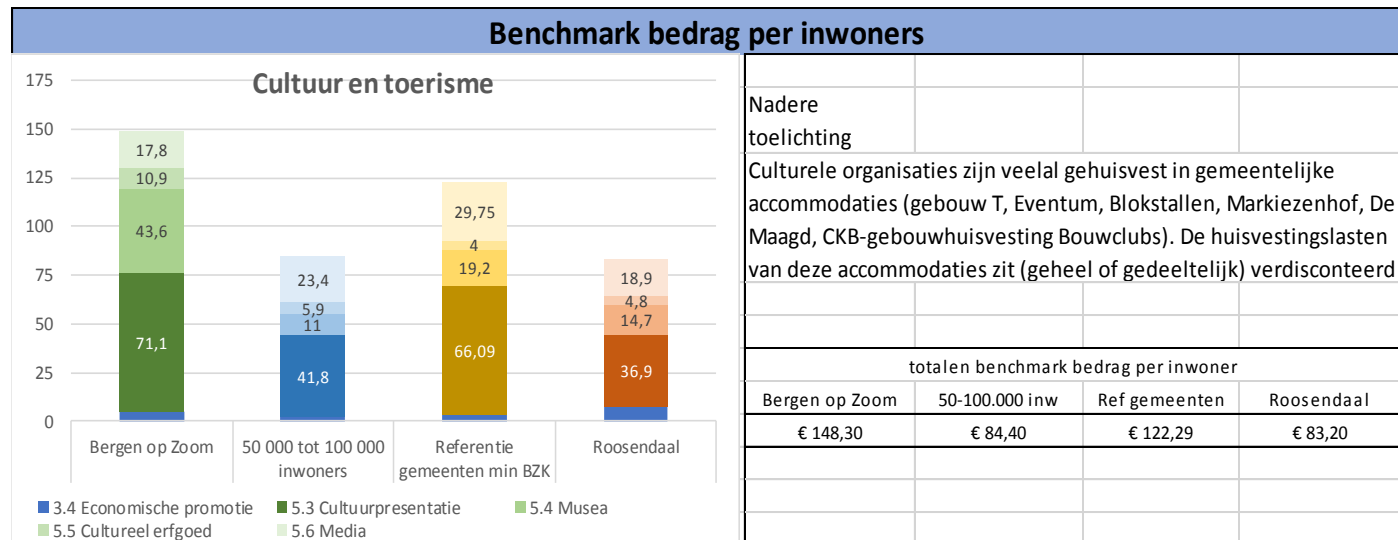
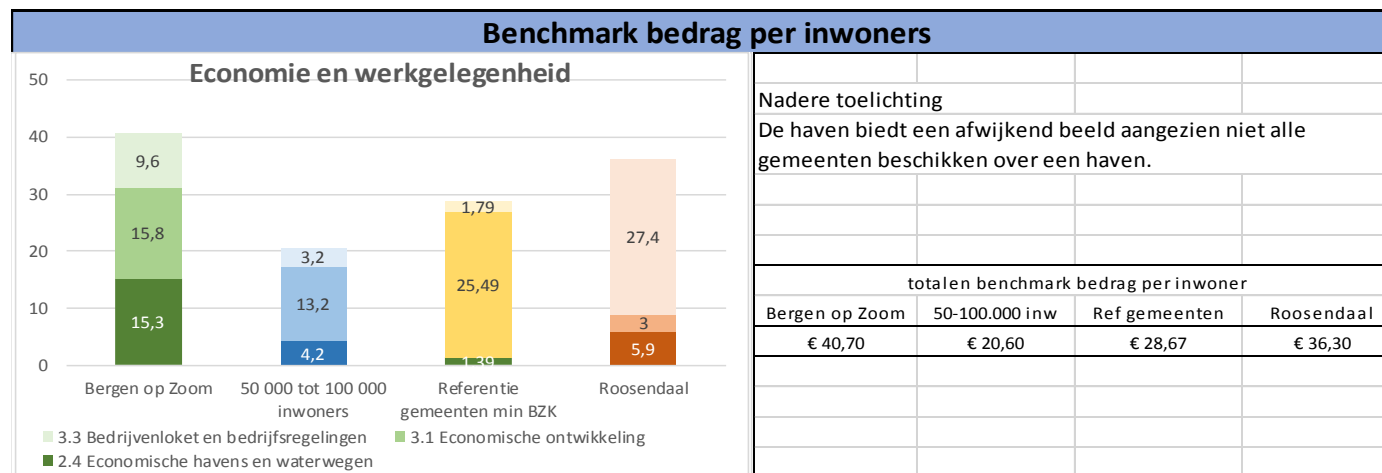
In hoofdlijnen geeft het focusakkoord aan dat op deze onderdelen een basisvoorziening moet worden gerealiseerd, waarbij de uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of tot het niveau van het landelijk gemiddelde. Een uitzondering hierop wordt gemaakt op werkgelegenheid, binnenstad en Biobased Economy en Agrofood. Voor werkgelegenheid wordt geeft het focusakkoord aan: behouden en vergroten. Een levendige en aantrekkelijke binnenstad betrekken faciliteren is het speerpunt op het gebied van binnenstad. Ten aanzien van Biobased Economy en Agrofood wordt aangegeven, dat e.e.a. ingebed moet worden. Een aantal onderdelen zijn nog specifiek benoemd:

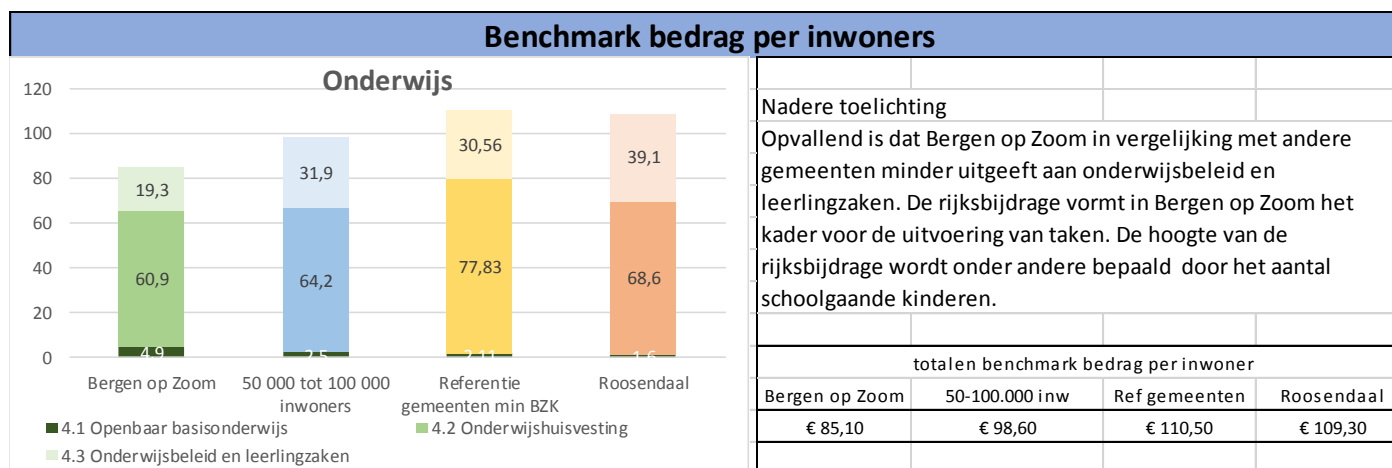
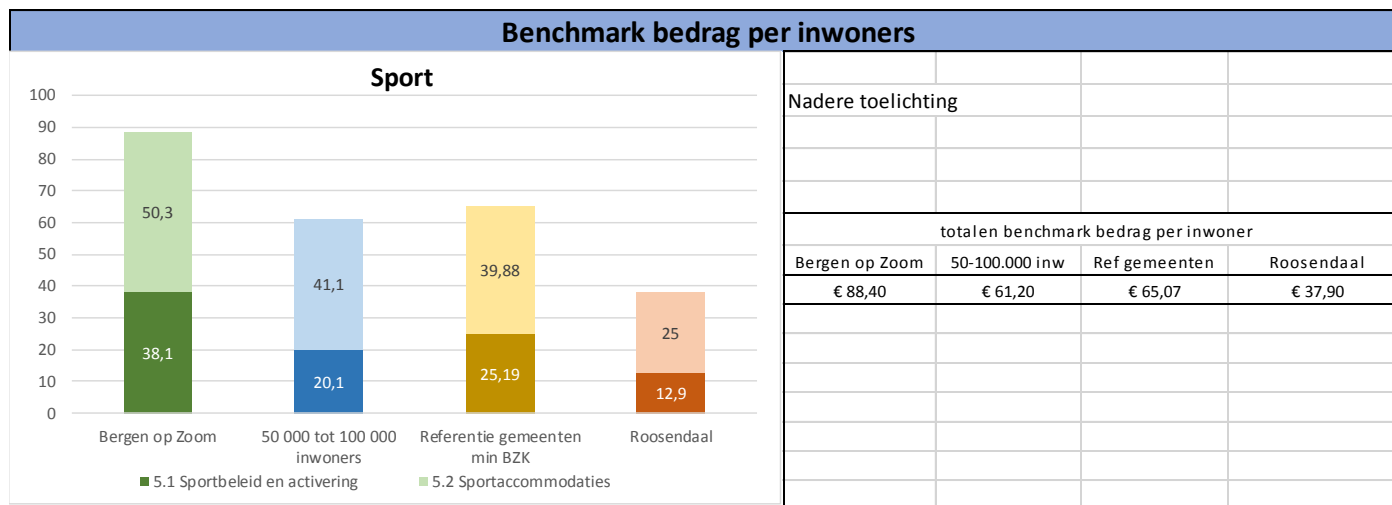
- Onderzoek het op afstaan zetten of privatiseren van taken ten aanzien van de haven en bedrijventerreinen;
- Afschaffen citymarketing;
- Kosten van ondersteuning, toezicht en handhaving bij de uitvoering van het evenementenbeleid doorbelasten;
- Verhoging toeristenbelasting;
- Maak business cases voor het op afstand zetten van recreatieve, culturele en sportieve voorzieningen;
- Stuur bij culturele instituten op kostendekkendheid;
- Beoordeel culturele en sportieve voorzieningen vanuit een regionaal perspectief en optimaliseer het gebruik van sportaccommodaties.

In de afgelopen periode is de raad op diverse onderdelen betrokken geweest bij de uitvoering van de opdracht uit het focusakkoord, zo zijn er afzonderlijke presentaties gehouden over sport, cultuur en de uitwerking van de kleine takendiscussie (onderdelen economie, citymarketing, toerisme, recreatie, sport en cultuur).

Landelijk gemiddelde

In het voorjaar 2020 zijn met de gemeenteraad de volgende vergelijkingscijfers op basis van de Begroting 2020 besproken:

1ste begrotingswijziging

Het focusakkoord, de vergelijkende cijfers en de input van de raadsbijeenkomsten de afgelopen periode hebben geleid tot onderstaande voorgestelde besparingen. De ombuigingen zijn na de tabel verder toegelicht/uitgewerkt.

Bedragen * € 1.000

Programma	Ombuigingen											
	2021			2022			2023			2024		
	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal
3 Econ. en werkge.h., vrijetijdsec. en onderwijs												
Taakstelling:	1.030	4.170	5.200	1.030	4.170	5.200	1.030	4.170	5.200	1.030	4.170	5.200
Gerealiseerde ombuigingen:												
1 Economie - Haven			0		0	PM			PM			PM
2 Economie - Accountmanagement, Bedrijvenloket en acquisitie	45		45	45	0	45	45		45	45		45
3 Economie - Arbeidsmarkt, WSP en GIP			0		0	0			0			0
4 Economie - Bedrijventerreinen	38		38	38		38	38		38	38		38
5 Economie - Binnenstad		103	103		103	103		103	103		103	103
6 Economie - Biobased Economy & Agrofood			0		0	0			0			PM
7 Economie - Handel en ambacht		8	8		8	8		8	8		8	8
8 Economie - Parkmanagement		54	54		54	54		54	54		54	54
9 City Marketing	215	215	430	215	215	430	215	215	430	215	215	430
10 Sport - uitgavenstop 2020		180	180		180	180		180	180		180	180
11 Sport - uitwerking business cases	40	160	200	260	1.060	1.320	360	1.460	1.820	360	1.460	1.820
12 Cultuur - Professioneel Podiumaanbod en infrastructuur (De Maagd en Gebouw-T)												
13 Cultuur - Cultuurhistorie/Museum (Het Markiezenhof)	100	400	500	295	1.205	1.500	375	1.525	1.900	375	1.525	1.900
14 Cultuur - Kunsteducatie (Het CKB)												
15 Cultuur - Amateurkunst		22	22		22	22		22	22		22	22
16 Cultuur - Evenementen (geraamde kosten € 217.000 geraamde opbrengst € 51.000)		166	166		166	166		166	166		166	166
17 Cultuur - Monumenten		25	25		25	25		25	25		25	25
18 Cultuur - Facilitaire cultureel BoZ		15	15		15	15		15	15		15	15
19 Toerisme en Recreatie - Toeristenbelasting		100	100		110	110		110	110		110	110
20 Toerisme en Recreatie - VVV winkel	103	47	150	103	47	150	103	47	150	103	47	150
21 Toerisme en Recreatie - VVV overige (samenwerking Brabantse Wal)		0	0	50	200	250	50	200	250	50	200	250
22 Toerisme en Recreatie - Overigen		14	14		5	5		5	5		5	5
23 Inzet doeluitkering OAB	48		48	48		48	48		48	48		48
24 IHP		0	0		-13	-13		90	90		169	169
Gerealiseerde ombuigingen:	589	1.509	2.098	1.054	3.402	4.456	1.234	4.225	5.459	1.234	4.304	5.538
<i>Realisatie</i>	<i>57%</i>	<i>36%</i>	<i>40%</i>	<i>102%</i>	<i>82%</i>	<i>86%</i>	<i>120%</i>	<i>101%</i>	<i>105%</i>	<i>120%</i>	<i>103%</i>	<i>107%</i>

Economie - Haven

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	PM	PM	PM
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	PM	PM	PM

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, dat ten aanzien van economie en werkgelegenheid we onze rol moeten heroverwegen en ons hierbij richten op de wettelijke taak. Daarnaast is specifiek ten aanzien van de haven aangegeven, dat het op afstand zetten op privatiseren van onze taken onderzocht moet worden. Het exploiteren van een haven is geen wettelijke taak.

Het tekort op dit moment bedraagt jaarlijks circa € 1,2 miljoen, waarbij de kosten grotendeels (€ 1,1 miljoen) uit kapitaallasten.

Wij zetten in op:

- Terugdringen tekort havenexploitatie, door onder andere verhoging kade- en havengelden
- Verzelfstandiging haven
- Strategisch partnership andere havens

We gaan onderzoeken om de exploitatie van de haven te verbeteren via het opleveren van een havenstrategie. De resultaten hiervan kunnen pas in 2022 tot resultaten leiden.

**Economie - Accountmanagement,
Bedrijvenloket en acquisitie**

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000
Totaal	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, dat ten aanzien van economie en werkgelegenheid we onze rol moeten heroverwegen en ons hierbij richten op de wettelijke taak. Een uitzondering op het richten op de wettelijke taak is het behouden en vergroten van de werkgelegenheid. Er is geen sprake van een wettelijke taak.

Het doel is het versterken van het vestigingsklimaat voor nieuwe en bestaande ondernemers en daarmee de lokale economie een impuls te geven door te zorgen voor een duurzaam gezonde werkgelegenheids- (infra)structuur. Daarnaast is optimale integrale dienstverlening van belang met als doel het vergroten uitstroom en matching arbeidsaanbod en arbeidsvraag.

Het volledig stoppen van de activiteiten op het gebied van accountmanagement, bedrijvenloket en acquisitie draagt niet bij aan eerdergenoemde doelstellingen. Er zullen te allen tijde diverse vragen vanuit het bedrijfsleven beantwoord moeten worden en daarvoor is een bepaalde 'basisbezetting' nodig. Dienstverlening aan het bedrijfsleven zal minimaal op het niveau van een 'one-stop-shop' georganiseerd moeten worden om (complexe, meervoudige) ondernemersvragen integraal te kunnen beantwoorden. E.e.a. kan mogelijk efficiënter worden georganiseerd. Synergievoordelen zijn te behalen door een integratie van Bedrijvenloket en WSP en Grensinformatiepunt (GIP). Ook kan het ambitieniveau worden verlaagd doordat ervoor gekozen wordt minder bedrijven te bezoeken en minder actieve contactmomenten aan te knopen. Deze keuze zou indicatief een formatie van 3,2 fte kunnen betekenen (formatie nu: 3,8 fte. Besparing 0,6 fte).

	2021	2022	2023	2024
<u>Economie - Arbeidsmarkt, WSP en GIP</u>				
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€	€	€

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, dat ten aanzien van economie en werkgelegenheid we onze rol moeten heroverwegen en ons hierbij richten op de wettelijke taak. Specifiek voor dit onderwerp is aangegeven dat WSP en GIP worden geïntegreerd in USD (uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein. Geen aparte loketten. Er is geen sprake van een wettelijke taak.

Voorgesteld wordt om:

1. Het verouderd beleid te herijken en dit integraal op te pakken tussen/met de beleidsvelden economie, onderwijs en arbeidsmarkt. En van een defensieve houding naar en offensieve houding te gaan. Onderwijs, Arbeidsmarkt en Economie zijn onderwerpen die met elkaar in verband staan.
2. Te onderzoeken om het ondernemersloket en het werkgeversservicepunt te integreren.

	2021	2022	2023	2024
<u>Economie - Bedrijventerreinen</u>				
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€ 38.000	€ 38.000	€ 38.000	€ 38.000
Totaal	€ 38.000	€ 38.000	€ 38.000	€ 38.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, dat ten aanzien van economie en werkgelegenheid we onze rol moeten heroverwegen en ons hierbij richten op de wettelijke taak. Een uitzondering op het richten op de wettelijke taak is het behouden en vergroten van de werkgelegenheid. Daarnaast is specifiek voor de bedrijventerreinen opgenomen, dat het

op afstand zetten of privatiseren van bedrijventerreinen onderzocht moet worden. Voor wat betreft de ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen moeten de uitkomsten van de onlangs gevoerde onderzoeken (2 notities Bedrijventerreinen Brabantse Wal) verwerkt worden. Er is geen sprake van een wettelijke taak.

Op het gebied van bedrijventerreinenbeleid (planning en programmering bedrijventerreinen) wordt nauw samengewerkt met de Regio West-Brabant en in sub-regionaal verband met de Brabantse Wal-gemeenten. V.w.b. de toekomstige planning van bedrijventerreinen overlegt de provincie N.-Brabant met de verschillende WGR-regio's in Brabant om daarover afspraken te maken. Nieuwe bedrijventerreinen kunnen pas ontwikkeld worden na overleg binnen de regio en na instemming van de provincie.

V.w.b. de ambtelijke inzet is met bovenstaande 0,5 fte gemoeid, bestaande uit overleg- en adviesuren. Indien de gemeente geen inzet meer pleegt op dit gebied, is eventueel toekomstige ontwikkeling van nieuwe bedrijventerreinen niet mogelijk, gezien de voorwaarde die de provincie stelt op regionale afstemming. E.e.a. staat op gespannen voet met de doelstelling 'behouden en vergroten werkgelegenheid'. Inkomsten uit de verkoop van bedrijfsgrond worden misgelopen. Ambtelijk wordt geadviseerd de ambtelijke inzet op het thema bedrijventerreinen niet te wijzigen.

Economie - Binnenstad

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 103.000	€ 103.000	€ 103.000	€ 103.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 103.000	€ 103.000	€ 103.000	€ 103.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, dat ten aanzien van economie en werkgelegenheid we onze rol moeten heroverwegen en ons hierbij richten op de wettelijke taak. Een uitzondering op het richten op de wettelijke taak is de binnenstad. Hierover is in het focusakkoord opgenomen: “Een levendige en aantrekkelijke Binnenstad betrokken faciliteren. Binnenstadslab wordt gesloten en het retailgebied wordt compacter gemaakt”. Er is geen sprake van een wettelijke taak.

Met de voorgestelde besparing is het enige dat in 2021 doorgaat de herijking van de Brede Aanpak Binnenstad (verwachte kosten € 70.000), hier zijn reeds afspraken voor gemaakt met de provincie die momenteel worden uitgewerkt in een Plan van Aanpak en een Intentieovereenkomst. De Brede Aanpak zal in 2021 een visie/ambitie met breed en sterk draagvlak moeten opleveren met een zogenaamde uitvoeringsstrategie. Die uitvoeringsstrategie zal diverse acties bevatten waarmee de visie/ambitie ten uitvoer zal worden gebracht. Die acties zullen nadrukkelijk ook bij andere partijen liggen dan de gemeente. Echter lijkt het niet realistisch om als gemeente zelf alleen faciliterend te zijn in het proces van visie-/ambitievorming gecombineerd met een uitvoeringsstrategie. Om daadwerkelijk uitvoering te geven aan de ambitie/visie en vervolgens zelf nagenoeg geen ruimte te hebben om bij te dragen aan de uitvoering van een breed palet aan acties. Kortom: een binnenstad revitaliseren kost ook geld, we komen er t.z.t. niet mee weg om alleen (of vooral) te faciliteren bij diverse acties.

Als toelichting willen we graag heel nadrukkelijk meegegeven dat met bovenstaande keuze in principe het volledige budget voor de Binnenstad terug wordt gegeven. De Brede Aanpak Binnenstad beschikte in 2015, 2016 en 2017 over 5 ton jaarlijks. Dat is in 2018 reeds teruggebracht tot 2.5 ton per jaar (inclusief personele kosten).

Samenvattend: Bovenstaande ruimte is dus aanwezig. De verwachting is wel dat er in 2021 e.v. met de vaststelling van de visie/ambitie en de bijbehorende uitvoeringsstrategie om financiële ruimte gevraagd zal worden voor de uitvoeringsstrategie van de herijkte Brede Aanpak Binnenstad.

Economie - Biobased Economy & Agrofood

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€	€	€ PM
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€	€	€ PM

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, dat ten aanzien van economie en werkgelegenheid we onze rol moeten heroverwegen en ons hierbij richten op de wettelijke taak. Een uitzondering op het richten op de wettelijke taak is biobased economy & agrofood. Het focusakkoord geeft aan dat hier sprake moet zijn van inbedding. Er is geen sprake van een wettelijke taak.

Biobased Economy & Agrofood zijn en blijven economische speerpunten van de gemeente Bergen op Zoom en zijn focusgebieden voor de ontwikkeling van een duurzame en toekomstgerichte circulaire economie in de gemeente Bergen op Zoom. Ingezet wordt op een integrale benadering van Biobased Economy & Agrofood. Gezamenlijke verdere ontwikkeling van Green Chemistry Campus en DAB wordt geïntensiveerd via een programmatische aanpak van beide speerpunten.

Voorgesteld wordt om op dit onderdeel geen besparing te realiseren tot en met 2023. Voor de exploitatie van de broedplaats heeft het college de opdracht van de gemeenteraad gekregen om het eigendom en beheer van het gebouw en perceel na 5 jaar onder te brengen bij een marktpartij ervan uitgaande dat dan tevens een gezonde basis is bereikt voor de verdere exploitatie van de broedplaats. Voor 2024 hier daarom een PM post opgenomen.

Economie – Handel en ambacht

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000	€ 8.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, dat ten aanzien van economie en werkgelegenheid we onze rol moeten heroverwegen en ons hierbij richten op de wettelijke taak. Wel is in het focusakkoord opgenomen: “Een levendige en aantrekkelijke Binnenstad betrokken faciliteren, Binnenstadslab wordt gesloten en het retailgebied wordt compacter gemaakt”. Er is geen sprake van een wettelijke taak.

Ingestoken wordt op:

- Een levendige en aantrekkelijke Weekmarkt creëren, conform het Focusakkoord over de binnenstad, de bestaande voorziening meer in de markt zetten.
- De samenwerkingsmogelijkheden tussen horeca, marktondernemers en winkeliers nader verkennen en verstevigen. Bezoekers richten zich namelijk niet op één bestemming, maar op een gebied.
- Met een externe partij verkennen om de weekmarkt in zijn geheel uit te besteden.

Een alternatief is om de weekmarkt niet langer te behouden. De consequenties daarvan zijn dat de binnenstad minder levendig zal zijn, er komt immers geen wisselwerking tussen horeca/winkeliers en marktondernemers voor die levendigheid en er ontstaat geen economische spin-off. De inkomsten komen op dit moment nagenoeg overeen met de met uitgaven. De eigen personeelskosten (0,1fte) zijn beperkt en worden nog niet doorberekend in de tarieven, voorgesteld wordt om dit wel te gaan doen.

Economie - Parkmanagement

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000	€ 54.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, dat ten aanzien van economie en werkgelegenheid we onze rol moeten heroverwegen en ons hierbij richten op de wettelijke taak.

Parkmanagement is geen wettelijke taak.

Parkmanagement is hét instrument van gemeente en ondernemers/pandeigenaren om de kwaliteit en de uitstraling van het bedrijfsterrein in stand te houden. Op alle bedrijventerreinen is parkmanagement aanwezig. Op basis van een jaarplan van gezamenlijke activiteiten om de kwaliteit van de openbare ruimte, veiligheid, duurzaamheid te verhogen kan een subsidie worden verkregen. Parkmanagement wordt ingezet vanuit de gemeente op de bedrijventerreinen TNP (Theodorushaven/Noordland/De Poort), Oude Molen, Lage Meren/Meilust. Voorgesteld om parkmanagement te beëindigen en het instrument Bedrijfsinvesteringszone (BIZ) in te zetten. Bij het stoppen met parkmanagement moet bedacht worden dat de 'plaats aan tafel/levenslijn' van de gemeente doorgesneden wordt, de gedachte van de 'basis op orde' wordt verlaten en relatiemanagement op een zeer laag pitje wordt gezet.

City Marketing

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000
Personeel	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000	€ 215.000
Totaal	€ 430.000	€ 430.000	€ 430.000	€ 430.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is opgenomen:

- Afschaffen citymarketing
- Versoberen marketingactiviteiten

City marketing is een niet wettelijke taak.

Indien rekening wordt gehouden met het vervallen van de bijdrage door NV Aangenaam, dan bedragen de begrote uitgaven € 250.000 en de verwachte inkomsten € 80.000. De verwachte inkomsten, vanuit reclame-uitingen, staan mede door COVID-19 onder druk.

Zoals in de presentatie over de kleine takendiscussie is aangegeven willen we geen apart organisatieonderdeel City Marketing meer, we gaan uit van een integrale benadering van communicatie.

Een overweging is om de activiteiten te versoberen. Het doel is de lokale economie stimuleren op de domeinen bezoekers, bewoners en bedrijven vanuit de beoogde speerpunten (etalage) Biobased & Agrofood en Cultuur/erfgoed ('Theater van het goede leven').

Dit wordt dan gedaan door:

1. Continuering van de contentstrategie; waardevolle content creëren en verspreiden over Bergen op Zoom via de eigen kanalen (Owned media: websites, sociale media, nieuwsbrieven). Dit is een arbeidsintensieve maar kapitaalarme manier van werken, passend bij de huidige mediabehoefte van de consument. Het intensiveren van de contentstrategie ('het laten zien van de etalage') doet recht aan de jarenlange investering in de eigen kanalen van Aangenaam Bergen op Zoom.
2. Organiseren van persreizen en faciliteren bezoeken van pers en influencers i.s.m. Visit Brabant en via ondernemers in de stad (co-financiering). De focus ligt hier op media-aandacht waarvoor we niet hoeven te betalen maar door anderen 'gratis' wordt gecreëerd (earned media).
3. Vanuit de speerpunten 'Agrofood en Biobased' en 'Theater van het goede Leven' wordt een bijdrage geleverd aan relevante productontwikkeling, oftewel 'het groter maken van de etalage'.
4. Vanuit projectbudgetten (dus op basis van de vraag en niet vanuit het basisbudget) die raakvlakken hebben met de citymarketingvisie worden aanvullende marketing/communicatie-activiteiten georganiseerd.
5. 2021 gebruiken als overgangsjaar en gebruiken om te onderzoeken hoe en of de marketingactiviteiten t.b.v. het merk Bergen op Zoom gecombineerd kunnen worden met het eventuele opzetten van een DMO (Brabantse Wal-breed op drie domeinen marketing uitvoeren).

De activiteiten die dan vervallen zijn:

- Geen onderzoek (passantentelling, economisch effect evenementen)
- Geen monitoring op internet en print media
- Geen uitgave en verspreiding Best of BoZ magazine
- Geen campagnes in Zeeland, Vlaanderen en Brabant (kranten, magazines, reclame masten, toeristische magazines)
- Geen regionale, landelijke, internationale campagnes in samenwerking met Visit Brabant.
- Geen SEA: online vindbaarheid en advertenties (funda, facebook, instagram, google)
- Geen aanschaf en verspreiding promotiemateriaal (Aangenaam) Bergen op Zoom
- Geen inzet en aanvullende marketingactiviteiten voor relevante projecten, tenzij hier vanuit het project een budget voor is
- Geen Ravelijnlezing, geen Guitar Award

Bij versobering van de activiteiten bedraagt de besparing € 175.000 in plaats van € 215.000. Daarnaast is de besparing van de formatie structureel € 100.000 in plaats van € 215.000

Bij het stoppen met city marketing vervallen ook de bovenstaande punten 1 tot en met 5.

Het afschaffen c.q. versoberen heeft de volgende effecten:

- De directe effecten van marketingactiviteiten zijn vaak lastig aan te tonen. Citymarketing is een schakel in het geheel en draagt dus bij aan de behaalde resultaten van de drie O's.
- Gezien de ontwikkelingen en voorspellingen voor binnensteden is promotie en marketing t.b.v. de binnenstad komende jaren noodzakelijk. Stoppen met het vermarkten van de stad gaat zeker niet positief bijdragen aan de bezoekersaantallen in de stad. Wat logischerwijs doorwerkt in het winkelaanbod, horeca, evenementen, leegstand etc. Daarnaast heeft de stad juist na corona een boost nodig en inzet van citymarketing.
- Voor de ambities uit het focusakkoord voor het aantal bezoekers aan de binnenstad (1.000.000) en biobased/agrofood, is marketing een onmisbare schakel. Het volledig afschaffen van citymarketing activiteiten bemoeilijkt deze ambities uit het focusakkoord.
- Citymarketing Bergen op Zoom beschikt over verschillende "eigen kanalen" zoals een website met jaarlijks 200.000 bezoekers en social mediakanalen met een groot bereik (Aangenaam BoZ op facebook 25.000 volgers). Het volledig afschaffen van citymarketing activiteiten doet de investeringen van de afgelopen jaren in deze kanalen teniet.
- Bij het versoberen of afschaffen citymarketing is er geen coördinatie op marketing/communicatie uitingen voor Bergen op Zoom meer waardoor er allerlei verschillende uitingen gecreëerd kunnen worden en geen consistent beeld wordt uitgedragen. In de regel levert dit geen kostenbesparing op.

Sport

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 340.000	€ 1.240.000	€ 1.640.000	€ 1.640.000
Personeel	€ 40.000	€ 260.000	€360.000	€360.000
Totaal	€ 380.000	€ 1.500.000	€ 2.000.000	€ 2.000.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven:

- Heroverweeg de rol van de gemeente ten aanzien van de vrijetijdseconomie. Richt de rol op de wettelijke taak. Versober de ambities en pas investeringen daarop aan. Maak business cases voor het op afstand zetten van recreatieve en sportieve voorzieningen. Business case op zowel het afstoten van het hiervoor ingezette vastgoed als het optimaliseren van het ingezette vastgoed.
- Beoordeel het aanbod van culturele en sportieve voorzieningen vanuit regionaal perspectief. Bevorder samenwerking tussen verenigingen teneinde subsidiestromen te verminderen. Zorg voor optimalisatie van gebruik van sportaccommodaties door samenwerking en schaal naar rato af.
- Er is een basisaanbod aan sportsoorten en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.

Buitenwegingsonderwijs is er geen sprake van een wettelijke taak.

Bovenstaande wordt uitgewerkt in de volgende business cases:

- Normaliseren en uniformeren van de dienstverlening bij sportaccommodaties
 - Vaststellen basisvoorziening
 - Overdragen van beheer en onderhoudstaken

- Overdragen van energielasten naar de huurder
- Afstoten van sportvastgoed.
 - Verzelfstandiging tennisverenigingen
 - Toekomstscenario's zwembaden
 - Indikken aantal sportparken
 - Kansen multifunctionele sportaccommodaties
- Organisatie en subsidiëring sport
 - Haalbaarheid en mogelijkheden Sportbedrijf
 - Herijking sportsubsidies
 - Fitfabriek rijkssubsidie
 - Stimuleringsubsidie
 - Optimalisering interne organisatie

De verwachting is dat op termijn een besparing kan worden gerealiseerd van € 2 miljoen. In bovenstaande tabel is een voorlopige verdeling gemaakt over de jaren, dit zal bij de uitwerking van de business cases nader uitgewerkt worden. In het verlengende van de uitgavenstop in 2020 kan in 2021 een besparing worden gerealiseerd van € 180.000. Dit bedrag kan worden gerealiseerd door te stoppen met het topsport- en evenementensubsidies en door het verlagen van de subsidie voor uniek sporten.

	2021	2022	2023	2024
<u>Cultuur - Podium infrastructuur,</u>	Taken/voorzieningen	€ 400.000	€ 1.205.000	€ 1.525.000
<u>Cultuurhistorie/Museum,</u>	Personeel	€ 100.000	€ 295.000	€ 375.000
<u>Kunsteducatie</u>	Totaal	€ 500.000	€ 1.500.000	€ 1.900.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven:

- Een basis voorziening cultuuraanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau landelijk gemiddelde.
- Er is een basis aanbod aan kunst en cultuur en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.
- Heroverweeg de rol van de gemeente ten aanzien van de vrijetijdseconomie. Richt je op de wettelijke taak. Versoep de ambities en pas investeringen daarop aan. Maak business cases voor het op afstand zetten van culturele voorzieningen. Business cases op zowel het afstoten van vastgoed als het optimaliseren van vastgoed.
- Stuur bij de culturele instituten op kostendeckendheid. Beperk de personele kosten. Kijk wat het maatschappelijk veld aan taken kan overnemen.
- Beoordeel het aanbod van culturele en sportieve voorzieningen vanuit regionaal perspectief. Bevorder samenwerking tussen verenigingen teneinde subsidiestromen te verminderen.

Er is geen sprake van een wettelijke taak.

Per onderdeel worden business cases uitgewerkt, waarin de volgende zaken aan de orde komen:

▪ **Podium infrastructuur en aanbod**

Uit te werken richting:

- Ontvlechting Theater de Maagd uit het cultuurbedrijf.
- Inzet om Theater de Maagd met Gebouw-T te fuseren in een nieuw op te zetten zelfstandige op haar taak toegeruste organisatie, die als broedplaats gaat functioneren in een 3Helix omgeving Techniek/Theatertechniek en programmering inricht volgens het “business-consumer” principe.

▪ **Cultuurhistorie en museum**

Uit te werken richting:

- Stoppen met de ontwikkeling van het eigen museale concept.
- Versobering van de museale functie waarin het gebouw als bezoekobject centraal staat.

▪ **Businesscase Kunsteducatie**

Uit te werken richting

- Instandhouding Kunsteducatief aanbod
- Op afstand zetten van dienstverlening

Te behalen besparingsresultaten:

- **Podiuminfrastructuur en aanbod:** In 2021 wordt een nieuwe afgeslankte verzelfstandigde organisatie ingericht. Structurele afname kosten: € 500.000. Afronding verzelfstandiging 1 augustus 2021
- **Museum:** Versobering museale organisatie . Structurele afname kosten: € 900.000 Afronding versobering 1 oktober 2021
- **Kunsteducatie:** Reorganisatie en verzelfstandiging kunsteducatief aanbod. Structurele afname kosten: € 500.000. Effectuering in het derde kwartaal van 2022.

Voor de exploitatie van het uitvoeringsplan ToerismePoort was eerder een bedrag van € 120.000 jaarlijks (rente en afschrijving) opgenomen. Dit ten behoeve van een krediet waar uit de investeringen voor de doorontwikkeling van het museum uit konden worden gefinancierd. Hiervan is eerder bij de uitvoeringskredieten al aangegeven dat we dit niet meer hadden opgenomen om te gaan uitgeven. Het bedrag is in de begroting verwerkt.

Bovenstaande heeft een forse impact, waarbij mogelijk ook rekening moet worden gehouden met frictiekosten.

Cultuur - Amateurkunst

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen (subs. garantief.)	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000	€ 22.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Voor hetgeen is opgenomen in het focusakkoord wordt verwezen naar de uitwerking bij “Cultuur - Podium infrastructuur, Cultuurhistorie/Museum, Kunsteducatie” op de vorige pagina. Het betreft een niet wettelijke taak.

Op basis van het nog op te stellen waardenkader (een beoordelingsmatrix waarlangs het cultureel aanbod beoordeeld wordt in welke mate het bijdraagt aan de effecten die we willen realiseren) wordt beoordeeld in hoeverre het huidige cultuuraanbod bijdraagt aan de gewenste effecten. Het beoogde resultaat is een gepast kunst- en cultuuraanbod voor de stad wat past bij de te realiseren effecten die genoemd worden in het focusakkoord. Vervolgens kan er een besluit genomen worden welke verenigingen en activiteiten in aanmerking komen voor subsidie en hoeveel (cafetariamodel: onderzoek naar gepaste omvang financiering en facilitering inclusief sturingselementen). Op 14 oktober 2020 heeft een afvaardiging van de raad tijdens de ‘cultuuravond’ ingestemd met deze richting.

1. **Basissubsidie:** wordt in stand gehouden op basis van de richting die de raad geeft en het waardenkader dat daar vervolgens op kan worden geformuleerd (begroting: € 110.000).
2. **Subsidies Culturele Activiteit:** wordt in stand gehouden op basis van de richting die de raad geeft en het waardenkader dat daar vervolgens op kan worden geformuleerd (begroting € 170.000).
3. **Subsidie Garantiefonds Culturele Producties:** naast de basissubsidie en de subsidie culturele activiteit hebben wij als gemeente de subsidie garantiefonds waarvoor we jaarlijks € 22.000 begroten. Deze subsidie is bestemd voor onvoorziene risico's (calamiteiten in brede zin). Er wordt nauwelijks aanspraak gemaakt op dit budget, waardoor het jaarlijks terugvloeit naar de algemene reserves.

Het voorstel is de budgetten, m.u.v. de subsidie garantiefonds, te handhaven. Dit betekent een bezuiniging in de eerste begrotingswijziging van € 22.000. Op basis van de uitkomst van het waardenkader, en dus de mate waarin een organisatie bijdraagt aan de te realiseren effecten, kan het zijn dat subsidies anders worden verdeeld. Indien een situatie ontstaat waarbij een organisatie niet langer subsidie ontvangt, dient rekening gehouden te worden met het stop zetten c.q. verlagen van subsidies die meerjarig aan eenzelfde partij zijn verstrekt. Een andere inzet van middelen kan pas plaatsvinden na een overgangsperiode van 2 à 3 jaar (afhankelijk van de hoogte van de subsidie).

Mogelijke effecten:

- Afbouwen van subsidies voor culturele activiteiten kunnen impact hebben op het activiteitenaanbod. Het risico bestaat dat organisatoren geen evenementen kunnen organiseren waarbij het financieel saldo break-even is.
- De mate waarin culturele activiteiten (evenementen) gesubsidieerd worden heeft relatie met een kostprijs dekkend evenementenbeleid. Wanneer de kosten voor het organiseren van een evenement omhoog gaan bestaat de kans dat de roep op subsidie toeneemt. Een organisator wordt dan langs twee kanten geraakt.
- Het cultureel veld is sterk ingeworteld in de Bergse samenleving waardoor het verminderen/ afbouwen/afschaffen veel commotie zal veroorzaken.

Cultuur - Evenementen

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 166.000	€ 166.000	€ 166.000	€ 166.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 166.000	€ 166.000	€ 166.000	€ 166.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Beperk de kosten voor ondersteuning, toezicht en handhaving bij de uitvoering van het evenementenbeleid en belast kosten **volledig** door voor commerciële evenementen. Voor niet-commerciële evenementen en/of para-commerciële evenementen wordt bij de begroting inzichtelijk gemaakt wat de kosten daarvan zijn om een verantwoorde afweging te kunnen maken. Bovenstaande is opgenomen in het focusakkoord.

Het betreft een niet wettelijke taak.

De volgende onderwerpen worden de komende periode verder uitgewerkt:

- Ontwikkelen van nieuw (kostprijs georiënteerd) evenementenbeleid, hierbij zal inzichtelijk worden gemaakt wat de directe. Indirecte en verborgen kosten zijn en wat het aanbod aan commerciële en para/niet-commerciële evenementen is)
- De kosten voor gemeentelijke ondersteuning worden doorbelast aan de organisator van commerciële evenementen
- De kosten voor gemeentelijk ondersteuning worden voor x% doorbelast aan de organisator van niet commerciële evenementen
- Onderzoek of het aantal evenementenlocaties naar beneden kan

De gemeente heeft circa € 217.000 opgenomen aan kosten voor evenementen. Hierin zitten de kosten voor beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de kosten voor handhaving en toezicht in verdisconteerd. Uit de jaarrekeningen 2017 & 2018 blijkt dat dit budget (ruim) wordt overschreden. Een verklaring hiervoor is dat de kosten, die gemaakt worden ter ondersteuning van een evenement, hoger uitvallen dan verwacht en dat het aantal evenementen dat wordt ondersteund/ plaats vindt hoog is (let op: het betreft alle evenementen in de gemeente, niet alleen culturele evenementen). Deze kosten worden gemaakt door de afdeling B&O en worden doorbelast op het product evenementen in de begroting W&R. Aan de inkomstenkant is in de begroting een bedrag opgenomen van € 51.000 dat de afgelopen jaren niet wordt gerealiseerd. De door te berekenen kosten zijn gebaseerd op de bedragen in de begroting. Als in werkelijkheid blijkt, dat de kosten hoger liggen betekent dit, dat ook de doorberekende kosten hoger komen te liggen.

Als de gemeentelijke kosten worden doorbelast aan de organisator bestaat de kans, dat er (een aantal) evenementen in de toekomst niet meer georganiseerd gaan worden omdat het financieel niet haalbaar is voor organisatoren. Dit negatieve effect heeft als (positieve) keerzijde dat de subsidie om het evenement te organiseren ook niet meer verstrekt wordt.

Cultuur - Bibliotheek

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€	€	€

Toelichting – maatschappelijk effect

Dit onderwerp staat niet in het totale financieel overzicht, maar opgenomen omdat het onderdeel uitmaakte van de kleine takendiscussie.

Voor hetgeen is opgenomen in het focusakkoord wordt verwezen naar de uitwerking bij “Cultuur - Podium infrastructuur, Cultuurhistorie/Museum, Kunsteducatie” op de vorige pagina.

De bibliotheek is een wettelijke taak, mede hierdoor wordt geadviseerd op dit moment subsidierelatie in aard en omvang handhaven. Wel doorgaan met DBOS (de bibliotheek op school).

Cultuur - Vastgoed

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€	€	€

Toelichting – maatschappelijk effect

Niet opgenomen in het totaal financieel overzicht, omdat vastgoed in totaliteit is opgenomen bij programma 4.

Voor hetgeen is opgenomen in het focusakkoord wordt verwezen naar de uitwerking bij “Cultuur - Podium infrastructuur, Cultuurhistorie/Museum, Kunsteducatie” op de vorige pagina. Onderwerp wordt meegenomen bij de uitwerking van de business cases die bij bovenstaande onderwerpen worden uitgewerkt.

Het vastgoed is volgend aan beleid. Afhankelijk van het kunst- en cultuuraanbod dat in stand wordt gehouden kan bepaald worden wat de huisvestingsbehoefte van de aanbieders is. Dit is door te vertalen naar de benodigde hoeveelheid m2 vloeroppervlak voor opslag- en gebruiks/repetitieruimte. Met deze gegevens kan de exercitie gemaakt worden om effectiever en efficiënter om te gaan met het beschikbare vastgoed. Vervolgens moet onderzocht worden of het benodigd vastgoed door de gemeente geëxploiteerd wordt of dat een externe partij deze rol pakt. Indien we als gemeente zelf de exploitatie blijven doen zal de tariefensystematiek aangepast worden naar een kostprijs georiënteerde huurprijs waarbij de mate van kostendekkendheid nader te bepalen is.

Toerisme

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 100.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 100.000	€ 110.000	€ 110.000	€ 110.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is een verhoging van de toeristenbelasting opgenomen.

In 2021 is een flinke stijging van opbrengsten te zien. Dit komt vanwege de eenmalige verhoging van de toeristenbelasting van 25%. Dit is een schatting o.b.v. 2019 (toen Corona geen invloed had op het inkomende toerisme). Er is bij de ondernemers minimaal draagvlak voor deze verhoging. Zeker wanneer toeristische voorzieningen juist verminderd worden (meer inkomsten toeristenbelasting dienen ten goede te komen aan de voorzieningen). Daarna, vanaf 2022, komen er ook extra opbrengsten binnen van het bezoek aan onze monumenten. Er zal vanaf 2022 een nieuwe overeenkomst gesloten worden met SBM, waarin een deel van de opbrengsten ten goede gaan komen aan de gemeente, zoals vanaf heden ook geldt bij Hof van Asselbergs.

Recreatie - VVV

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 47.000	€ 247.000	€ 247.000	€ 247.000
Personeel	€ 103.000	€ 153.000	€ 153.000	€ 153.000
Totaal	€ 150.000	€ 400.000	€ 400.000	€ 400.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is opgenomen dat de toeristische en recreatieve voorzieningen op een basis niveau moeten liggen. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of heet niveau van het landelijke gemiddelde. Daarnaast is aangegeven, dat er een heroverweging ten aanzien van vrijetijdseconomie moet plaatsvinden.

Het exploiteren van een VVV is geen wettelijke taak.

Eind 2020 hebben de drie portefeuillehouders op de Brabantse Wal gesproken over toeristische samenwerking, Veerkrachtig Bestuur en VVV Brabantse Wal. Gezien de ambities, de samenwerking met elkaar en de kwaliteit van de VVV en hun relatie met de ondernemers onderschrijven de portefeuillehouders de samenwerking en na te streven doelen: 1. Meer bezoekers, 2. Meer toeristische uitgaven op de Brabantse Wal en 3. Meer naamsbekendheid van de Brabantse Wal.

Daarbij is ook overeengekomen om de samenwerkingsovereenkomst met de bijbehorende beleid te actualiseren, waarbij dezelfde doelen worden nagestreefd. Dat dit op een andere wijze gerealiseerd kan worden met andere middelen, organisaties en functies is wel de verwachting.

In 2021 zal een onderzoek plaatsvinden naar de toeristische informatievoorziening op de Brabantse Wal. Dit i.r.t. (streek-)marketing, maar ook de behoefte van de klant en ondernemer (on/offline) en toeristische ambities van de Brabantse Wal. Vanwege nauwe afstemming én samenwerking met Woensdrecht en Steenberghe, is het niet bekend

welke bezuiniging hier kan gelden. Wel is bestuurlijk afgestemd dat er op een andere wijze gewerkt gaat worden in de toekomst. Het implementeren van deze werkwijze zal in 2022 van start gaan. 2022 = overgangsjaar.

Een bezuiniging van € 150.000 in 2021 sluit niet aan op bovenstaand proces. Deze taakstelling zorgt voor kwaliteitsverlies en zet de samenwerking op de Brabantse Wal onder druk. Daarnaast past het ook niet bij de ambitie om iets te gaan doen met streekmarketing. Wat vanuit Veerkrachtig Bestuur wordt onderschreven voor Wonen, Werken en Recreëren.

Bezuiniging 2021:

€ 37.000: Geen 'Bergen op Zoom' budget. Hierdoor stopt in 2021: Citymaps, Best of BoZ, diverse fiets- en wandelroutes (o.a. Fort de Roovere, Turfroute etc.), campagnes Zeeland en Vlaanderen en brochure met de mountainbikeroutes.

€ 103.000: +/-1,5 FTE minder (vaste formatie). Gevolg: aangepaste openingstijden, minder marketingcapaciteit dus minder marketingactiviteiten, minder coördinatie. Fysieke gastheerschap neemt flink af. We dienen rekening te houden met de inmiddels nauwe samenwerking met museum en cultuurbalie (Cultuurbedrijf).

€ 10.000: stelpost kapitaallasten (structurele besparing).

Bezuiniging 2022, 2023 en 2024 =

Geen VVV-activiteiten meer. Geen online en offline gastheerschap, geen promotie en productontwikkeling. De VVV-organisatie houdt op met bestaan. Het is aannemelijk dat een partij uit de markt deze taak niet zal overnemen, zeker niet zonder de steun van de lokale en regionale gemeente. Daarnaast zal de kwaliteit van de informatievoorziening sterk afnemen en veel kennis en expertise verloren gaan.

Recreatie - Overige

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 14.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 14.000	€ 5.000	€ 5.000	€ 5.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is opgenomen dat de toeristische en recreatieve voorzieningen op een basis niveau moeten liggen. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of heet niveau van het landelijke gemiddelde. Daarnaast is aangegeven, dat er een heroverweging ten aanzien van vrijetijdseconomie moet plaatsvinden.

Het betreffen geen wettelijke taken.

Vanuit recreatie zijn (structurele) bezuinigingen mogelijk. Dit houdt in dat er minder recreatief aanbod is, dan wel gefaciliteerd wordt.

In 2021 zal de Grebbe nog een jaar gesloten blijven, wat resulteert in een bezuiniging van € 8.500. Daarbij komt vanaf 2021 structureel een vermindering van € 5.000 voor recreatieve faciliteiten. Er zal minder gefaciliteerd worden in nieuwe bebording, danwel optimalisering van bestaande bebording. Daarnaast stoppen we met een lidmaatschap van een vereniging (SLO), waarvan we indirect lid blijven via Vereniging Ned. Vestingsteden.

	2021	2022	2023	2024
<u>Overige – Beeldende kunst</u>				
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€	€	€

Toelichting – maatschappelijk effect

Dit onderwerp staat niet in het totale financieel overzicht, maar opgenomen omdat het onderdeel uitmaakte van de kleine takendiscussie.

In het focusakkoord is het volgende opgenomen:

- Bevorderen van naleving van wet- en regelgeving. Voorkomen of beëindigen van: - Aantasting van de kwaliteit van woon- en leefomgeving en verstoringen van de openbare orde
- Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur en sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau landelijk gemiddelde.
- Handhaven omgevingskwaliteit. Verbeteringsinvesteringen stoppen.

Als thema is kunst in de openbare ruimte niet verplicht voor de gemeente (geen wettelijke taak). Wel bestaat de verplichting om bestaande kunstwerken te onderhouden.

Vanwege de stopzetting van vrijwilligersorganisatie De Beeldenwacht gaan we zelf zorgen voor een kritisch onderzochte en financieel haalbaar onderhoudsplan.

- Bijsturen masterplan kunst in de openbare ruimte t.a.v. hoeveelheid nieuwe kunst (kwaliteit voor kwantiteit).
- Bij nieuwe kunst contractuele bepalingen opnemen betreft onderhoud en eigenaarschap (dat deze niet meer bij de gemeente ligt).
- Opstellen plan van aanpak en meerjarenplanning 'onderhoud en beheer kunst in de openbare ruimte', met daarin een afstotingsbeleid (zie boven; dat eigenaarschap niet meer bij de gemeente ligt).

Een besparingsmogelijkheid is om de subsidie aan Stichting KidOR (€ 7.750) stop te zetten. Hierbij bestaat het risico, dat na het stoppen van de Beeldenwacht een (nog) meer verslechterende verhouding met stichting Krot&Co als de subsidie aan KidOR wordt geschrapt. Daarnaast kan € 6.000 op onderhoud worden bespaard. Het onderhoudsplan wordt dan sober (minder frequent onderhoud) wat zorgt voor een eerder vervuild/gevandaliseerd straatbeeld.

	2021	2022	2023	2024
<u>Overige – Archeologie</u>				
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€	€	€

Toelichting – maatschappelijk effect

Dit onderwerp staat niet in het totale financiële overzicht, maar opgenomen omdat het onderdeel uitmaakte van de kleine takendiscussie.

In het focusakkoord is hierover opgenomen:

- Bevorderen van naleving van wet- en regelgeving. Voorkomen of beëindigen van: - Aantasting van landschappelijke-, **cultuurhistorische**-, en/of natuurwaarden en milieukwaliteit
- Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur en sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de **wettelijke taak** of het niveau landelijk gemiddelde.

Het betreft een wettelijke taak.

Mogelijkheid bekijken voor stopzetting bijdrage stichting In den Scherminckel. Geheel onthouden van scholingsactiviteiten en 100% laten uitvoeren door stichting In den Scherminckel. Bedragen zijn van een zeer geringe omvang.

Overige – Monumenten

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is hier bij enkele programma's hierover opgenomen:

- Bevorderen van naleving van wet- en regelgeving. Voorkomen of beëindigen van:
 - Aantasting van landschappelijke-, **cultuurhistorische**-, en/of natuurwaarden en milieukwaliteit
 - Aantasting van de kwaliteit van **woon- en leefomgeving** en verstoringen van de openbare orde
- Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur en sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de **wettelijke taak of het niveau landelijk gemiddelde**.
- Handhaven omgevingskwaliteit. **Verbeteringsinvesteringen stoppen**.

Het betreft een deels wettelijke taken en deels niet wettelijke taken

Als gekeken wordt naar de niet wettelijke taken, dan kan het volgende nader worden uitgewerkt:

1. Subsidieregeling instandhouding gebouwd erfgoed

Deze taak is autonoom ingesteld. In opdracht van college een impactmeting (doeltreffendheid) uitvoeren over de subsidieregeling i.f.v. instandhouding erfgoed. Op basis hiervan een mogelijke herziening van het subsidiebeleid (bijvoorbeeld instellen minimumbedrag verwachte kosten als voorwaarde, subsidieplafond).

2. Met het bestuur van de Gertrudiskerk is er een overeenkomst gesloten dat de gemeente de onderhoudskosten voor zich neemt.

Onderzoeken of er door middel van een eenmalige investering de stookkosten van de Gertrudiskerk sterk verminderd kunnen worden (momenteel € 35.000 per jaar).

Of/en onderzoeken of de onderhoudskosten van de Gertrudiskerk anders kunnen worden bekostigd waardoor de kosten voor de gemeente lager komen te liggen.

Daarnaast wordt voorgesteld om geen grote projecten en visies meer ontwikkelen, zoals Linie van de Eendracht, Zuiderwaterlinie e.d. (verbeteringsinvesteringen)

Voor punt 1 kan op basis van de subsidie-aanvragen van dit jaar en voorgaande jaren, wordt voorgesteld om het budget naar beneden bij te stellen. Bij een stijging van het aantal aanvragen bestaat het risico dat het budget onvoldoende is, tenzij wordt overgegaan tot het instellen van een minimumbedrag verwachte kosten als voorwaarde of een subsidieplafond

De effecten van bovenstaande kunnen zijn:

■ Maatschappelijke effecten:

Uitstelgedrag bij eigenaren t.a.v. onderhoud van erfgoed;

■ Financiële effecten:

Omdat herstelwerkzaamheden aan monumenten doorgaans duurder is (inhuur expertise, onderzoek en ambachtelijk vakmanschap), zal het wegvallen van subsidies voor de bewoners zwaarder wegen of men zou overgaan tot goedkopere (slechtere) alternatieven;

Overige – Facilitair cultureel BoZ

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000	€ 15.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het Focusakkoord is benoemd om te komen tot:

1. Basis toeristische en recreatieve voorzieningen en een basis cultuur en sport- en beweegaanbod. De uitvoering wordt beperkt tot de wettelijke taak of het niveau landelijk gemiddelde.
2. Een basisaanbod aan kunst en cultuur en passende faciliteiten, in lijn met de wettelijke taken.

Het betreft geen wettelijke taak.

In de begroting 2021 en volgende jaren is ervan uitgegaan dat er geen nadelig exploitatieresultaat is. De huidige kosten voor de huisvesting van de 'culturele broedplaats' is lastig te bepalen omdat we in een overgangsjaar zitten vanaf het moment dat het traject met de curator is afgehandeld is er meer duidelijkheid.

In beeld brengen kostenstromen (direct & indirect) en inkomsten cultureel vastgoed. In beeld brengen scenario's hoe om te gaan met het vastgoed. Onderstaand de denkrichting:

1. Het is geen gemeentelijke taak, dus we verhuren 100% kostprijsdekkend:
Hierdoor ontstaat een situatie waarbij de culturele broedplaats ons geen kost, uitgaande van een volledige bezetting en gebruik.
2. We gaan efficiënter om met het ruimtegebruik:
In de huidige situatie staat het gemeentelijk deel van het Eventum voor een groot deel leeg. De opslag van de 'Blokstallen 3' kan worden overgeheveld naar het Eventum. De gebruiksruidten (repetitie-/vergaderuimten) komen te vervallen en verenigingen zijn aangewezen op de zaalruimte dat beschikbaar is in de markt (plaatselijke horeca en zaalaanbieders).
3. Het vastgoed verhuren of verkopen aan een commerciële partij, welke verantwoordelijk wordt voor het exploiteren van het pand. De exploitant dient hierbij rekening te houden met de maatschappelijke waarde van de activiteiten, die er momenteel worden georganiseerd.
4. Het vastgoed verhuren of verkopen aan een commerciële partij, welke verantwoordelijk wordt voor het exploiteren van het pand. De exploitant kan het vastgoed naar eigen invulling benutten. De kans bestaat dat de culturele organisaties geen huisvesting meer hebben in de blokstallen 3.

In hoeverre bovenstaande scenario's haalbaar zijn en wat de daadwerkelijke besparing/opbrengst is voor de gemeente wordt nader onderzocht. Uitgangspunt daarbij is dat van uit een zakelijk gedachtegoed het culturele verenigingsleven qua huisvesting ordentelijke gefaciliteerd kan worden.

Momenteel worden er drie personeelsleden van het WVS gedetacheerd voor administratieve- en schoonmaakwerkzaamheden. In het kader van effectiever en efficiënter omgaan met middelen bestaat de mogelijkheid om de inhuur te stoppen en inzet van WVS-personeel van het stadskantoor 2 a 3 keer per week een ochtend te laten schoonmaken in de Blokstallen. Dit levert een besparing op van € 15.000.

Het verhogen van de tarieven kan ertoe leiden dat verenigingen het niet meer kunnen betalen en genoodzaakt zijn te stoppen met het uitvoeren van verenigingsactiviteiten. Het verhogen van tarieven en of verplaatsen van verenigingen roept ongetwijfeld weerstand op. Het cultureel veld is sterk ingeworteld in de Bergse samenleving waardoor de commotie groot zal zijn.

Onderwijs - IHP

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	-/- € 13.000	€ 90.000	€ 169.000
Personeel	€ 0	€	€	€
Totaal	€ 0	-/- € 13.000	€ 90.000	€ 169.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In de raadsvergadering van december wordt het IHP behandeld, in bovenstaande tabel zijn de financiële effecten opgenomen. Volledigheidshalve wordt verwezen naar het afzonderlijke raadsvoorstel.

Onderwijs - Inzet doeluitkering OKB

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Personeel	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000
Totaal	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000	€ 48.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Het onderwijskansenbeleid is een doeluitkering en kan daarmee niet aan andere zaken worden besteed. Hetgeen resteert moet terug naar het Rijk. Diverse projecten ter versterking van de doorgaande leerlijn worden hieruit betaald. Gebleken is dat ook 50% van de salariskosten van de senior beleidsadviseur onderwijs gedekt mag worden vanuit de middelen van het onderwijskansenbeleid.

Algemeen – Verbonden partijen

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€	€	€
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€	€	€

Voor de ombuiging op verbonden partijen worden verwezen naar programma 1.

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is ten aanzien van samenwerkingsverbanden aangegeven, dat alle bestaande samenwerkingsverbanden kritisch moeten worden doorgelicht. Tevens is aangegeven, dat bij samenwerkingsverbanden/gemeenschappelijke regelingen er een toetsing plaats moet vinden op de omvang van de overhead en op een evenredige verdeling van de kosten over de deelnemers.

De samenwerkingsverbanden voor programma 3 (NV REWIN, RWB en NV Aangenaam) betreffen geen van alle wettelijke taken. Voor REWIN en RWB geldt dat sprake is van een bijdrage per jaar. Voor de NV Aangenaam (100% in eigendom van de gemeente BOZ) wordt geen jaarlijkse bijdrage overgemaakt maar wordt gemeentelijke capaciteit ingezet. De beschikbare middelen van de NV komen voor een groot deel uit het door de raad beschikbaar gestelde Economisch Stimuleringsfonds (incidenteel) en voor een (zeer) klein gedeelte uit structurele pachtopbrengsten van een perceel landbouwgrond (Hinkelenoordpolder) in de gemeente Woensdrecht.

NV REWIN: REWIN organiseert samenwerking tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven, overheden en onderwijs- en kennisinstellingen rondom speerpuntsectoren in West-Brabant ('Economische Agenda West-Brabant'). Het takenpakket van REWIN onderscheidt zich van dat van de gemeente BOZ in de zin dat REWIN specifiek kijkt naar

businessontwikkeling van bedrijven, waar de gemeente juist kijkt naar de gemeentelijke randvoorwaarden die nodig zijn om die business te ontwikkelen. Daar waar de gemeente kijkt naar huisvesting op een bedrijventerrein, of bijvoorbeeld een bepaalde gemeentelijke vergunning, kijkt REWIN maar de onderneming zelf, bv. hoe bedrijf X slim kan samenwerken met bedrijf Y. Voorbeelden daarvan zijn bv. Het BioVoice-programma, Symbiosis for Growth, hulp bij financiële ondersteuning vanuit diverse (Europese) stimuleringsprogramma's. In zoverre is de dienstverlening vanuit REWIN aanvullend op die van de gemeente. De focus die de regio samen met ondernemers en onderwijsinstellingen heeft aangebracht in drie economische topsectoren (Agrofood & Biobased, Maintance en Logistiek) vormen de ruggengraat voor de werkzaamheden van REWIN. Daarnaast zet REWIN zich ook in op niet sectorale programma's voor Groei MKB, Startups en Acquisitie & Vestigingen. In deze geeft de REWIN vorm aan de opdracht zoals deze door de Economic Board West-Brabant wordt geformuleerd.

De bijdrage voor 2021 aan REWIN bedraagt € 193.388 en verloopt via de Regio West-Brabant namens de daarin deelnemende gemeenten. De ambtelijke capaciteit wordt ingeschat op 0,2FTE.

Wanneer deze bijdrage, vanuit het oogpunt dat het niet gaat om een wettelijke taak, (structureel) wordt geschrapt, betekent dit dat minder bedrijven worden geholpen bij het verder ontwikkelen van hun business en innovaties, de samenwerking tussen alle deelnemende gemeenten een 'deuk' oploopt en de gezamenlijke uitstraling van 'economisch West-Brabant' wordt geschaad (zie gezamenlijke inspanningen REWIN en RWB bij het 'verzilveren' van de recente RegioDeal Midden- en West-Brabant met het Rijk waarbij flinke bedragen voor o.a. in Bergen op Zoom lopende economische initiatieven en projecten zijn verworven). REWIN zal zich samengevat niet meer inzetten voor de (innovatieve) businessontwikkeling van bedrijven binnen onze gemeente. Aangezien de economische speerpunten van de gemeente Bergen op Zoom (Biobased Economy & Agrofood) tevens onderdeel uitmaken van de economische speerpunten van REWIN staat het mogelijk schrappen van deze bijdrage opgespannen voet met de gemeentelijk inzet op deze speerpunten. Het schrappen van de REWIN-bijdrage staat voorts op gespannen voet met de uitspraak in het Focusakkoord: 'Bestuur en top van ambtelijke organisatie zijn gericht op de relaties buiten de gemeente om iets voor elkaar te krijgen in regionaal verband en op landelijk en internationaal niveau'. Er is overigens geen overlap van taken tussen gemeente en REWIN, gezien de specifieke en gespecialiseerde werkzaamheden die REWIN verricht.

Regio West-Brabant (RWB):

De RWB werkt aan de gezamenlijke ambitie van de in de RWB deelnemende gemeenten om de regio te versterken en te stimuleren op het gebied van economie, arbeidsmarkt, mobiliteit en ruimte. Onderhavig format ziet alleen op het onderdeel 'economie' (waar de RWB zich ook met arbeidsmarkt, mobiliteit en ruimte bezighoudt). De RWB behartigt de belangen van de regio West-Brabant bij andere overheden, bevordert de samenwerking tussen de gemeenten onderling en bevordert de samenwerking tussen overheid, bedrijfsleven en kennisinstellingen. Dit zorgt voor bundeling en massa, zodat West-Brabant op Rijks- en Europees niveau een duidelijke stem krijgt. Op het gebied van bedrijventerreinenbeleid- en ontwikkeling is de RWB bijvoorbeeld hét gremium waarlangs het overleg over bedrijventerreinen met de provincie Noord-Brabant verloopt. De RWB is ook nauw betrokken geweest bij de gezamenlijk inbreng van de regio in eerdergenoemde Regiodeal.

De bijdrage voor 2021 bedraagt: € 255.347. De ambtelijke capaciteit wordt ingeschat op 0,3FTE.

NV Aangenaam: excl. Citymarketing (zie afzonderlijk format)

De NV Aangenaam is de uitvoeringsorganisatie van de gemeente Bergen op Zoom op het gebied van Citymarketing en het Vestigingsklimaat voor bedrijven. Er loopt een discussie over nut en noodzaak van de NV, mede vanuit de soms onduidelijke governance. Daarnaast is het de vraag of de extra inzet die nodig is om dit privaatrechtelijke instrument goed te laten functioneren (volgens het ondernemingsrecht), opweegt tegen de voordelen van het hebben van dit instrument. De externe kennis die via de RvC voorhanden is, kan mogelijk op een andere wijze (bv. externe adviesraad) worden ingevuld. E.e.a. is nog voorwerp van een komende C-discussie. Het stopzetten van de NV Aangenaam dient overigens nader bekeken te worden gezien lopende contracten en deelnemingen. Financiering van StarttoGrow (vm. Startercentrum) verliep via de NV tot 2020. Binnen de gemeentebegroting is er overigens geen besparingsmogelijkheid op het dossier StarttoGrow en ligt dit vraagstuk momenteel voor bij de gemeente. Qua waardering van de activa van de NV wordt gedacht aan een eenmalige opbrengst van ca € 750k bij liquidatie van de NV. De ambtelijke capaciteit wordt ingeschat op 0,7FTE.

Risicomatrix

Voor programma 3 zijn een tweetal risicomatrixen opgesteld, één voor economie en één voor vrijetijds economie.

Risicomatrix programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs – onderdeel economie					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten	Hoog	1. Dit staat op gespannen voet met het vergroten en behouden van werkgelegenheid en aantrekken van bedrijven gericht op agrofood en biobased, zoals geformuleerd in het focusakkoord Bij bedrijven met huisvestingsvraagstukken in de gemeente Bergen op Zoom, staat onze gemeente minder op het netvlies bij bedrijven 2. We zijn minder vertegenwoordigd bij regionale afstemming mbt ontwikkelen bedrijventerreinen en economische samenwerkingsverbanden 3. Bedrijvenacquisitie wordt op laag pitje gezet; vestigingsklimaat voor bedrijven in Bergen op Zoom verslechtert 4. We kunnen in mindere mate sparringpartner zijn voor het bedrijfsleven in crisissituaties (bv. casus Philip Morris of Corona)	1. Er vinden minder gezamenlijke duurzame economische investeringen plaats 2. Er worden geen nieuwe bedrijventerreinen ontwikkeld 4. Minder (lokale) economische stimulering en het vermarkten van de stad	Het gezamenlijk intern bepalen van een nieuwe economische realiteit en onze nieuwe rol en positie naar externe partners duidelijk maken.	Resultaatmanager W&R
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Hoog	Partijen zijn en voelen zich minder /niet betrokken bij het gevoerde economische beleid. Het realiseren van de gezamenlijke agenda wat betreft ondernemen, arbeidsmarkt, onderwijs, duurzaamheidsdoelstellingen wordt bemoeilijkt.	Gemeente behaalt haar beleidsdoelstellingen niet	Investeren in de verbindingen met partners/politiek/bestuur naar wat bindt en hierin een gezamenlijke agenda voeren.	Resultaatmanager W&R

3. Imago gemeente	Hoog	1. Het verschromen van de dienstverlening naar niveau 'basis' voor ondernemend Bergen op Zoom. 2. Onduidelijk economisch profiel van de gemeente 3. De "rode loper aanpak" voor (nieuwe) ondernemers verschromt. 4. Gemeente is geen natuurlijke partner meer in allerlei economische (samenwerking) trajecten 5. De gemeente Bergen op Zoom ondervindt imagoschade in economisch samenwerkend West-Brabant	1. Investeerders en ondernemers kiezen niet voor Bergen op Zoom 2. Bergen op Zoom gaat niet voor het predicaat 'ondernemers- vriendelijke gemeente' 3. Imagoschade gemeente bij diverse publieke en private partners	De verwachtingen aan de voorkant van het proces naar ondernemers en samenwerkingspartners duidelijk aangeven	Resultaatmanager W&R
4. Algemene en externe omgeving	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
5. Veiligheid	Middel	We voeren minder gesprekken met partners parkmanagement / KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen) tbv bedrijventerreinen. De ontwikkeling en uitvoering van een gezamenlijke agenda om te komen tot duurzame, energieneutrale bedrijventerreinen wordt beïnvloed in kwaliteit en tempo.	1. Grotere kans op verloedering bedrijventerreinen 2. Gemeente heeft minder grip op de bedrijventerreinen 3. Kans op toename ondermijnende criminaliteit	Bedrijventerreinen wijzen op de mogelijkheden van de Wet Bedrijveninvesteringszones (BIZ);	Resultaatmanager W&R
6. Financiën (zie algemene risico's)	Middel	1. Minder inkomsten uit grondverkoop bedrijventerreinen 2. Er wordt minder inzet gepleegd om in te spelen op diverse subsidietrajecten zoals Regiodeal	1. Minder aandacht voor behoud / groei werkgelegenheid door o.a. minder bedrijfsbezoeken 2. Aantrekken van de gewenste bedrijven gaat 'trager' 3. Kansrijke initiatieven bedrijfsleven lopen subsidiemiddelen mis doordat gemeente geen verbindende partner meer is in subsidietrajecten (zie bv. Stimuleringsregeling Biobased Economy voor bedrijven met provinciaal geld)	De raad besluit tot verkopen van bedrijventerrein(en), onder voorwaarden, aan private partij (ontwikkelaar) De verwachtingen aan de voorkant van het proces naar ondernemers en samenwerkingspartners aangeven	Resultaatmanager W&R
7. Juridisch	Laag	Diverse samenwerkingsconstructies beoordelen op consequenties afbouw relatie	Inzet ambtelijke capaciteit op juridische afbouw relaties	Het gezamenlijk intern bepalen van een nieuwe economische realiteit en onze nieuwe rol en positie naar externe partners duidelijk maken.	Resultaatmanager W&R
8. Planning	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt
9. Kwaliteit uitvoering	nvt	nvt	nvt	nvt	nvt

10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Hoog	1. Bestaande samenwerking met diverse samenwerkingspartners (privaat en publiek) komt onder druk te staan 2. Door Economische Zaken te beperken tot de 'wettelijke taak' wordt de deelname in diverse samenwerkingsverbanden afgeschaald. 3. Er ontstaat spanning in de relatie tussen bestuur en ambtelijk apparaat doordat bestuurlijke 'wensen' op economisch gebied niet in lijn zijn met beschikbare capaciteit die immers is ingericht op 'de wettelijke taak' op EZ-gebied	Er is geen flexibele ruimte aanwezig voor adhoc werkzaamheden	Frequent overleg over activiteiten en prioriteiten; keuzes maken	Resultaatmanager W&R
---	------	--	---	--	----------------------

Risicomatrix programma 3 Economie en werkgelegenheid, vrijetijdseconomie en onderwijs – onderdeel vrijetijdseconomie					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten	Hoog	Een bezuiniging doorzetten met exacte bedragen zonder dat inzichtelijk is welke maatschappelijke en economische consequenties dat heeft met betrekking tot taak, aanbod en organisatie is risicovol	Onbeheersbare ontwikkelingen, die contraproductief zijn met betrekking tot de doelstellingen en voorwaarden van het focusakkoord en ernstig afbreuk kunnen doen aan aspecten als gezondheid, leefbaarheid, kwaliteit en woonaantrekkelijkheid van de gemeente. Concreet zou dit tot gevolg kunnen hebben dat voorzieningen/organisaties verdwijnen, het aanbod verder verschaalt tot mogelijk een niet wenselijk niveau. Temeer omdat de verwachting is dat de markt of het maatschappelijk veld dit verlies niet of nauwelijks zal kunnen ondervangen.	Heldere businesscases formuleren en politiek bestuurlijke afstemmingen tussen college en raad Communiceren waarom de subsidie/ financiële ondersteuning niet meer worden verstrekt.	Raad, college en management
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Hoog	Door impopulaire maatregelen ontstaat minder draagvlak bij de raad voor haar eigen Focusakkoord en tegenstrijdigheden in het akkoord zelf zijn risicovol met betrekking tot de keuzes die gemaakt gaan worden.	Er is een kans met betrekking tot cherrypicking, zeker met betrekking tot niet wettelijke taken Het is op onderdelen onduidelijkheid welke richting we op willen en de uit te voeren opdrachten die nodig zijn om maatregelen te effectueren.	Een eenduidige integrale bestuurlijke koers met betrekking tot koers die ook als zodanig verdedigd wordt. Heldere businesscases formuleren en politiek bestuurlijke afstemmingen tussen college en raad	College en management

3. Imago gemeente	Hoog	De ingrepen die nu gedaan worden grijpen in op de verwachting van bewoners en bezoeker met betrekking tot de aard en het dienstenpakket. Gemeente is niet langer de solide partner waar organisaties op kunnen terugvallen voor (financiële) ondersteuning.	Onduidelijkheid wat wel en niet verwacht wordt. Op termijn kan een negatiever imago van de gemeente leiden tot een minder aantrekkelijk vestigingsklimaat.	Duidelijk communiceren over het wat en waarom. Communiceren waarom de subsidie/financiële ondersteuning niet meer worden verstrekt en de betreffende rolzuiverheid van partijen (is het onze taak). Eventueel aandragen externe financieringsmogelijkheden.	College en Management
4. Algemene en externe omgeving	NvT				
5. Veiligheid	NvT				
6. Financiën (zie algemene risico's)	Gemiddeld	Niet realiseren bezuiniging(en)	Door langere doorlooptijden van de businesscases worden taakstellingen niet tijdig gerealiseerd. Hierdoor wordt de doelstelling om de schuldenlast te verminderen niet tijdig gerealiseerd.	Doen van realistische voorstellen m.b.t. planning en hoogte van bedragen.	Management en verantwoordelijk ambtenaar
7. Juridisch	Laag	Het effectueren van de voorgestelde bezuinigingsmaatregelen vraagt om nadere besluitvorming door het college om beleidsregels aan te passen.	Wanneer het college besluit de bezuinigingsmaatregel in te willen zetten wordt een collegevoorstel voorbereid.	Gedegen besluitvorming en zicht op de consequenties.	College en management.
8. Planning	Hoog	Doorlooptijden i.v.m. realisatie bezuinigingen 2021 staan onder extreme druk. Verzelfstandigingsprocessen duren vanwege personele vraagstukken vaak langer dan de financiële planning nu toelaat.	Door bezuinigingen naar voren te halen in planning bestaat de kans dat taakstellingen niet worden gerealiseerd omdat doorlooptijden te krap zijn/worden.	Doen van realistische voorstellen m.b.t. planning om verwachtingen te managen.	College en management
9. Kwaliteit uitvoering	Laag	Takendiscussie is gevoerd en daarmee richting gegeven aan Focusakkoord.			

10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Hoog	1 Door de bezuinigingen op het personeel is de capaciteit zeer beperkt t.o.v. een omvangrijke opdracht, hiermee staat de kwaliteit onder druk. Er zijn nog geen keuzes gemaakt van taken die kunnen komen te vervallen, vanuit de Corona Crisis is er meerwerk. 2 De personele consequenties zijn fors. 3. Onvoldoende of vaag communiceren over rolafspraken en verantwoordelijkheden.	1 Niet aan alle vragen vanuit het bestuur kan voldaan worden. Daarnaast kunnen sommige taken niet meer worden uitgevoerd. 2 Onzorgvuldigheid met alle juridische en financiële consequenties van dien. 3. Onduidelijkheid ten aanzien van wederzijdse verwachtingen	1 Duidelijke keuzes t.a.v. welke taken wel en welke taken niet. Duidelijke rolafspraken. Heldere beleidsafspraken met partners over gewenst effect, aanbod en financiën o.b.v. smart indicatoren en/of kengetallen. Daar waar nodig extra capaciteit aantrekken. 2. Planmatige regie op het personeelsdeel van de bezuinigingsopdracht 3. Heldere communicatie. Organisaties zullen zelf op zoek moeten naar alternatieve financiering/ moeten samenwerken/inkrimpen/ andere of meer inkomsten gaan genereren.	College en management
---	------	--	--	---	-----------------------

2.4 Programma 4 Woon- en Leefomgeving (fysiek domein)

Totale begrote uitgaven programma 4 € 67.254.000 en totale begrote baten programma 4 € 53.223.000

In het focusakkoord is programma 4 verdeeld in de volgende onderwerpen:

- Realiseren aantrekkelijk woon- en leefklimaat;
- Realiseren goed werkende woningmarkt, binnenstedelijk transformeren met korte procedures
- Bergen op Zoom is goed bereikbaar, toegankelijk en verkeersveilig;
- Omgevingswet;
- Passend aanbod voorzieningen voor schoon, heel en veilig

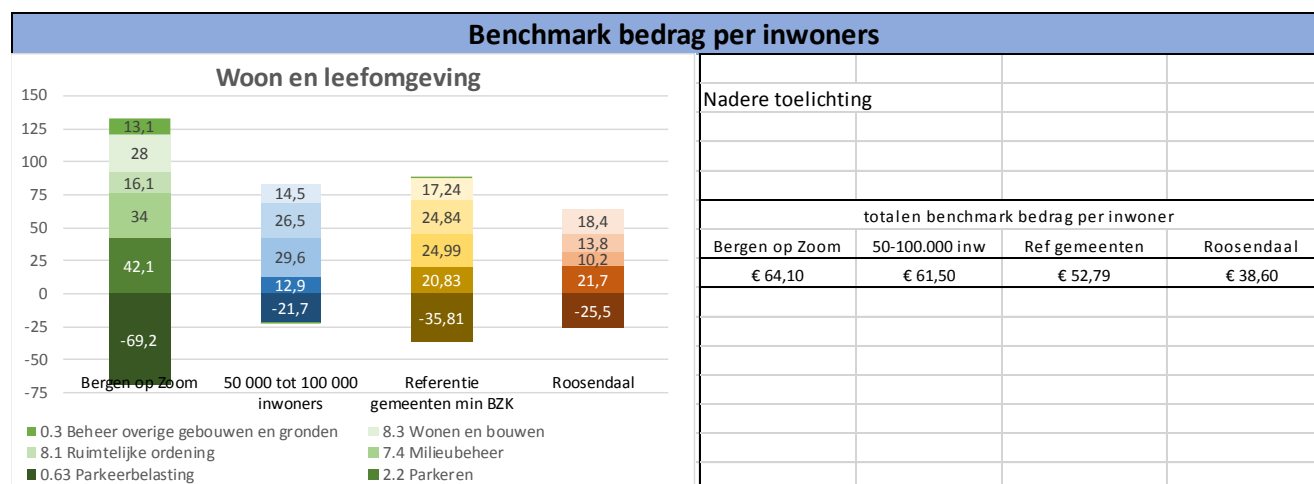
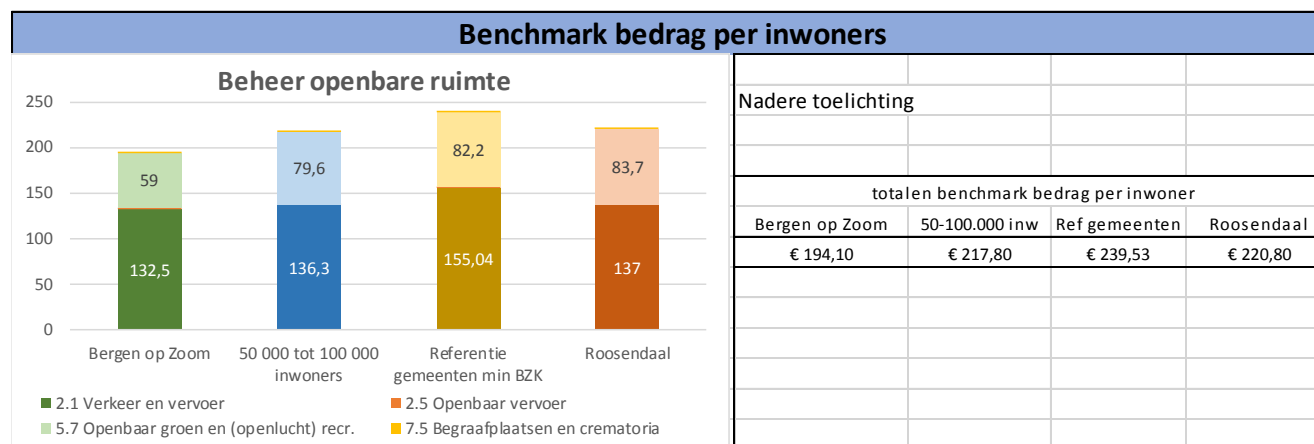
Bij het focusakkoord zijn de volgende financiële uitgangspunten meegegeven:

- Inkomsten vergroten door versnelde invulling van woningbouwlocaties, incl. aandacht sociale huur.
- Terughoudendheid bij verdere versobering van reiniging van de openbare ruimte. Basisniveau leefbaarheid behouden. Onderzoek mogelijkheid tot besparing op onderhoud "groen" binnen IBOR. Efficiency en effectiviteit van onderhoud vergroten. Wegonderhoud beperken tot de wettelijke taak en planning baseren op rioolonderhoud. Stimuleer actief burgerinitiatieven m.b.t. openbaar groen.
- Stedelijke vernieuwing beperken tot de wettelijke taak en met andere overheden zoeken naar kostendragers voor ruimtelijke ontwikkeling. Visieontwikkeling komende 2 jaar minimaliseren en formatie daarop aanpassen.
- Regisseer parkeerdruk en streef naar legitieme areaaluitbreiding.

In de afgelopen periode is de raad op specifiek geïnformeerd over IBOR.

Landelijk gemiddelde

In het voorjaar 2020 zijn met de gemeenteraad de volgende vergelijkingscijfers op basis van de Begroting 2020 besproken:

1ste begrotingswijziging

Het focusakkoord, de vergelijkende cijfers en de input van de raadsbijeenkomst in de afgelopen periode hebben geleid tot onderstaande voorgestelde ombuigingen. De ombuigingen zijn na de tabel verder toegelicht/uitgewerkt.

Bedragen * € 1.000

Programma	Ombuigingen											
	2021			2022			2023			2024		
	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal
4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein)												
<u>Taakstelling:</u>	1.250	920	2.170	1.250	920	2.170	1.250	920	2.170	1.250	920	2.170
<u>Gerealiseerde ombuigingen:</u>												
1 IBOR	30	213	243	30	213	243	30	213	243	30	213	243
2 IBOR - indexering		145	145		145	145		145	145		145	145
3 Grondexploitatie		0	0		90	90		90	90		236	236
4 Vastgoed - verkoop (10 objecten)		487	487		176	176		0	0		0	0
5 Vastgoed - exploitatie (10 objecten)			0		20	20		33	33		33	33
6 Vastgoed - verkoop (overige objecten)			0		250	250		250	250		250	250
7 Vastgoed - exploitatie (overige objecten)			0		0	0		20	20		20	20
8 Parkeeropbrengsten			0			PM			PM			PM
9 Scenario toekomst Parkeerbeheer			PM			PM			PM			PM
10 Parkeren - overigen		50	50		160	160		160	160		160	160
Gerealiseerde ombuigingen:	30	895	925	30	1.054	1.084	30	911	941	30	1.057	1.087
<i>Realisatie</i>	2%	97%	43%	2%	115%	50%	2%	99%	43%	2%	115%	50%

IBOR

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 213.000	€ 213.000	€ 213.000	€ 213.000
Personeel	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000	€ 30.000
Totaal	€ 243.000	€ 243.000	€ 243.000	€ 243.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is aangegeven, terughoudend te zijn bij verdere versobering van reiniging van de openbare ruimte. Basisniveau leefbaarheid behouden. Onderzoek mogelijkheid tot besparing op onderhoud "groen" binnen IBOR. Efficiency en effectiviteit van onderhoud vergroten. Wegonderhoud beperken tot de wettelijke taak en planning baseren op rioolonderhoud. Stimuleer actief burgerinitiatieven m.b.t. openbaar groen.

Met in achtneming van bovenstaande wordt voorgesteld om een bijstelling door te voeren op de IBOR-kwaliteit op het onderdeel groen en op de half en onverharde wegen. Voor beide de variant waarbij de IBOR-kwaliteit voor de historische binnenstad en de bijzonder gebieden niet naar beneden wordt bijgesteld. Deze bezuinigingen hebben betrekking op de onderhoudskwaliteit van assets die wij beheren. Dit noemen wij ook wel areaal-gebonden kosten. De te realiseren bezuiniging bedraagt € 173.000, waarvan € 151.000 betrekking heeft op groen en € 22.000 op onverharde wegen.

Daarnaast zijn er nog een aantal mogelijke bezuinigingen die niet areaal-gebonden zijn maar wel kunnen bijdragen aan de bezuinigingen. Deze zijn weergegeven in onderstaande tabel:

	Mogelijke besparing / Meer inkomsten	Keuze	Gevolgen	Bijzonderheden
1	€ 7.000	Geen bloembakken	Geen verfraaiing van de binnenstad / bijzondere gebieden	Realisatie vanaf 2021.
2	€ 40.000	Afstoten van het hertenkamp in Halsteren (1 fte, +kosten verzorging dieren).	Commotie in het dorp, ligt al jaren politiek gevoelig, wij gaan actief opzoek naar partners die het Hertenkamp willen voortzetten. Indien er geen oplossing wordt gevonden zal sluiting onvermijdelijk zijn omdat dit geen gemeentelijke taak is. Sluiting mogelijk miv 2021 waarbij de huur nog maximaal doorloopt tot 2024. Voor 2021 maximaal € 40.000 euro als besparing in te boeken.	Realisatie vanaf 2021.
3	€ 15.000	Eikenprocessierups in buitengebied niet bestrijden	Dit zal maatschappelijk grote weerstand opleveren, eerst evaluatie 2020 afwachten.	Realisatie vanaf 2021.
4	€ PM	Omzetten areaal intensief gras naar extensief gras.	Mede om meer bij-vriendelijk beheer toe te passen conform getekend bijenconvenant. Extensief maaien betekent meer biodiversiteit waardoor voor de maaierondes inspecties moeten worden uitgevoerd ivm beschermde soorten. De besparing in kosten op de maaiwerkzaamheden zijn hard nodig voor het uitvoeren van de inventarisaties. Daarom budgettair neutraal opgenomen.	Realisatie vanaf 2021.
5	€ 8.000	Stoppen met het inzamelen van kerstbomen in onze gemeente	Bewoners dienen dan zorg te dragen voor het zelf wegbrengen van de boom (of in de groene container af te voeren)	Realisatie vanaf 2021.

Indexering - IBOR

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000	€ 145.000

In de eerste begrotingswijziging 2021 is binnen programma 4 voor het onderdeel openbare ruimte een voorstel uitgewerkt met een bezuiniging van in totaal € 243.000. Naast een aantal niet areaal gebonden kosten is op een tweetal onderdelen sprake van een verlaging van het IBOR-kwaliteitsniveau. Het betreft hier de onderdelen groen en half- en onverharde wegen voor respectievelijk een bedrag van € 151.000 en € 22.000. Met deze kwaliteitsverlaging wordt de onderkant van de kwaliteit opgezocht waarbij nog net geen sprake is van kapitaalvernietiging. Het niet indexeren van de lasten binnen de IBOR-begroting betekent een extra bezuiniging van € 145.000 waarmee de totale bezuiniging voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte oploopt tot € 388.000.

Het niet indexeren van de uitgaven betekent dat de IBOR-kwaliteit op onderdelen verder naar beneden moet worden bijgesteld. Omdat wij de stad op een duurzame manier wensen te onderhouden zal te allen tijden voorkomen moeten worden dat sprake is van kapitaalvernietiging van de bij ons in beheer zijnde arealen, onze kapitaalgoederen. De extra voorgestelde bezuiniging als gevolg van het niet indexeren van de lasten moet daarmee gezocht worden in de reinigingstaken zoals onderstaand aangegeven.

- Onderhoudsniveau terug naar C-niveau op onderdeel reiniging voor structuurgebieden binnenstad, bijzondere gebieden, woongebieden en parken, (€ 80.000);
- Saneren aantal afvalbakken (€ 20.000);
- Afschalen inzet zwerfvuilteams (€ 35.000);
- Staken ledigen afvalbakken op Boulevard en in binnenstad in de weekenden (€ 9.000).

Toelichting – maatschappelijk effect

Het niet indexeren van de lasten voor het onderdeel openbare ruimte (€ 145.000) betekent dat de IBOR-kwaliteit op onderdelen nog verder naar beneden moet worden bijgesteld waarbij deze bezuiniging gezocht moet worden in de reinigingstaken. Het is evident dat minder uitgeven op dit thema zal gaan leiden tot meer vervuiling in de openbare ruimte.

Hierna wordt puntsgewijs een aantal gevolgen in beeld gebracht:

- Toename burgerontevredenheid
 - Minder inzet op reiniging levert een grotere vervuilingsgraad waardoor burgers minder tevreden zijn.
 - Dit gaat ook leiden tot een toename van het aantal meldingen
- Relatie Focusakkoord:
Bij de financiële uitgangspunten van het focusakkoord (pagina 20) is de volgende tekst opgenomen: *“Terughoudendheid bij verdere versobering van reiniging van de openbare ruimte. Basis niveau leefbaarheid behouden”* De voorgestelde bezuiniging op het onderdeel reiniging is strijdig met dit uitgangspunt.

- Imago gemeente:
Deze verdere versobering en de burgerontevredenheid zal uiteindelijk leiden tot een minder aantrekkelijke stad voor inwoners maar ook voor bedrijven. Het zal niet bijdragen aan een optimaal vestigingsklimaat.
- Algemene en externe omgeving:
Door toename van de vervuiling zal de stad en het buitengebied minder aantrekkelijk worden voor bezoekers wat indirect ook gevolgen heeft voor de bestedingen binnen de stad.
- Veiligheid:
Uit landelijk onderzoek blijkt dat een schone hele en veilige omgeving bijdraagt aan het veiligheidsgevoel van burgers. Meer vervuiling heeft daarbij een directe invloed op het veiligheidsgevoel. Daarnaast kan meer vervuiling ook leiden tot een toename van ongedierte wat een risico is voor de volksgezondheid.
- Financiële risico's
 - Toename kosten ongediertebestrijding
 - Door het afschalen van de inzet door WVS zal het tekort bij WVS toenemen. Het tekort van de WVS moet worden opgebracht door de deelnemende gemeenten dus ook door Bergen op Zoom
- Kwaliteit uitvoering:
Door deze afname van het kwaliteitsniveau op het thema reiniging wordt niet meer voldaan aan de door de gemeenteraad vastgestelde IBOR-kwaliteit.
- Capaciteit organisatie en samenwerkingspartners:
 - Op dit moment wordt gebruik gemaakt van diensten van Saver, WVS en de ISD, deze samenwerking zal deels geheel vervallen dan wel moeten worden bijgesteld.
 - De verminderde inzet van personeel kan verder opgevangen worden in de flexibele schil.
 - Door de toename van het aantal meldingen zal op dit onderdeel extra capaciteit noodzakelijk zijn.

Grondexploitatie

	2021	2022	2023	2024
Rente	€	€ 90.000	€ 90.000	€ 236.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€ 90.000	€ 90.000	€ 236.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In het focusakkoord is het volgende opgenomen:

- Inkomsten vergroten door versnelde invulling van woningbouwlocaties, incl. aandacht sociale huur
- Opzetten stedelijke programmering. Meer woningbouw claimen bij provincie en rijk om aantrekkingskracht als woonstad te vergroten. Meer inwoners, meer inkomsten, meer economische leefbaarheid. Versnellen en verhogen woningbouwprogramma.
- Realiseren goed werkende woningmarkt, binnenstedelijk transformeren met korte procedures
- Weten wat er speelt op de woningmarkt

- Voldoende woningen voor alle doelgroepen in gemeente en regio Bergen op Zoom (vraag en aanbod sluiten op elkaar aan, ook gelet op de langere termijn)
- Een gevarieerd en onderscheidend woningaanbod
- Een flexibel woningbouwprogramma

Er is onderzocht of gronden die nu nog niet in exploitatie zijn genomen (Materiële vaste activa) vervroegd in exploitatie kunnen worden genomen. Alleen bij Terpen 2 wordt een positief exploitatieresultaat verwacht. Alvorens we De Terpen 2 kunnen openen, zou er in plaats van in 2023 (zoals eerst voorzien) in 2021 een raadsbesluit genomen kunnen worden op basis waarvan we de grondexploitatie in 2021 binnen de financiële kaders kunnen openen. De consequentie daarvan is dat de boekwaarde in 2021 uit de MVA gaat en dat er daardoor op 1 januari 2022 geen boekwaarde meer voor is opgenomen. Vanaf 2022 worden de rentelasten dan jaarlijks aan de grondexploitatie toegerekend (€ 90.000). Dan dient ook de risicoreserve van het grondbedrijf aangepast te worden. Vanwege het in exploitatie nemen dient deze met ruim € 900.000 te worden verhoogd in 2021 en 2022. De planning is om Wal 2 in 2024 in exploitatie te nemen.

Vastgoed

	2021	2022	2023	2024
Verkoop/ Boekwinst	€ 487.000	€ 426.000	€ 250.000	€ 250.000
Exploitatie	€	€ 20.000	€ 53.000	€ 53.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 487.000	€ 446.000	€ 303.000	€ 303.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In december 2020 wordt aan de gemeenteraad een methode gepresenteerd ter ondersteuning van het al dan niet afstoten van gemeentelijk vastgoed. Vooruitlopend hierop wordt op basis van een uitgevoerde quick scan voorgesteld om voor 2021 en 2022 enkele vastgoedobjecten te verkopen. Daarnaast is, met ingang van 2022, een taakstelling opgenomen van jaarlijks € 250.000 voor de verkoop van vastgoedobjecten die buiten de quick scan vallen. De taakstelling is dat er op de verkochte panden een boekwinst van € 250.000 per jaar wordt gerealiseerd. De verwachte besparing op de exploitatielasten bedraagt in 2022 € 20.000 en voor de jaren daarna € 53.000. Voor de gebouwen die onder de taakstelling van € 250.000 vallen is een aanname gedaan.

Eén van de 10 reeds verhandelbaar verklaarde objecten is de Synagoge. Voor dit object geldt dat dit object na een besluit van de gemeenteraad over het nieuwe vastgoedbeleid nog getoetst zal moeten worden aan het vernieuwde vastgoedbeleid. Uit het bij het beleid behorende instrument moet blijken of de gemeente op basis van o.a. exploitatie-, economische- en maatschappelijke waarde het object toch in bezit moet houden.

Parkeeropbrengsten

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€ PM	€ PM	€ PM
Personeel	€	€ PM	€ PM	€ PM
Totaal	€	€ PM	€ PM	€ PM

Toelichting – maatschappelijk effect

De straat en parkeergarage parkeertarieven indexatie loopt volgens afspraak 1x per 4 jaar (het jaar na de verkiezingen). De vergunningen lopen jaarlijks. Dan indexeren wij de parkeertarieven met de indexatie van de afgelopen 2 jaar en de toekomstige 2 jaar. Omdat we met munten kunnen betalen zijn bedragen per 0,10 cent nodig, vandaar ook de indexatie per 4 jaar. Per 1 januari 2019 zijn dus de tarieven geïndexeerd verhoogd. Om de begroting van de gemeente sluitend te krijgen voor 2020 zijn per 1 januari 2020 de straat en garage parkeertarieven over de hele lijn extra verhoogd met 0,20 cent. De geraamde extra opbrengst bedroeg € 350.000. Op basis van de maanden januari en februari bleek dat deze geraamde opbrengst zeker in lijn der verwachtingen lag, echter gooide Covid-19 roet in dit eten. Voor dit jaar steven wij af op een opbrengst die 1 miljoen lager ligt. Voor de maanden maart, april en mei hebben wij al een compensatie van het Rijk ontvangen van ruim € 500.000. Voor de overige € 500.000 zijn we nog niet gecompenseerd, maar de berichten vanuit het Rijk zijn hoopvol. Covid-19 heeft zeker ook nog effecten op de opbrengsten parkeren in 2021.

Met de extra verhoging van de parkeertarieven per 1 januari 2020 zijn wij als gemeente al, in vergelijking met Roosendaal en andere gelijkwaardige gemeenten, aan de hoge kant komen te zitten met de parkeertarieven. Prijselasticiteit zorgt ervoor dat nog meer verhogen het aantal parkeerders, dus de opbrengsten, lager gaan uitvallen. Kortom: Tarieven nu zo houden is het advies, om de concurrentie met de omgeving en gelijkwaardige steden te behouden. Overigens is het positieve saldo van het product parkeren € 1,6 miljoen en draagt dus bij aan een sluitende begroting. Als gemeente met gereguleerd parkeren doen wij het helemaal niet slecht. Overweging om toch de tarieven te verhogen met 0,10 of 0,20 cent per uur gaat in de verwachting weinig extra opbrengsten genereren. Gevolg is dat het aantal parkeerders gaat afnemen, klanten de stad gaan mijden of met de fiets gaan komen. De hoogte van de parkeertarieven staan op een wankel evenwicht nu in verhouding tot de opbrengsten. Vanuit de inhoud zitten we nu op een optimum qua tarief.

**Scenario's toekomst
Parkeerbeheer Bergen op Zoom
BV**

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ PM	€ PM	€ PM	€ PM
Personeel	€ PM	€ PM	€ PM	€ PM
Totaal	€ PM	€ PM	€ PM	€ PM

Toelichting – maatschappelijk effect

Bij de scenario's toekomst Parkeerbeheer Bergen op Zoom gaat het in de brede zin hoe wij in de toekomst om moeten gaan met de BV en de aan haar toevertrouwde taken. Hierbij wordt nadrukkelijk ook de parkeergarages Parade en Grote Markt betrokken, omdat wij als gemeente eigenaar zijn van beide parkeergarages. Aangaande de BV: Bij het intern op afstand zetten of in een 100% overheids-BV valt een groot deel van het financieel voordeel bij de gemeente uit. Tussentijdse aanpassingen van de gevraagde dienstverlening en aanpassingen in de afspraken zijn veelal zonder meerkosten mogelijk, iets wat bij externe partijen altijd meerprijs met zich meebrengt. Doel van een 100% overheids-BV is het efficiënter uitvoeren van de taken: beter en tegen lagere kosten. Dit is mogelijk, omdat een BV meer focus geeft, duidelijke en transparante afspraken vergt

met de gemeente als klant en prestaties duidelijker zichtbaar zijn. Verschil met een externe commerciële partij is dat het verhogen van de winstgevendheid door groei in klanten en diensten niet de primaire focus heeft; alleen als het hoofddoel daarbij geholpen is, gaat een 100% overheids-BV nieuwe klanten en diensten aangaan. Een externe partij gaat dus altijd gepaard met hogere kosten en mindere flexibiliteit. Hierover is ook een extern onderzoek beschikbaar naar de aansturing van PBB en op basis van dit onderzoek worden nu de statuten en het huishoudelijk reglement bijgewerkt. Deze opdracht is al door de aandeelhouders gegeven.

Aangaande de parkeergarages:

De parkeergarages Parade en Grote Markt zijn in eigendom van de gemeente. Vanuit het parkeerbeleid hebben wij een maatschappelijk evenwicht bereikt tussen straat en garage parkeren. Dit kan omdat wij over beide parkeergelegenheden gaan. Voor de parkeergarages zijn 3 scenario's denkbaar:

1. Eigendom als gemeente behouden
2. Parkeergarages onderbrengen bij de 100% eigendoms BV Parkeerbeheer Bergen op Zoom (naar voorbeeld Roosendaal)
3. Parkeergarages verkopen aan een externe partij.

Korte toelichting per onderdeel:

Ad 1.

Op dit moment zijn wij al gemeente eigenaar van de parkeergarages en onderhouden wij deze zelfstandig. Parkeerbeheer Bergen op Zoom treedt op als portier en zorgt dat de parkeergelden worden opgehaald. Onderhoud door gemeente zorgt voor weinig accuraatheid en snel oplossend vermogen bij acute storingen van cruciale elementen in een parkeergarage (lift / schuifdeuren etc.), dus aanpassing van de huidige situatie is gewenst.

Ad 2.

Net als in Roosendaal kunnen de parkeergarages in eigendom komen van Parkeerbeheer Bergen op Zoom. Dat betekent dat de parkeergarages uit de gemeentelijke financiën verdwijnen en volledig in beheer en eigendom komen van de BV. Op deze manier blijven wij gaan over de tarieven en kunnen wij het maatschappelijk evenwicht in stand houden.

Ad 3.

Bij externe verkoop raken wij de regie op de parkeertarieven kwijt. De commerciële partij gaat de prijs bepalen. Hierdoor verdwijnt het maatschappelijk evenwicht. De kans is groot dat de parkeertarieven hoger worden dan op straat, waardoor de parkeerdruk op straat enorm toeneemt en daarmee ook de druk op de openbare ruimte en de onderhoudsbudgetten.

Op dit moment hebben wij geen inzicht in de economische waarde van de parkeergarages. Dus hiervoor moet nader onderzoek plaatsvinden. Advies is om scenario 2 nader uit te werken en te koppelen aan de nadere uitwerking werkzaamheden Parkeerbeheer.

Parkeren - overige

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 50.000	€ 160.000	€ 160.000	€ 160.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€ 50.000	€ 160.000	€ 160.000	€ 160.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Binnen het product parkeren zijn nog wel een aantal andere mogelijkheden om kosten / opbrengsten bij te stellen. Een onderzoek doen naar de mogelijkheden van uitbreiding van het gereguleerd parkeren op toeristische locaties, bijvoorbeeld de Boulevard, De Zoom en rondom Camper parkeerplaatsen. Uit dit onderzoek moet blijken welke kosten gemaakt moeten worden om dit mogelijk te maken en welke opbrengsten daar tegenover staan. Op dit moment is hier onvoldoende inzicht in om daar zinnige uitspraken over te doen. Inschatting is dat het geen grote opbrengsten gaat opleveren.

Er is een collegevoorstel in voorbereiding aangaande fietsenstallingen in Bergen op Zoom. Door het stoppen van de Stichting Samenwerken is het in stand houden van de fietsenstallingen een moeilijke zaak geworden. Opbrengst vanaf 2022 € 110.000. 2021 wordt gebruikt om de huurcontracten te ontbinden (lopen tot 2028). De verkoop naar een externe partij dit jaar zorgt nu wel voor extra kosten.

Bij het ziekenhuis gebied ligt nog een gebied met alleen vergunninghoudersparkeren. Dit kost de gemeente jaarlijks geld. Fiscalisering van dit gebied gaat geld opleveren, zo'n € 50.000 per jaar. Hiervoor is ook nog een juridisch alternatief uitgewerkt met een gelijkwaardige opbrengst. Alleen hiervoor moet de gemeente een juridisch risico nemen. De vraag is of dat nu tot de mogelijkheden behoort. Advies is fiscaliseren.

Risicomatrix

Voor programma 4 zijn de volgende matrixen opgesteld.

Risicomatrix programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein onderdeel openbare ruimte)					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten	Hoog	Versoeringen en verschraling op het gebied van beheer en onderhoud in de openbare ruimte en meer vervuiling	Er zullen meer klachten ontstaan en er zal sprake zijn van een toename van de burgerontevredenheid	Communicatie	Communicatie
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Hoog	"oude" kwaliteiten blijven nastreven In strijd met focusakkoord: <i>Terughoudendheid bij verdere versoering van reiniging van de openbare ruimte</i>	Spanning tussen de wens en de mogelijkheden neemt toe. Onvrede bij de gemeenteraad omdat de uitgangspunten van het focusakkoord worden genegeerd	Communicatie	Communicatie

3. Imago gemeente	Hoog	Uitstraling en aantrekkelijkheid van de gemeente neemt af. Verslechtering imago	Minder positieve uitstraling waardoor minder aantrekkelijk vestigingsklimaat.	Communicatie	Communicatie
4. Algemene en externe omgeving	Hoog	Meer vervuiling	Minder aantrekkelijke omgeving zal minder bezoekers trekken (recreatiegebieden).	Communicatie	Communicatie
5. Veiligheid	Midden	Schade en toename gevoel van onveiligheid. Mogelijk risico voor volksgezondheid	Door verlagen onderhoudskwaliteit wordt de kans op schade en het gevoel van onveiligheid groter. Meer ongedierte	Monitoren van de kwaliteit en tijdig ingrijpen. Monitoren effect van maatregel	Clusters Beheer&Onderhoud en Buitendienst
6. Financiën (zie algemene risico's)	Hoog	Het niet tijdig kunnen overdragen van het hertenkamp aan een derde partij Mogelijke toename kosten tbv ongedierte bestrijding. Bij afschalen WVS taken wordt tekort bij WVS groter en staan deelnemende gemeenten aan de lat.	Het niet kunnen realiseren van de genoemde bezuiniging in 2021 Overschrijding budget als gevolg van meer inzet ongediertebestrijding. Financieel bijdragen aan tekort WVS.	Nu reeds op zoek gaan naar mogelijke partijen Monitoren.	Cluster Beheer&Onderhoud
7. Juridisch	Midden	Aansprakelijkheidstellingen	Verhoogd risico op aansprakelijkheidstelling door verlagen onderhoudskwaliteit en inperken bestrijding eikenprocessierups	Monitoren van de kwaliteit en tijdig ingrijpen	Clusters Beheer&Onderhoud en Buitendienst
8. Planning	Hoog	Tijdsdruk	Door krappe planning tussen besluitvorming (december 2020) en gewenste realisatie (januari 2021) niet tijdig in staat zijn de bezuinigingen volledig te realiseren miv 1 januari 2021	Vooruitlopend op de besluitvorming al zaken gaan oppakken om daarmee geen tijd te verliezen	Clusters Beheer&Onderhoud en Buitendienst
9. Kwaliteit uitvoering	Hoog	Niet meer kunnen voldoen aan het door de raad vastgestelde kwaliteitsniveau			

10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Hoog	Te weinig personeel Mindere inzet (reiniging) kan opgevangen worden door flexibele schil dus minder inhuur	Door neerwaartse spiraal vertrekken medewerkers en is het lastig goede medewerkers te werven en te binden aan de organisatie. o.a. beëindiging samenwerking op onderdelen met WVS en ISD Meer inzet nodig op afhandeling klachten	Zorgdragen voor een goede personeelsbezetting in kwaliteit en omvang, eea in verhouding met de uit te voeren taken	Cluster Beheer&Onderhoud en Buitendienst
---	------	---	---	--	--

Risicomatrix programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein onderdeel grondexploitatie De Terpen 2)					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten	Laag				
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Gemiddeld	Mogelijk dat er bezwaar komt (ook binnen raad mogelijk) voor 'de eilanden' (deel dat niet langs de Markiezaatsweg loopt), omdat er weerstand misschien volgt tegen het feit dat in die omgeving gebouwd gaat worden (oogt als natuurgebied). De infrastructuur is er al wel voor groot deel op ingericht, en bestemmingsplan biedt reeds mogelijkheden voor ontwikkeling. Moet alleen nog uitwerkingsplan voor worden vastgesteld, en dat zou kunnen worden aangewend voor bezwaar wat kan leiden tot vertraging.	Ontwikkelaar aansturen op zorgvuldige omgevingsdialoog, met goede monitoring vanuit gemeente op dit proces.		College, Ambtelijk opdrachtgever en Projectleider.
3. Imago gemeente	Laag				
4. Algemene en externe omgeving	Laag				
5. Veiligheid	Nvt				
6. Financiën	Gemiddeld	Door het openen van Terpen 2 ontstaat er een financieel risico dat in zijn algemeenheid geldt bij het openen van grondexploitaties.	Opnemen in risicoprofiel binnen algemene reserve voor grondbedrijf.	Door opnemen in risicoprofiel binnen algemene reserve voor	College, Ambtelijk opdrachtgever en Projectleider.

				grondbedrijf waardoor risico financieel is afgedekt	
7. Juridisch	Hoog	Naleving privaatrechtelijke afspraken/ overeenkomsten. Bezwaren tegen publiekrechtelijke procedures (Uitwerkingsplan, Omgevingsvergunning).	Zorgvuldige voorbereiding / dossiervorming, (controle op) eindigheid contracten	Door beheersmaatregel kan risico op bezwaar worden verkleind, voorkomen van bezwaren in procedures blijft lastig	College, Ambtelijk opdrachtgever en Projectleider.
8. Planning	Laag				
9. Kwaliteit uitvoering	Laag				
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Hoog	Naleving van private afspraken (grondverkoop) zet druk op beschikbare ambtelijke capaciteit voor de benodigde publieke procedures, in het bijzonder RO. Prioritering van werkzaamheden is niet mogelijk, omdat het wettelijke taken gaat die allemaal uitgevoerd moeten worden.	Noodzakelijk dat capaciteit van vakdeskundigen wordt uitgebreid, echter aantrekken van personeel op RO (vast en inhuur) is reeds in een wervingsprocedure in oktober mislukt.	Schadeclaims kunnen worden ingediend door het niet kunnen nakomen van juridische afspraken.	College, Ambtelijk opdrachtgever en Projectleider.

Risicomatrix programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein onderdeel verkoop vastgoed)					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten	Hoog	Als wij geen eigenaar meer zijn van deze panden, kan het zijn dat de gewenste maatschappelijke activiteiten komen te vervallen.	De maatschappelijke activiteiten vinden dan niet meer plaats of moeten verhuizen.	Gezamenlijk kijken naar een (kleinere, goedkopere) andere geschikte locatie. Gebruikers een huurcontract (kostprijsdekkende huur) aanbieden.	Huurder / Gebruiker samen met de clusters W&L en W&R
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Middel	Er is geen politiek draagvlak voor de verkoop van sommige panden, maar is in overeenstemming met uitvoering focusakkoord.		Politiek draagvlak zoeken	College van B&W
3. Imago gemeente	Middel	Verslechtering imago. Huurders gaan zeggen dat de gemeente het pand afstoot.	Onvrede vanuit gebruikers / huurders. Huurders en gebruikers maken bezwaar tegen de verkoop wat negatief afstraalt op de gemeente.	Communiceren naar de gebruikers en huurders dat koop geen huur breekt.	Clusters W&L en W&R
4. Algemene en externe omgeving	NvT				
5. Veiligheid	NvT				
6. Financiën (zie algemene risico's)	Middel	Risico is dat de verkoop van niet courant vastgoed niet eenvoudig zal zijn en daarom verwachten we geen hoge opbrengst.	Minder opbrengst, maar aangezien de panden geen boekwaarde meer hebben is de opbrengst gelijk een verlaging van de schuldenlast.	Goed bekijken hoe je op een zo gunstig mogelijke manier het object in de verkoop zet en niet verkopen onder de taxatiewaarde	Cluster W&L

7. Juridisch	Middel	Huurders zijn het niet eens met de verkoop.	Huurders zullen bezwaar willen maken	Geen beheersmaatregel, want koop breekt geen huur.	cluster W&L
8. Planning	Hoog	Aangezien sommige panden niet courant zijn, kan het zijn dat ze op korte termijn niet verkocht worden. De financiële doelstelling is per boekjaar weergegeven. Dit type trajecten om gemeentelijk vastgoed af te stoten kan langer duren	Bij vertraging wordt mogelijk financiële doelstelling pas later behaald, in een volgend boekjaar.	Zorgen dat de panden snel en met de juiste media aandacht verkocht worden. In de raad van december 2020 zit het nieuwe vastgoedbeleid dat mede richting zal kunnen geven aan de te ontwikkelen verkoopstrategie	Cluster W&L en Wethouder(s)
9. Kwaliteit uitvoering	NvT				
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Hoog	Kopers hebben vaak een andere bestemming nodig dan het object heeft. Hiervoor ontbreekt de ambtelijke capaciteit, om dit te realiseren.	Ambtelijk is er geen capaciteit om herbestemmingen planologisch mogelijk te maken.	De benodigde capaciteit vooraf inschatten en waar noodzakelijk bijsturen op benodigde capaciteit. Momenteel is er een zeer groot tekort aan capaciteit van RO collega's en de arbeidsmarkt is zeer slecht voor de gemeente. Personeel / inhuur is niet te vinden. We kunnen er voor kiezen (situationeel) om niet voorafgaand aan verkoop tot herbestemming over te gaan om tijdswinst te boeken. We moeten goed afwegen (per situatie/object) of eventuele herbestemming bijdraagt aan de verkoop opbrengst of dat dit proces vooral meer tijd kost en niet per se meer geld oplevert.	Cluster W&L

Risicomatrix programma 4 Woon- en leefomgeving (fysiek domein parkeren)					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten	1. Hoog 2. Hoog 3. Laag 4. Midden	1. Verhogen parkeertarieven: Ondernemers raken hun concurrentiepositie kwijt tov omliggende steden 2. Externe verkoop parkeergarages: Doordat wij niet meer over de tarieven in de parkeergarages gaan, raken wij de regie kwijt en kunnen wij niet meer sturen en huidige koppelingen tussen straat en garage parkeren in stand houden. 3. 75 overdekte fietsenstallings-plaatsen vervallen. Bezetting is 30%. Geen wettelijke taak. 4. Omgeving is tot op heden fel tegen deze keuze geweest en is bang voor toename parkeerdruk.	1. Minder bezoekers in de binnenstad, uiteindelijk leegstand 2. Maatschappelijk onrust, overvolle straten met geparkeerde auto's. 3. Fietzers kunnen hun fiets in de binnenstad niet meer bewaakt stallen. 4. Handhavingskosten worden vergoed doordat naheffingen in gemeentekas vloeien en bekeuringen in staatskas.	1. Tarieven niet verhogen en zo laten als ze nu zijn. 2. Haalbaarheid onderzoeken van "interne" verkoop parkeergarages aan Parkeerbeheer Bergen op Zoom (naar model Roosendaal). 3. Goede communicatie opzetten over fiets parkeren binnenstad in samenwerking met ondernemers. 4. Omgeving uitleggen dat gemeente keuzes moet maken en kosten moet besparen.	1. Gemeenteraad 2. Cluster Wonen & Leven (Vastgoed) en college 3. Cluster Wonen & Leven / cluster Werken & Recreëren 4. Cluster Wonen & Leven / Communicatie
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Midden	Fiscalisering Ziekenhuis: Door enkele actieve bewoners is de politiek bespeeld en is in het verleden dit besluit niet genomen. Kans op herhaling.	Alles is bij het oude gebleven en gemeente betaald de kosten voor handhaving in dit gebied.	Omgeving uitleggen dat gemeente keuzes moet maken en kosten moet besparen.	Cluster Wonen & Leven / Communicatie
3. Imago gemeente	Hoog	Verhoging parkeertarieven: Extreem hoge, uit de pas lopende parkeertarieven zorgen voor negatief imago van de stad.	Minder bezoekers in de binnenstad, uiteindelijk leegstand.	Tarieven niet verhogen en zo laten als ze nu zijn.	Gemeenteraad

4. Algemene en externe omgeving	NVT	-	-	-	-
5. Veiligheid	NVT	-	-	-	-
6. Financiën	1. Hoog 2. Hoog 3. Midden	1. Verhoging van parkeertarieven kan zorgen voor een lagere opbrengst, omdat klant weg blijven of andere keuzes maken 2. Bij externe verkoop parkeergarages ontvangen wij eenmalig bijdrage, terwijl wij nu jaarlijks structurele (positieve) opbrengsten halen uit de parkeergarages 3. Voor beide parkeergarages zijn forse investeringen gedaan door gemeente. Vraag is of deze worden gedekt bij een verkoop.	1. Lagere parkeeropbrengst, lagere afdracht algemene middelen. 2. Structurele (positieve) opbrengsten uit parkeergarages vallen weg in jaarrekening. 3. Te lage opbrengst, waardoor investeringen niet terugverdiend worden met negatief saldo tot gevolg.	1. Tarieven niet verhogen en zo laten als ze nu zijn. 2. Haalbaarheid onderzoeken van "interne" verkoop parkeergarages aan Parkeerbeheer Bergen op Zoom (naar model Roosendaal) 3. Haalbaarheid onderzoeken van "interne" verkoop parkeergarages aan Parkeerbeheer Bergen op Zoom (naar model Roosendaal)	1. Gemeenteraad 2. Cluster Wonen & Leven (Vastgoed) en college 3. Cluster Wonen & Leven (Vastgoed) en college
7. Juridisch	NVT	-	-	-	-
8. Planning	Midden	Om de economische waarde van de parkeergarages te bepalen moet nader onderzoek plaatsvinden. Iets wat niet op een korte termijn (binnen een half jaar) gerealiseerd is	Van snelle verkoop is geen sprake	Cluster Wonen & Leven expliciet de opdracht geven om de haalbaarheid te onderzoeken en het cluster een reële planning te laten afgeven.	Cluster Wonen & Leven
9. Kwaliteit uitvoering	Hoog	Onder hoge druk proberen tot resultaten te komen heeft een averechts effect.	We maken verkeerde keuzes die niet het gewenste resultaat opleveren.	Zorgdragen dat de organisatie voldoende tijd krijgt om te komen tot goede gedegen en integrale adviezen waarop besluitvorming kan plaatsvinden	Management
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	-	-	-	-	-

2.5 Programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening

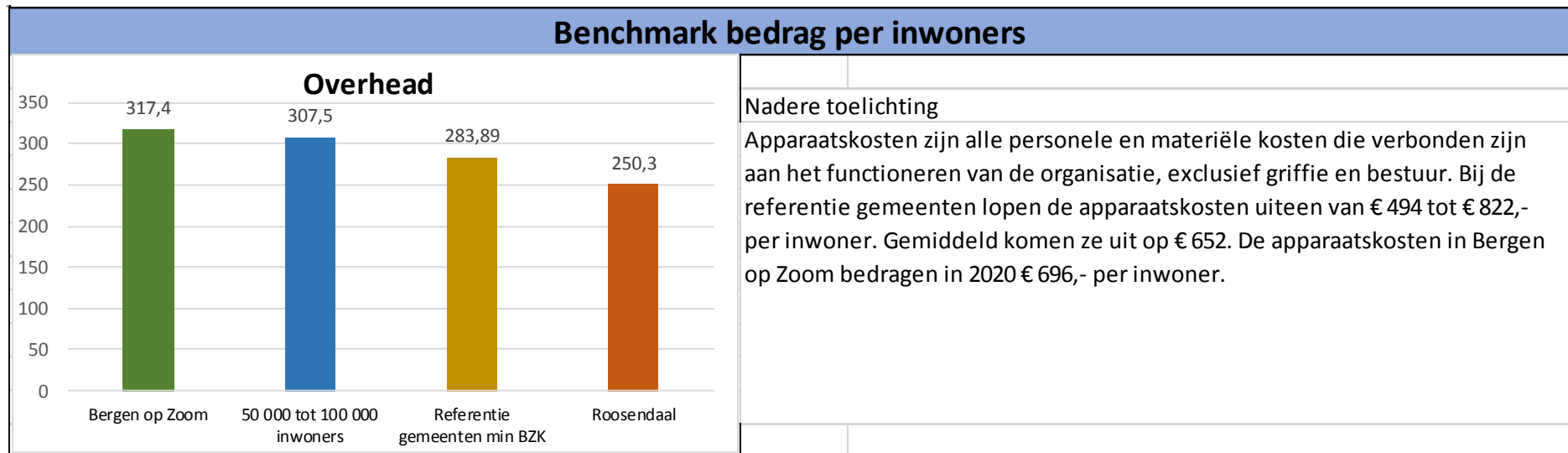
Totale begrote uitgaven programma 5 € 31.924.000 en totale begrote baten programma 5 € 166.363.000

Inleiding

In het focusakkoord is bij programma 5 met name aandacht gevraagd voor de besparingen op overhead. Daarnaast is een extra belastingopbrengst voorgesteld.

Overhead

In het voorjaar 2020 zijn met de gemeenteraad de volgende vergelijkingscijfers op basis van de Begroting 2020 met betrekking tot overhead besproken:

Daarbij is aangegeven dat overhead een relatie heeft met de besparingen op andere programma's. De omvang van het personeelsbestand heeft bijvoorbeeld gevolgen voor de hoogte van de overhead. Bij de besparingsvoorstellen op overhead is zoveel mogelijk rekening gehouden met de snelheid van besparingen op overige programma's.

Voor het realiseren van besparing op overhead zijn er 3 knoppen die ingezet kunnen worden:

- Huisvesting
- ICT
- Personeel

Deze driedeling is opgenomen in de voorgestelde bezuinigingen.

De bezuiniging op personeel willen wij realiseren via 2 sporen nl efficiency en vermindering van taken in overhead als gevolg van vermindering van taken in het primair proces (en daarmee overige programma's).

1. *Efficiency*

Wij stellen voor om middels "Gestuurd snijden in overheadfuncties via natuurlijk verloop" de besparingen te realiseren en niet rigoreus FTE's in de organisatie weg te bezuinigen. De besparing ad € 750.000 wordt via deze optie in 2 jaar gerealiseerd.

Daarnaast is er gekeken naar "restformaties" binnen onze totale organisatie. Dit betreffen op dit moment openstaande vacatures met een omvang van minder dan 0,5 FTE. Vaak wordt van deze "restformatie" tijdelijke capaciteit ingehuurd.

2. *Afbouw omvang functies overhead*

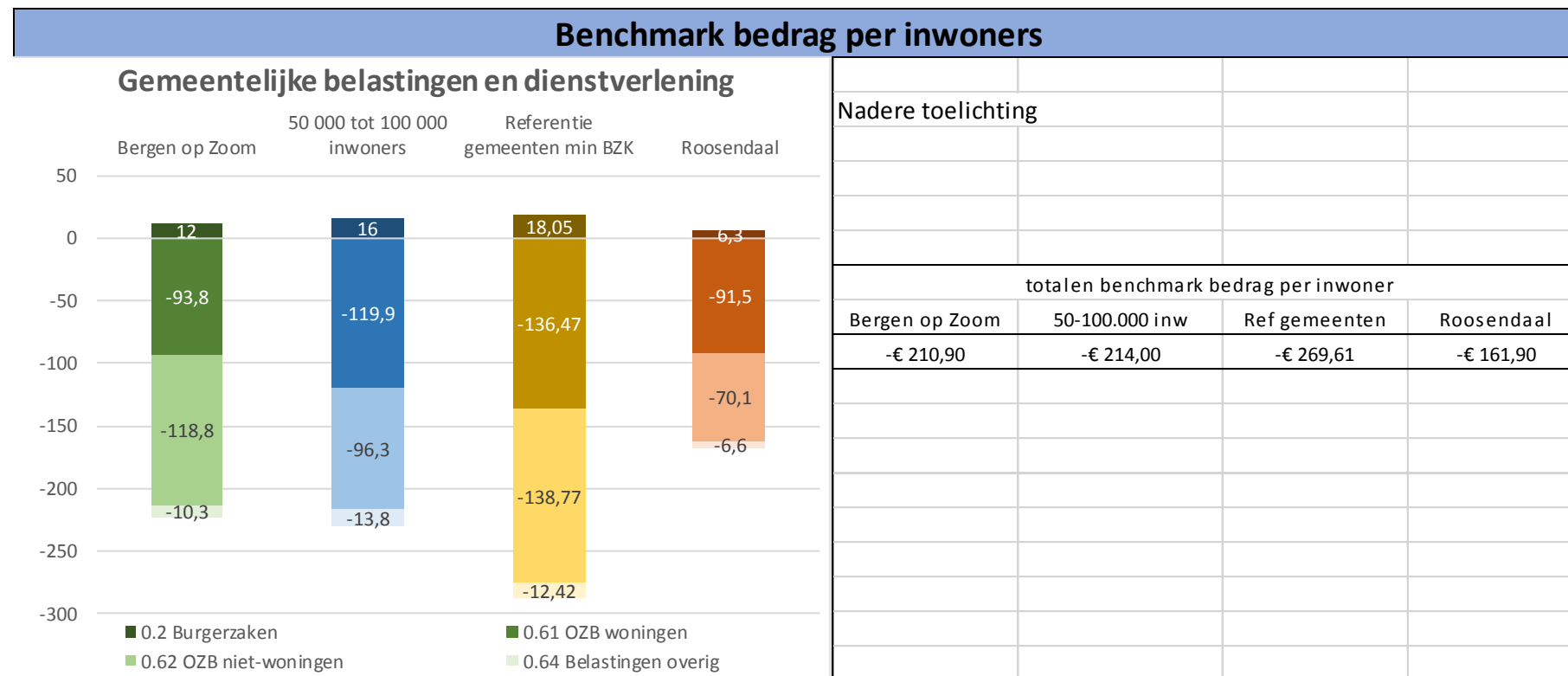
Het tweede spoor is het uitgangspunt dat door de uitvoering van het Focusakkoord er in de primaire taken 45 FTE wordt bezuinigd (€ 3,2 miljoen. Op basis daarvan kan er ongeveer 20% op de overhead worden bezuinigd: 10 FTE. Deze besparing is afhankelijk van de uitwerking van het Focusakkoord (wanneer op taken wordt bezuinigd).

Opgemerkt wordt dat personeel een rechtspositionele status heeft. Het is daarom niet zo dat bij vervallen van taken de personeelskosten direct als besparing kan worden ingeboekt. In de personele besparingen zijn we ervanuit gegaan dat er voor medewerkers andere passende functies in vacatureruimte aanwezig is/komt intern of extern en dus via natuurlijk danwel begeleid verloop gerealiseerd kan worden. Dit brengt uiteraard het risico met zich mee dat niet iedereen tijdig geplaatst kan worden en besparingen feitelijk pas later worden gerealiseerd. Het saneren van taken direct en niet via natuurlijk verloop vraagt om een reorganisatie met een of meerdere sociaal plannen en bijbehorende financiële voorzieningen. Op dit moment is het beeld dat we de ombuiging niet volledig via natuurlijk verloop kunnen realiseren. Dit heeft wel onze voorkeur vanuit zowel organisatorisch belang als personeel belang. We houden u uiteraard op de hoogte van de voortgang. We moeten ons realiseren dat indien we genoodzaakt zijn om tot sociaal plannen over te gaan, dit een extra kostenpost oplevert om de effecten daarvan te kunnen dragen. Denk daarbij aan: kosten voor om- en bijscholing, begeleiding van werk naar werk, coaching trajecten, transitievergoedingen etc.

Een afbouw van het personeelsbestand heeft ook gevolgen voor de kosten van ziekteverzuim en opleidingskosten. Op beide posten hebben we een besparingsvoorstel gedaan. Daarbij willen we aangeven dat we besparingen op de kosten voor ziekteverzuim pas gefaseerd in 2022 willen voorstellen, omdat de ervaring leert dat organisaties in transitie een hoger ziekteverzuim kennen dan gemiddeld.

Belastingen

In het voorjaar 2020 zijn met de gemeenteraad de volgende vergelijkingscijfers op basis van de Begroting 2020 met betrekking tot belastingen besproken:

In de uitwerking van het Focusakkoord is ook een verhoging van de belastingen opgenomen ad € 510.000. Voorgesteld wordt om dit middels de verhoging van de OZB woningen in te vullen. Daarnaast wordt voorgesteld om de OZB woningen tijdelijk extra te verhogen. Dit wordt voorgesteld omdat niet alle besparingsvoorstellen uit het Focusakkoord gelijk gerealiseerd kunnen worden. Vanwege bijv wettelijke termijnen die in acht genomen moeten worden bij afbouw van subsidies. Daarom wordt voorgesteld om deze extra OZB opbrengst voor woningen alleen voor de jaren 2021 en 2022 mee te nemen.

We stellen voor de OZB niet-woningen slechts met 10% te verhogen zodat we ondernemers iets ontzien. Daarnaast wordt voorgesteld om de afschaffing van de hondenbelasting nog uit te stellen.

1ste begrotingswijziging

Het focusakkoord, de vergelijkende cijfers en de input van de raadsbijeenkomsten de afgelopen periode hebben geleid tot onderstaande voorgestelde besparingen. De ombuigingen zijn na de tabel verder toegelicht/uitgewerkt.

Bedragen * € 1.000

Programma	Ombuigingen											
	2021			2022			2023			2024		
	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal	Pers.k.	Overige	Totaal
5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening												
Taakstelling:	2.280	510	2.790	2.280	510	2.790	2.280	510	2.790	2.280	510	2.790
Gerealiseerde ombuigingen:												
1 Huisvesting (exclusief stadhuis)			0			PM			PM			PM
2 Bedrijfsrestaurant "De Eetkamer"	116	24	140	116	24	140	116	24	140	116	24	140
3 Digitale werkplek			0		60	60		70	70		75	75
4 Personeel - opleidingsbudget		100	100		160	160		170	170		175	175
5 Personeel - inhuur vervanging bij ziekte			0	50		50	100		100	100		100
6 Personeel - gestuurd snijden overhead via natuurlijk verloop	370		370	750		750	750		750	750		750
7 Personeel - restformatie overhead	70		70	70		70	70		70	70		70
8 Personeel - restformatie gemeentebreed	305		305	305		305	305		305	305		305
9 Personeel - afbouw overhead	100		100	500		500	600		600	700		700
10 Handhaven hondenbelasting - niveau 2020		190	190		190	190		190	190		190	190
11 OZB woningen verhoging met € 510.000 (conform pagina 24 focusakkoord)		510	510		510	510		510	510		510	510
Gerealiseerde ombuigingen:	961	824	1.785	1.791	944	2.735	1.941	964	2.905	2.041	974	3.015
<i>Realisatie</i>	42%	162%	64%	79%	185%	98%	85%	189%	104%	90%	191%	108%
RESULTAAT PROGRAMMA 5	1.319	-314	1.005	489	-434	55	339	-454	-115	239	-464	-225
1 OZB woningen (naar 25% waarbij al rekening is gehouden met + € 510.000)		1.378	1.378		1.378	1.378			0			0
2 OZB niet woningen (10%)		849	849		849	849		849	849		849	849
Gerealiseerde ombuigingen:	0	2.227	2.227	0	2.227	2.227	0	849	849	0	849	849

Huisvesting

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€ PM	€ PM	€ PM
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€	€	€

Toelichting – maatschappelijk effect

Een aantal ontwikkelingen maken het noodzakelijk om op korte termijn een nieuw huisvestingsconcept op te stellen:

- BVG voldoet in 2023 niet meer aan de eisen en hierin moet worden geïnvesteerd of we moeten het afstoten.
- Groene Serre is technisch afgeschreven en voldoet niet meer aan de ARBO-normen. Investeren kan niet langer uitblijven.
- Raadszaal is qua inrichting/opstelling en installaties verouderd.

De organisatie van het werk is door COVID 19 drastisch aan het veranderen. Nog meer moeten we de afweging maken waar en hoe we de schaarse capaciteit willen inzetten. In het eerste kwartaal 2021 wordt een inventarisatie opgeleverd van wat we nodig hebben aan huisvesting vanuit verschillende invalshoeken, incl. van buiten naar binnen kijken (publieke dienstverlening). Dit betreft dan zowel de huisvesting van bestuur, de baliefunctie als huisvesting voor medewerkers (digitalisering i.r.t. thuiswerken). In de uitwerking van deze scenario's zullen uitgangspunten vanuit Bestuursopdracht 1, 2 en 3 worden verwerkt. Wanneer duidelijk is voor welk scenario wordt gekozen zal blijken of er een besparing mogelijk is en zo ja hoeveel en vanaf welk jaar.

Bedrijfsrestaurant “De Eetkamer”

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000	€ 24.000
Personeel	€ 116.000	€ 116.000	€ 116.000	€ 116.000
Totaal	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000	€ 140.000

Toelichting – maatschappelijk effect

In de Begroting 2021 zijn voor het bedrijfsrestaurant “De Eetkamer” de kosten en opbrengsten opgenomen en daarnaast worden er personele lasten aan het bedrijfsrestaurant toegerekend. Het bedrijfsrestaurant is vanwege de corona al grote delen van het jaar dicht geweest en kan met onmiddellijke ingang gesloten worden.

De inkoopkosten van grondstoffen worden 100% gedekt uit de omzet. De omzet van het bedrijfsrestaurant wordt begroot op € 87.000. De totale kosten van het bedrijfsrestaurant worden begroot op € 111.000. De extra kosten betreffen kosten voor onderhoud en kleine investeringen als bijvoorbeeld keukenmateriaal en serviesgoed. Het sluiten van het bedrijfsrestaurant levert dus direct een besparing op van € 24.000 per jaar.

Daarnaast zijn er 3 personeelsleden (2,2 FTE) vanuit de gemeente werkzaam in het bedrijfsrestaurant. De totale personeelslasten bedragen € 116.000.

In het bedrijfsrestaurant zijn ca. 10 cliënten van SDW werkzaam. Deze cliënten werken in De Eetkamer in de vorm van dagbesteding en deze komt met het sluiten van De Eetkamer te vervallen.

Digitale werkplek*

	2021	2022	2023	2024
Taken/voorzieningen	€	€ 60.000	€ 70.000	€ 75.000
Personeel	€	€	€	€
Totaal	€	€ 60.000	€ 70.000	€ 75.000

*Let-op: dit kan alleen worden gerealiseerd als taken worden geschrapt en dit daadwerkelijk leidt tot afname van personeel zoals in het focusakkoord staat vermeld.

Toelichting – maatschappelijk effect

In de Begroting 2021 is vanaf 2022 al een bezuiniging van structureel € 130.000 opgenomen op de software kosten. Op dit moment worden geen nadere besparingen op ICT-kosten ingeschat. Dit ook gezien het traject dat nu wordt gelopen m.b.t. de uittreding bij ICT WBW.

Als het aantal personeelsleden gaat afnemen vanwege de uitwerking van het Focusakkoord, dan kunnen ook de kosten van de digitale werkplek omlaag. De kosten per digitale werkplek komen uit op € 1.000 per werkplek. De bezuiniging die dit gaat opleveren kan pas goed ingeschat worden wanneer de uitwerking van het Focusakkoord bekend is. Voorlopig is als aanname een uitstroom van 75 personeelsleden t/m 2024 gemaakt.

Personeel

	2021	2022	2023	2024
Opleidingsbudget en arbo	€ 100.000	€ 160.000	€ 170.000	€ 175.000
Inhuur vervanging bij ziekte	€ 0	€ 50.000	€ 100.000	€ 100.000
Gestuurd snijden overhead via natuurlijk verloop	€ 370.000	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000
Taakstelling overhead	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000
Taakstelling gemeentebreed	€ 305.000	€ 305.000	€ 305.000	€ 305.000
Afbouw overhead*	€ 100.000	€ 500.000	€ 600.000	€ 700.000
Totaal	€ 945.000	€ 1.835.000	€ 1.995.000	€ 2.100.000

* Let-op: dit kan alleen worden gerealiseerd als taken worden geschrapt en dit daadwerkelijk leidt tot afname van personeel zoals in het focusakkoord staat vermeld.

Toelichting – maatschappelijk effect

In totaal is er een besparing van € 2.790.000 ingerekend op programma 5.

De bezuiniging op personeel van € 2.280.000 willen wij realiseren via 2 sporen nl efficiency en vermindering van taken in overhead als gevolg van vermindering van taken in het primair proces.

Bezuiniging op basis van efficiency

- *Gestuurd snijden in strategische adviesfuncties overhead via natuurlijk verloop*

Op basis van natuurlijk verloop besparen we op de HR-vakgroep, HR-managers (van 9 naar 7 HR-managers is reeds gerealiseerd), bodediensten en strategische adviesfuncties, zoals control, HR en bestuurondersteunende functies. Hierbij zal ook gekeken worden naar de kosten van repro (dit betreft meer dan personeelskosten).

	2021	2022	2023	2024
Personeel	€ 370.000	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000
Totaal	€ 370.000	€ 750.000	€ 750.000	€ 750.000

- *Taakstelling gemeentebreed*

Om dit bedrag te bezuinigen kan er nog worden gekeken naar de restformaties (minder dan 0,5 FTE vacature ruimte) die op dit moment bij de verschillende clusters aanwezig is, zowel in de overhead functies als in de primaire taken (gemeentebreed). Dit wordt vaak wel ingezet als flexibele schil. De impact van deze (aanvullende) bezuiniging zal goed in beeld gebracht moeten worden via het Clustermanagement en de Concernmanagers.

	2021	2022	2023	2024
Personeel Overhead	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000	€ 70.000
Personeel gemeentebreed	€ 305.000	€ 305.000	€ 305.000	€ 305.000
Totaal	€ 375.000	€ 375.000	€ 375.000	€ 375.000

Opleidingsbudget

In de Begroting 2021 is voor opleidingskosten € 790.000 opgenomen. Het opleidingsbudget in Bergen op Zoom is gelijk aan 1,85% van de totale loonsom. Landelijk is deze verhouding 1,6%. Wanneer we het opleidingsbudget tot het landelijk gemiddelde terugbrengen dan levert dat een besparing op van € 100.000 per jaar. Dit kan gerealiseerd worden vanaf 2021.

Budget inhuur bij langdurig zieken

In het Focusakkoord is ook opgenomen dat het ziekteverzuim teruggebracht moet worden naar het landelijk gemiddelde. Dat is in 2020 gerealiseerd. In de begroting is een jaarlijks budget aanwezig van € 810.000 voor vervanging van personeel dat langdurig ziek is. Gezien het verandertraject voor het personeel dat het Focusakkoord met zich meebrengt, stellen wij voor om in 2022 dit budget met € 50.000 te verlagen en vanaf 2023 met € 100.000. Wanneer het ziekteverzuim fors gaat oplopen dan zal dat tussentijds in een concernbericht worden vermeld en zal indien nodig het budget weer worden verhoogd.

Afbouw omvang functies overhead

Wanneer door de uitwerking van het Focusakkoord bezuinigd wordt op taken en daardoor ook de formatie in het primaire proces afneemt, dienen ook de overheadfuncties te worden teruggebracht. Als uitgangspunt hanteren we hierbij een percentage van ongeveer 20%. Uitgaande dat er 45 fte in het primaire proces worden bezuinigd zullen er 10 fte op overhead moeten worden bespaard. We gaan ervan uit dat de gemiddelde loonkosten € 70.000 bedragen. De juiste inschatting kan pas gemaakt worden als het Focusakkoord is uitgewerkt.

Tevens is gekeken naar het aantal managementfuncties in de huidige situatie (huidig takenpakket) in vergelijking met andere gemeentelijke organisaties (bron: benchmark "Vensters Voor Bedrijfsvoering"). Het getal "span of support" lag bij de 53 deelnemende organisaties in 2019 op 21,9. Wij komen in 2020 (inclusief het Cultuurbedrijf) op het getal van 22 uit.

Rekening houdend met de besparing van € 100.000 op opleidingskosten is er in totaliteit € 800.000 beschikbaar voor opleiding en ARBO-gerelateerde kosten. Deze kosten hangen ook samen met de omvang van het personeelsbestand. Wanneer er de komende jaren bij de uitwerking van het Focusakkoord ca. 60 FTE wordt bezuinigd dan kunnen deze kosten ook worden verlaagd. Naar rato is dat een bezuiniging van € 75.000 in totaal. Ook hierbij geldt dat pas na uitwerking van het Focusakkoord een juiste inschatting gemaakt kan worden. Het bedrag wordt in 3 jaar opgebouwd.

Belastingen

Belastingen

	2021	2022	2023	2024
OZB woningen	€1.888.000	€1.888.000	€ 510.000	€ 510.000
OZB niet-woningen	€ 849.000	€ 849.000	€ 849.000	€ 849.000
Hondenbelasting	€ 190.000	€ 190.000	€ 190.000	€ 190.000
Totaal	€ 2.927.000	€ 2.927.000	€ 1.549.000	€ 1.549.000

Toelichting – maatschappelijk effect

Onroerende zaakbelastingen

Woningen

In de Begroting 2021-2024 is het tarief woningen met 1,8% verhoogd en wordt het tarief gecorrigeerd met de waarde-ontwikkeling van +6%, Het tarief komt dan uit 0,0959%. Gemiddeld bedroeg het tarief OZB-woningen in 2020 0,1102% en in Bergen op Zoom 0,0959%. Dit is 13% lager dan het gemiddelde OZB-tarief voor woningen in Nederland. Hieronder een tabel met stijgingen van het OZB-tarief voor 2021 met daarbij de meeropbrengst:

OZB woningen (eigenaren) 2021				
	<u>tarief</u>	<u>bedrag aanslag*</u>	<u>toename tov 2020</u>	<u>meer opbrengst begroting 2021</u>
Begroting 2021	0,0959%	€ 208,74	€ 3,60	
+ 10%	0,1055%	€ 228,59	€ 23,72	€ 755.000
+ 25%	0,1199%	€ 259,76	€ 54,89	€ 1.887.500
+ 50%	0,1439%	€ 311,71	€ 106,84	€ 3.775.000

*) de aanslag is berekend op basis van een woning met een waarde van € 216.600 (gemiddelde woningwaarde)

Niet-woningen

Voor de OZB niet-woningen zijn er 2 tarieven, nl voor de eigenaar en de gebruiker. Voor de Begroting 2021 zijn beide tarieven met 1,8% (inflatiecorrectie) verhoogd en gecorrigeerd voor de waardestijging met 1,67%.

Inmiddels zijn de waardeontwikkeling cijfers (taxaties) per 1 oktober bekend. Voor niet-woningen is dit +1,37%. Hiermee rekening houdend komt het tarief voor OZB niet-woningen eigenaren voor 2021 uit op 0,3111% en voor gebruikers 0,2426%

Landelijk is het gemiddelde totaal tarief voor niet-woningen (zowel eigenaren als gebruikers) 0,5049%. In Bergen op Zoom is dit 0,5537%, dus 10% hoger dan landelijk gemiddeld.

We zien de laatste jaren dat de opbrengsten OZB niet-woningen gebruikers ten opzichte van de begroting achterblijft door leegstand. Daarom heeft de raad een motie aangenomen om deze OZB over te hevelen naar de eigenaren niet woningen, om zo extra druk op de eigenaren van met name winkel- en kantoorpanden uit te oefenen om de leegstand terug te brengen. Vanwege de coronacrisis is voorlopig besloten om dit voorstel nog niet aan de raad voor te leggen (zie brief U20-005146).

Wel is gebruikelijk dat de leegstand in het tarief wordt verwerkt, zodat de verwachte opbrengst gelijk blijft.

Voor 2020 wordt een lagere opbrengst OZB-gebruikers verwacht van € 90.000 vanwege hogere leegstand. Hierbij is nog geen rekening gehouden met de effecten van de coronacrisis op de leegstand.

Hieronder een tabel met stijgingen van het OZB-tarief niet woningen voor 2021 met daarbij de meeropbrengst:

OZB niet-woningen (eigenaren en gebruikers) 2021				
	<u>tarief</u>	<u>bedrag aanslag*</u>	<u>toename tov 2020</u>	<u>meer opbrengst begroting 2021</u>
<u>Begroting 2021</u>				
Eigenaren	0,003111	1.555,49	1,99	
Gebruikers	0,002426	1.213,05	1,55	
<u>+ 10%</u>				
Eigenaren	0,003432	1.716,10	162,60	525.800
Gebruikers	0,002677	1.338,30	126,80	323.400
<u>+ 25%</u>				
Eigenaren	0,003900	1.950,11	396,61	1.314.500
Gebruikers	0,003042	1.520,80	309,30	808.500
<u>+ 50%</u>				
Eigenaren	0,004580	2.340,13	786,63	2.629.000
Gebruikers	0,003650	1.824,96	613,46	1.617.000

*) de aanslag is berekend op basis van de waarde van een pand van € 500.000,-

Voorstel:

Op blz 24 van het Focusakkoord is aangegeven dat de belastingen met € 510.000 mogen toenemen. Omdat de bezuinigingen niet gelijk vanaf 2021 gerealiseerd kunnen worden stellen we voor om de OZB-woningen te verhogen tot 25%: meeropbrengst € 1.888.000 voor 2021 en 2022 en daarna de meeropbrengst te verlagen tot € 510.000. OZB-niet-woningen verhogen met 10%: meeropbrengst € 849.000

Hondenbelasting

Zoals aangegeven in de Begroting 2020 wordt de hondenbelasting vanaf 2021 niet meer geheven.

Dit is reeds veelvuldig naar de burgers gecommuniceerd en daarnaast is de kans aanwezig dat op korte termijn de hondenbelasting van Rijksweg wordt afgeschaft.

Daarnaast stijgen de woonlasten voor de burger vanwege de sterke stijging van de OZB-woningen toch al.

Overwogen kan worden om, gezien de financiële positie van onze gemeente- de hondenbelasting alsnog voor 2021 te handhaven, met het tarief van 2020 verhoogd met de inflatie.

De totale kosten die samenhangen met honden en hondenbelasting komen rond de € 150.000 uit (perceptiekosten, hondenpoepscooter, handhaving enz.). De opbrengst met het aantal honden per 1 oktober maal het tarief 2020 verhoogd met 1,8% inflatie bedraagt ± €190.000 en dekt voornamelijk de kosten die samenhangen met deze belasting.

Risicomatrix

Risicomatrix programma 5 Bedrijfsvoering, financiën en dienstverlening					
Risico-onderdelen	Risico	Risico-omschrijving	Effect	Beheersmaatregel	Verantwoordelijke
1. Realiseren maatschappelijke effecten					
2. Politiek-bestuurlijk en draagvlak	Hoog	Draagvlak voor te nemen maatregelen daalt (zowel intern als extern)	Maatregelen worden (niet volledig) doorgevoerd	Snelle besluitvorming is cruciaal om nog enige invloed uit te kunnen oefenen in 2021	College en management
3. Imago gemeente	Hoog	Gemeente krijgt een slechter imago als werkgever (doordat dienstreizen, opleidingen, BAR en teambuilding beperkt worden) Door het inleveren van 100k op opleidingen brengt het risico met zich mee dat tot 2021 te weinig wordt gedaan op gebied van organisatieontwikkeling Gemeente reageert reactief ipv proactief op ontwikkelingen in bedrijfsvoering en dienstverlening	Gemeente weet niet langer ambtenaren aan zich te binden, werknemers worden ontevreden doordat hun ontwikkeling minder wordt gestimuleerd.. Dit heeft effect voor de bestuursopdrachten uit het focusakkoord en de snelheid waarmee die kunnen worden doorgevoerd. Burger raakt ontevreden en maakt dit via media duidelijk	College en Management moet helder communiceren over besluitvorming en consequenties richting medewerkers. Negatieve berichtgeving in de media over ambtenaren moet worden voorkomen. Communicatie inzetten op wat doet uw gemeente wél	College en management
4. Algemene en externe omgeving	Nvt				
5. Veiligheid	Nvt				
6. Financiën (zie algemene risico's)	Nvt				
7. Juridisch	Nvt				
8. Planning	Nvt				
9. Kwaliteit uitvoering	Hoog	Gewenste kwaliteitsverbetering van de organisatie komt later op gang.	De verwachtingen bij de raad worden (nog) niet gerealiseerd	Nadrukkelijk communiceren richting Raad	College en management
10. Capaciteit organisatie en samenwerking partners	Nvt				

2.6 Programma 6 Duurzaamheid

Totale begrote uitgaven programma 6 € 988.000 en totale begrote baten programma 6 € 0

Focusakkoord

Uitgangspunt besparing Focusakkoord programma 6 € 0

3 Woonlasten

Ontwikkeling woonlasten 2021

Hieronder het overzicht van de woonlasten voor 2021. In de berekening “2021 oud” is uitgegaan van de tariefvoorstellen in de Begroting 2021-2024 en bij “2021 nieuw” is uitgegaan van de voorgestelde tarieven op basis van de 1ste Begrotingswijziging.

	<u>2020</u> <u>Bergen op Zoom</u>	<u>2021 oud</u> <u>Bergen op Zoom</u>	<u>Toename tov</u> <u>2020</u>	<u>2021 nieuw</u> <u>Bergen op Zoom</u>	<u>Toename tov 2020</u>	<u>Toename tov</u> <u>2020</u>
OZB*	€ 204,87	€ 208,56	1,8%	€ 260,70	+ € 55,83	+ 27,2%
Afvalstoffenheffing	€ 302,99	€ 314,70	3,9%	€ 314,70	+ € 11,71	+ 3,9%
Rioolheffing	€ 329,88	€ 345,38	4,7%	€ 335,82	+ € 5,94	+ 1,8%
Totale woonlasten	€ 837,74	€ 868,64	3,7%	€ 911,22	+€ 73,48	+ 8,8%

*gemiddelde woningwaarde van € 217.383 in 2021 en € 205.078 in 2020

Op basis van het voorstel nemen de woonlasten ten opzichte van de gepresenteerde woonlasten in de Begroting 2021 met 4,9% toe en met 8,8% ten opzichte van de tarieven 2020.

In het overzicht van de woonlasten 2020 staat Bergen op Zoom op plaats 280 van de 377 gemeenten waarbij de woonlasten bij de duurste gemeente € 1.440 bedragen en de gemiddelde woonlasten € 776 bedragen.

Met een totaal bedrag aan woonlasten in 2021 van € 911,22 zal Bergen op Zoom zich in waarschijnlijk bevinden op plaats nummer 310. Hierbij is ervan uitgegaan dat de woonlasten bij de overige gemeenten in Nederland met 3,7% stijgen (gelijk aan de toename die wij hadden in de Begroting 2021).

4 Algemene reserve en weerstandsratio

ONTWIKKELING ALGEMENE RESERVE 2021-2024

		2021	2022	2023	2024
Stand Algemene Reserve bij Begroting 2021		17.760.000			
2e concernbericht 2020		1.042.000			
Algemene Reserve stand per 1/1		18.802.000	14.499.000	21.774.000	27.742.000
Onttrekkingen	ICT	-72.000	-72.000	-72.000	-72.000
	Saldi Begroting 2021-2024	-10.720.000	-11.423.000	-9.975.000	-10.043.000
	Bijstelling 1ste wijziging Begroting 2021	8.166.000	15.298.000	15.349.000	15.963.000
	Totaal Onttrekkingen	-2.626.000	3.803.000	5.302.000	5.848.000
Vermeerderingen	Containerterminal	0	0	1.000.000	0
Onttrekkingen en stortingen voormalige bestemmings-reserves	Stedelijke Vernieuwing	-1.677.000	-796.000	-334.000	-218.000
	Grondbedrijf	0	4.268.000	0	1.708.000
	Totaal	-1.677.000	3.472.000	-334.000	1.490.000
Algemene Reserve stand per 31/12		14.499.000	21.774.000	27.742.000	35.080.000

Ontwikkeling weerstandsratio

Door een aantal ontwikkelingen muteert de weerstandsratio:

- De omvang van de risico's neemt in 2021 met € 5,3 mln. toe tot € 17,5 mln. Dit komt doordat het risico van het niet realiseren van de voorgenomen bezuinigingen vanuit het Focusakkoord van € 15,9 is verwerkt.
Bij de inventarisatie van deze risico's is van iedere bezuiniging de personele component bepaald. Aan deze personele component is een hoog (75%) risico toegekend omdat afbouw van personeel, vooral op de korte termijn, niet eenvoudig is te realiseren. Personeel heeft een rechtspositionele status. Het is daarom niet zo dat bij vervallen van taken de personeelskosten direct als besparing kan worden ingeboekt. In de personele besparingen zijn we ervanuit gegaan dat er voor medewerkers andere passende functies in vacatureruimte aanwezig is/komt intern of extern en dus de ombuigingen natuurlijk dan wel begeleid verloop gerealiseerd kan worden. Dit brengt uiteraard het risico met zich mee dat niet iedereen tijdig geplaatst kan worden en besparingen feitelijk pas later worden gerealiseerd. Het saneren van taken en daarmee samenhangende formatie direct en niet via natuurlijk verloop vraagt om een reorganisatie met een of meerdere sociaal plannen en bijbehorende hogere financiële voorzieningen.
Aan het andere deel van het risico ('de bezuiniging op de taak') is een laag (15%), gemiddeld (40%) of hoog risico (75%) toegekend.
Het berekende gewogen gemiddelde van deze risico's bedraagt € 7 mln. In de berekening van de weerstandsratio wordt dit risico in de jaren 2020 t/m 2023 lineair afgebouwd naar "0". Een deel van de bezuinigingen dient begin 2021 gerealiseerd te zijn en daarmee is dus in 2020 gestart. We gaan er van uit dat in 2024 alle bezuinigingen volledig gerealiseerd zijn.
- De blokkering ten behoeve van de risico's in het grondbedrijf neemt toe doordat Terpen 2 in exploitatie wordt genomen in 2021.
- De algemene reserve en daarmee ook het weerstandsvermogen is in 2020 licht toegenomen met € 1 mln. door het positieve saldo van het 2^e concernbericht 2020. Dit was in de Begroting 2021-2024 nog niet verwerkt.

De weerstandsratio berekenen we door het weerstandsvermogen te delen door de geïnventariseerde risico's. De bedragen in het overzicht van de ontwikkeling van het weerstandsvermogen zijn opgenomen per 31/12.

Als de weerstandsratio voor 2021 bekijken is deze: weerstandsvermogen (€ 8,9mln) gedeeld door geïnventariseerde risico's (€ 17,5 mln). Dit geeft als resultaat een ratio van 0,51. De komende jaren herstelt deze ratio zich snel (mits de bezuinigingen en de opbrengsten uit het grondbedrijf gerealiseerd worden) als volgt.

In het focusakkoord is als doelstelling een weerstandsratio van 1 opgenomen, met een ondergrens van 0,8. Met de huidige voorstellen wordt deze doelstelling vanaf 2022 gehaald.

ONTWIKKELING WEERSTANDSVERMOGEN

	2021	2022	2023	2024
Stand Algemene Reserves per 31/12	14.499.000	21.774.000	27.742.000	35.080.000
<u>Blokkeringen:</u>				
Stedelijke Vernieuwing	-1.348.000	-552.000	-218.000	0
Risico's Grondbedrijf	-3.780.000	-2.360.000	-1.800.000	-1.450.000
Totaal blokkeringen	-5.128.000	-2.912.000	-2.018.000	-1.450.000
Weerstandsvermogen voor rentecorrectie	9.371.000	18.862.000	25.724.000	33.630.000
Rentecorrectie 2% * 2,5	-469.000	-943.000	-1.286.000	-1.682.000
Weerstandsvermogen	8.902.000	17.919.000	24.438.000	31.948.000
 Risico's	 17.450.000	 15.700.000	 13.950.000	 12.200.000
Weerstandratio na 1ste begrotingswijziging 2021	0,51	1,14	1,75	2,62
Weerstandratio na Begroting 2021-2024	0,17	-0,29	-0,97	-1,62

5 Ontwikkeling schuldenlast

Ontwikkeling Schuldpositie

De schuldpositie van de gemeente wordt bepaald door de omvang van de portefeuille opgenomen geldleningen in combinatie met de stand op de rekening-courant.

De schuld zal in 2020 waarschijnlijk licht dalen naar circa € 258 mln. In de eerder aangeleverde begroting gingen we nog uit van circa € 265 mln maar de laatste ontwikkelingen (ondermeer uitgestelde investeringen) leiden er toe dat de prognose in positieve zin wordt bijgesteld. We benadrukken echter dat dit nog steeds een prognose is. De schuld van de gemeente is van vele factoren afhankelijk en laat zich exact schatten. Mocht de prognose bewaarheid worden dan is de schuld in 2020 licht gedaald. Dat zal ook het geval zijn voor de schuldquote.

In het Focusakkoord is opgenomen dat de netto schuldquote in 2026 teruggebracht moet zijn naar 90%. In de Begroting 2021-2024 was de verwachting dat de schuldquote zou oplopen tot 100% eind 2026. Dit door de negatieve exploitatieresultaten, zowel in 2020 als de jaarresultaten 2021 t/m 2024 in deze begroting.

Door de uitwerking van het Focusakkoord, het IHP (onderwijshuisvesting) en recente ontwikkelingen (lagere schuld eind 2020) kan deze prognose sterk in positieve zin worden bijgesteld en daalt deze, bij volledige uitvoering van het Focusakkoord, naar 75% eind 2026.

Onderstaand lichten wij toe hoe wij tot deze inschatting zijn gekomen op basis van de 4 actielijnen zoals we die al langer hanteren:

1. Riolering: na het terugbrengen van de afschrijvingsduur
2. Algemene dienst:
 - a. niet meer investeren dan afschrijven (€ 7,5 mln aan moederkredieten)
 - b. Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen / rekeningssaldo
3. Grond: op termijn gronden gaan verkopen die nu nog niet in exploitatie zijn genomen
4. Panden: het verkopen van verhandelbaar vastgoed

1. Riolering

Door de afschrijvingstermijnen te verkorten neemt de kasstroom vanuit riolering toe. Dit besluit is eind 2018 genomen.

Het GRP is eind 2019 herzien en in het GRP is het investeringsvolume opgenomen. We gaan uit van een gemiddeld investeringsvolume van € 6,3 mln waarbij we nu voorzien dat dit volume in 2020 en 2021 iets lager uitpakt.

<i>Bedragen x € 1.000.000</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Investerings Begroting 21	€ -4,2	€ - 5	€ -6,3	€ -6,3	€ -6,3	€ -6,3	€ -6,3	€ -6,3
Investerings na 1e Begroting	€ -4,2	€ - 4	€ -5,0	€ -6,3	€ -6,3	€ -6,3	€ -6,3	€ -6,3

2. Algemene dienst

Het effect van de algemene dienst op de schuldenlast valt in 2 componenten uiteen, te weten de investeringen en de onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen.

2a. Investerings algemene dienst

Bij de begroting 2019 is het besluit genomen om vanaf de begroting 2019 het investeringsvolume te beperken tot het niveau van de afschrijvingen. Hiervoor zijn de moederkredieten ingevoerd tot een totaal bedrag van € 8,5 miljoen. In de Begroting 2021-2024 zijn de moederkredieten met 1 mln verlaagd. Voor de investeringen in het onderwijs zijn in de Begroting 2021-2024 de investeringen op basis van een beleidsarm IHP opgenomen.

We constateren al een aantal jaren dat er vertraging optreedt bij uitvoering van investeringen. Om die reden verwachten wij dat de investeringen in 2020 en 2021 hoger uitvallen dan het bedrag van € 7,5 miljoen van de moederkredieten.

In de 1ste Begrotingswijziging 2021 is het beleidsrijk IHP verwerkt. In onderstaande tabel zijn deze verwerkt. Die vallen fors lager uit dan het beleidsarme IHP. Enerzijds doordat scholen zelf mee investeren, anderzijds doordat bepaalde scholen doorgedecentraliseerd worden waarbij scholen vanuit de gemeente een vergoeding ontvangen, bestaande gebouwen overnemen en nieuwe investeringen zelf financieren.

<i>Bedragen x € 1.000.000</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Investerings Begroting 21	€ - 11	€ - 11	€ - 18	€ - 14	€- 12	€- 12	€- 12	€- 12
Investerings na 1 Begroting	€ - 11	€ - 9	€ - 15,5	€- 11	€ - 7,5	€ - 7,5	€ - 7,5	€ - 7,5
IHP Begroting 21	€ 0	€ 0	€ - 2,7	€ - 2,1	€ - 2,6	€ - 0,5	€ - 2,7	€ - 1,8

2b. Onttrekkingen aan reserves en voorzieningen / rekeningsaldo

Bij de schatting van het verloop van de schuldenlast dient ook het effect van de onttrekkingen en stortingen aan de reserves en voorzieningen te worden meegenomen. Daarmee zijn sinds 2019 aanzienlijke bedragen gemoeid, vooral door de negatieve exploitatietekorten en de onttrekkingen ten behoeve van de onderhoudsreserves (bijvoorbeeld voor de Schelp).

In de rij "Begroting 2021" zijn voor de jaren 2021 t/m 2024 de exploitatietekorten opgenomen uit deze begroting.

Bij de behandeling van de Begroting 2021-2024 is het amendement aangenomen, dat het rekeningresultaat in 2021 minimaal € 0 moet zijn en dat in de Begroting 2022 de gehele besparing vanuit het Focusakkoord zijnde € 15,9 miljoen verwerkt moet worden. In het onderstaande overzicht is in de rij "Begroting na 1^e Begr" hiermee rekening gehouden en zijn deze meerjarensaldi voor de jaren 2021-2026 verwerkt.

<i>Bedragen X € 1.000.000</i>	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Begroting 2021	€ - 6	€ - 16	€ - 8	€ - 12	€ - 12	€ - 10	€ - 9	€ 0	€ 0
Begroting na 1 ^e Begr	€ - 6	€ - 16	€ - 8	€ - 2	€ +4	€ +5	€ +5	€ +5	€ +5

3. Gronden

De opbrengst vanuit gronden valt in 2 onderdelen uiteen: de opbrengsten uit de lopende grondexploitaties en de opbrengst vanuit de gronden die we nog in exploitatie moeten nemen.

Gronden in exploitatie (GREX)

Uit de vastgestelde grondexploitaties (waarbij u over de grootste grondexploitaties twee keer per jaar via de Bestuurlijke Voortgangsrapportage (BVR) wordt geïnformeerd) rolt onderstaande cijferreeks. Jaarlijks worden bij de jaarrekening de grexen herzien. Voor de schuldenlast is niet de "winst" vanuit een grex van belang maar de kasstroom (saldo opbrengsten grondverkoop -/- kosten van bouwrijpmaken).

Gronden nog niet in exploitatie genomen (MVA's)

In 2020 is vanuit de MVA's Meander 2 in exploitatie genomen. In 2021 wordt Terpen 2 in exploitatie genomen. Naar verwachting zal ook vanaf 2024 Wal 2 in exploitatie komen. Om die reden wordt er vanaf 2023 daar rekening gehouden met jaarlijks 3 mln opbrengst.

<i>Bedragen X € 1.000.000</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Begroting 21 Grex	0	5	7	12	1	6	2	2
Mva's	0	0	0	0	3	3	3	3
Na 1 ^e Begrw Grex	0	5	7	12	1	6	2	2
Mva's	0	0	0	0	3	3	3	3

4. Vastgoed

In 2020 is er een forse positieve opbrengst door de overdracht van een kavel aan de Provincie welke opbrengst eerder, gedeeltelijk, was ingeschat in 2025. In 2022 vindt de overdracht van de scholen van ABBO plaats ivm doordecentralisatie vanuit uitwerking IHP.

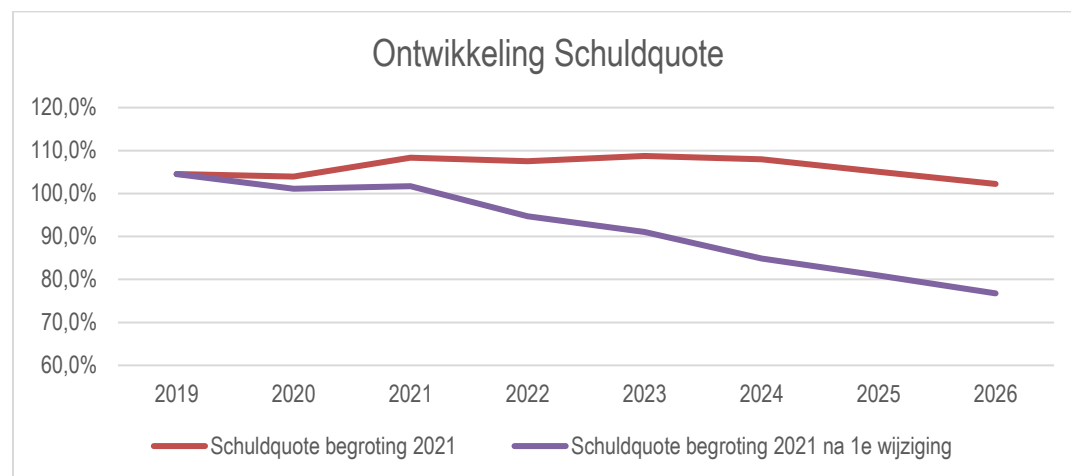
Voorlopig is de inschatting die gemaakt is bij de Begroting 2021 van de positieve kasstromen uit de verkopen van het overige vastgoed (niet onderwijs) overgenomen. Dit is niet gelijk aan de "winst" bij verkoop van vastgoed, omdat het vastgoed nog een boekwaarde kan hebben. Voor de schuldontwikkeling is het verkoopbedrag de positieve kasstroom. De "winst" is het verschil tussen het verkoopbedrag en de boekwaarde.

<i>Bedragen X € 1.000.000</i>	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Begroting 21	0,5	5	1	1	1	1	1	1
Na 1 ^e Begrw	0,5	5	1	4,5	1	1	1	1

Resumé

Bovenstaande leidt tot de volgende inschatting van de ontwikkeling van de schuldenlast/schuldquote

	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Stand 1/1	-240,6	-261,5	-258,0	-264,7	-251,4	-246,5	-234,5	-228,1
Saldo (Investeren/Afschrijven) Riolen	-1,4	-1,0	-2,0	-3,2	-3,1	-3,0	-2,9	-2,8
Saldo (Investeren/Afschrijven) Investeringen	-3,6	-2,0	-11,0	-4,6	-1,6	0,5	-1,7	-0,8
Saldo (Onttrekkingen/Reserveringen) Reserves	0,0	-1,0	-1,6	-0,8	-0,3	-0,2	0,0	0,0
Saldo Begroting/rekening	-16,4	-7,0	0,0	5,0	5,0	5,0	5,0	5,0
Grondbedrijf	0,0	5,2	6,9	12,4	3,9	8,7	5,0	5,1
Vastgoed	0,5	5,0	1,0	4,5	1,0	1,0	1,0	1,0
Overige mutaties vlottende activa/passiva	0,0	4,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Netto schuld	-261,5	-258,0	-264,7	-251,4	-246,5	-234,5	-228,1	-220,6
Schuldquote	104,5%	101,1%	101,7%	94,7%	91,0%	84,9%	81,0%	76,8%

We verwachten dat de schuldquote, eind 2020 licht lager zal zijn dan in 2019, in 2021 ongeveer gelijk blijft maar daarna stevig zal dalen. Belangrijkste voorwaarden hiervoor zijn dat de gestelde doelen uit het Focusakkoord worden behaald en de opbrengsten bij het grondbedrijf worden gerealiseerd.